

พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

นายชาญรัตน์ สาทนิยม

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

**The Political Communication Behaviors through Internet Media and
Political Participation of the Local Officials in Chumseang District
Nakhon Sawan Province**

Mr. Channarat Satniyom

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2013

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ชื่อและนามสกุล นายชาญรัตน์ สาทนิยม

วิชาเอก การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. สมปฤถณ นิยมไทย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2557

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

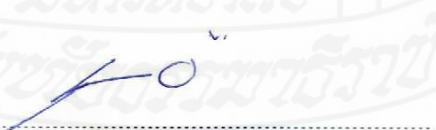
..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. สมปฤถณ นิยมไทย)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย)

(รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชา รัฐศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร. สมปฤณ นิยมไทย อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระที่ได้เสียสละเวลาให้ผู้ศึกษาเข้าพบเพื่อรับฟังความคิดเห็นและได้ให้คำแนะนำให้แก่ผู้ศึกษาเรื่อยมา จึงขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ด้วยความเคารพอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาดำเนินมา รวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลบางเคียนที่ได้สนับสนุนทุนการศึกษาในระดับปริญญาโทจนสำเร็จการศึกษา

ขอขอบคุณ คุณนภรัตน์ กิตติรัตนมงคล คุณอารีรัตน์ อินจ็อค และเจ้าหน้าที่ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาในด้านต่างๆ ด้วยดีเสมอมา นับตั้งแต่เข้ามาเป็นนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จวบจนถึงปัจจุบัน

หากการศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระฉบับนี้ มีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้และขอขอบคุณอย่างยิ่งต่อคำแนะนำที่ได้รับ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ จะมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในโอกาสต่อไป

ชาญณรงค์ สาทนิยม
เมษายน 2557

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ผู้ศึกษา นายชาญรัตน์ สาทนิยม รหัสนักศึกษา 2548000500

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต **อาจารย์ที่ปรึกษา** อาจารย์ ดร. สมปฤถฐ นิยมไทย **ปีการศึกษา** 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ (2) ศึกษาอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ และ (3) ศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้การศึกษา ได้แก่ พนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 204 คน ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 15 คน และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 135 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) พนักงานส่วนท้องถิ่นโดยส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นประจำผ่านทางเว็บไซต์และสังคมออนไลน์แต่ไม่นิยมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต (2) สื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่น เนื่องจากช่วยให้สามารถรับรู้ข่าวสารทางการเมืองได้อย่างรวดเร็วและมีความหลากหลาย อีกทั้งเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการทั้งทางตรงและทางอ้อมและ (3) การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในรูปแบบที่เป็นทางการและเป็นระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทั่วไปสามารถกระทำได้ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การติดตามเหตุการณ์หรือข่าวสารทางการเมือง

คำสำคัญ การสื่อสารทางการเมือง สื่ออินเทอร์เน็ต การมีส่วนร่วมทางการเมือง
พนักงานส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์

Independent Study title: The Political Communication Behaviors through Internet Media and Political Participation of the Local Officials in Chumseang District Nakhon Sawan Province

Author: Mr. Channarat Satniyom; **ID:** 2548000500;

Degree: Master of Political Science; **Independent Study advisor:** Dr. Somprin Niyomthai;

Academic year: 2013

Abstract

Independent study aims to (1) Study of political communication through the Internet media of local officials in Chumseang District Nakhon Sawan Province (2) Study the influence of the Internet media affect political communication of local officials in Chumseang District Nakhon Sawan Province and (3) Effects of political communication through the Internet affect the political participation of local officials in Chumseang District Nakhon Sawan Province.

This study is Mixed Methodology Research. The population for this study are local officials in Chumseang District Nakhon Sawan Province. We interviewed 204 people by using in-depth interviews to 15 people, and randomly sampling to 135 people. Data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The results are (1) local officials mostly keep up with political news on a regular basis via the Internet and social networking, but not commonly expressed political opinions through the Internet. (2) The Internet affects political communication of local officials because the internet can perceive political news quickly and diverse. Also, they can associate with the government, both directly and indirectly. (3) political communication through the Internet media influence the political participation of local officials in the formal and political participation is fundamental to the general public as possible such as voting or keeping up with political update and news.

Keywords: Political Communication, Internet Media, Political Participation, Local Officials
Nakhon Sawan Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร	8
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง	12
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	23
แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต	33
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	82
สรุปการวิจัย	82
อภิปรายผล	88
ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	100
ก แบบสัมภาษณ์	101
ข รายนามผู้ให้สัมภาษณ์	103
ค แบบสอบถาม	106
ประวัติผู้ศึกษา	112

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	51
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	54
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	55
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา	55
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือน	56
ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน ...	56
ตารางที่ 4.6 ความถี่ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต	67
ตารางที่ 4.7 ช่องทางการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต	67
ตารางที่ 4.8 ข่าวสารทางการเมืองที่สนใจติดตามจากสื่ออินเทอร์เน็ต	68
ตารางที่ 4.9 ความถี่ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต	69
ตารางที่ 4.10 ช่องทางการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต	69
ตารางที่ 4.11 ประเด็นทางการเมืองที่แสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต	71
ตารางที่ 4.12 ช่วงเวลาในการติดตามข่าวสาร/แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต	71
ตารางที่ 4.13 แนวโน้มการติดตามข่าวสาร/แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ในอนาคต	72
ตารางที่ 4.14 ความน่าเชื่อถือของข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ต	73
ตารางที่ 4.15 อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตกับพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง	74
ตารางที่ 4.16 อิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วม ทางการเมือง	78

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ตัวแบบการสื่อสารทางการเมืองตามแนวคิดของ Karl W. Deutsch	13
ภาพที่ 2.2 แสดงกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของสังคมไทยในปัจจุบัน	44

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้สังคมในปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร (Information age) หรือสังคมแห่งการสื่อสาร (communication society) การสื่อสารจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ในสังคมมาทุกยุคทุกสมัย มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องดำรงชีวิตพึ่งพาอาศัยกัน จึงต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการติดต่อกันระหว่างบุคคลในสังคม เพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ค่านิยม ความเชื่อจากฝ่ายหนึ่งไปสู่อีกฝ่ายหนึ่งทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม องค์กร และสังคม อาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น (opinion) หรือทัศนคติของบุคคล (attitude) ตลอดจนอาจทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและแบบแผนแห่งความเป็นอยู่ในสังคมได้ ในทำนองเดียวกันการสื่อสารทางการเมืองก็เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมือง (political development) ของระบบการเมือง (political system) ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ การสื่อสารทางการเมืองจะทำให้ประชาชนรับรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง และเมื่อประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองก็อาจจะก่อให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) ของประชาชนซึ่งนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (ฉัฐกานต์ กุลณรงค์ 2550: 5)

โดยเฉพาะปัจจุบันสื่ออินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมและมีการใช้งานอย่างแพร่หลายถือได้ว่าเป็นสื่อที่เปิดกว้างทางความคิดและมีอิสระมากกว่าสื่ออื่น ๆ และอาจกล่าวได้ว่า การสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร ที่มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบางประการในสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีผลต่อการพัฒนาด้านการเมืองในทางตรงกันจะส่งผลไปถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป ในท้ายที่สุด การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมก็อาจก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาการเมืองในทางอ้อม และนำไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารได้อีกครั้งหนึ่ง (ยุทธพร อิสรชัย 2551: 54) ซึ่งในสถานการณ์การเมืองของไทยในปัจจุบัน ถือว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลและถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในทางการเมืองมากขึ้น ดังนั้น สื่ออินเทอร์เน็ต จึงได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในแง่ของการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่ม

ผลประโยชน์แต่ละกลุ่ม เช่น การเปิดเว็บไซต์เพื่อนำเสนอข้อมูลของกลุ่ม การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การโจมตีกลุ่มตรงข้ามผ่านกระดานสนทนา หรือทางเครือข่ายสังคมออนไลน์

ในการดำเนินการกิจกรรมทางการเมืองนั้น การสื่อสารถือได้ว่าเป็นเครื่องมือทางการเมือง (political instrument) ชนิดหนึ่ง นั่นหมายความว่า การสื่อสารสามารถทำหน้าที่เสริมสร้างระบบสังคมการเมือง (socio-political system) ให้มีความเข้มแข็งและมั่นคงได้ โดยป้อนข่าวสารและความรู้ให้แก่ประชาชนได้เข้าใจโครงสร้างและบทบาททางการเมืองของรัฐบาลและประชาชนในขณะเดียวกันก็เก็บเกี่ยวข้อมูลและข้อคิดเห็นจากสื่อมวลชนและประชาชนเพื่อนำมาพัฒนากลไกของรัฐ และแสวงหาหนทางแก้ไขประเทศร่วมกัน (ยุทธพร อิศรชัย 2551: 10) ซึ่งพื้นที่ทางการสื่อสารอินเทอร์เน็ตจัดได้ว่าเป็นรูปแบบของสื่อใหม่ เป็นพื้นที่นำเสนอข่าวสารแนวความคิดความเห็น และบทวิพากษ์ได้อย่างเสรี เป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนมีอำนาจมากขึ้นในเวทีการเมือง เนื่องจากการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตไม่ต้องแสดงตัวตน เป็นตัวกลางที่หลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้าในการสื่อทุกลำดับขั้นตอน ทำให้ประชาชนจำนวนมากอาศัยช่องทาง การสื่อสารนี้ในการแสดงความคิดเห็นทั้งที่ตามกระแส และที่ทวนกระแสแห่งสาธารณสมบัติ การเกิดขึ้นของเวทีสาธารณะนี้เป็นการเพิ่มบรรยากาศและส่งเสริมสถานภาพของประชาธิปไตยในสังคมทั่วไป (นพดล อินนา 2549: 62) รวมถึงเป็นพื้นที่สาธารณะ ที่พลเมืองหลากหลายความสนใจมาทำกิจกรรมร่วมกัน ทำความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ ร่วมกัน และสนองตอบด้วยกิจกรรมที่สนใจร่วมกัน ทำให้พื้นที่สาธารณะคือสถานที่ที่ทุกคนสามารถมีความรู้สึกได้ว่า มีความเป็นเจ้าของหรือเป็นทรัพย์สินที่ให้โอกาสกับทุกคนโดยไม่มีพรมแดน พื้นที่สาธารณะจึงเป็น “องค์กรพลเมือง” ที่ถูกสร้างขึ้นมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมพิเศษหรือสถานการณ์ทางการเมืองที่ต่างอยู่ในชุมชน องค์กรนี้จะเป็นสถานที่ให้พลเมืองสามารถพบปะกันได้อย่างอิสระ เมื่อเป็นเช่นนี้พื้นที่สาธารณะจึงเป็นพื้นที่ทางการเมืองของพลเมืองที่สามารถแสดงอำนาจของพลเมืองออกมาได้อย่างมีพลัง (Mathews 1999, อ้างถึงใน ณรงค์ บุญสวยขวัญ 2552: 52)

สื่ออินเทอร์เน็ต นอกจากจะมีบทบาทต่อพฤติกรรมกรรมการสื่อสารแล้ว ยังมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคม ตลอดจนการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา หรือการเมือง กล่าวคือ บทบาทด้านเศรษฐกิจ เกิดการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจทุกขั้นตอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทั้งเรื่องการค้าต่อประสานงาน การซื้อขายสินค้าหรือบริการ รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสำนักงาน (e-business) หรือการดำเนินธุรกรรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เน้นเฉพาะการซื้อขาย หรือบริการผ่านเว็บไซต์ ในรูปแบบ “พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์” (e-commerce) สำหรับบทบาทด้านสังคม หน่วยงานราชการได้นำแนวคิด “รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์” (e-Government) ซึ่งเป็นวิธีการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ โดยใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศ และเครือข่ายสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานภาครัฐ ปรับปรุงการบริการแก่ประชาชน การบริการด้านข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ประชาชนมีความใกล้ชิดกับภาครัฐมากขึ้น โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงบริการของรัฐ ส่วนบทบาทด้านการศึกษา อินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนห้องสมุดขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่มาจากทั่วโลก ทำให้สามารถค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความสนใจได้สะดวกและรวดเร็ว สำหรับบทบาทด้านการเมือง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากในปัจจุบันหน่วยงานของรัฐ รวมถึงพรรคการเมือง ได้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ภารกิจ ผลการดำเนินงานผ่านทางเว็บไซต์ (website) หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร นอกจากนี้ ยังเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ประชาชนสามารถร้องเรียน ร้องทุกข์ ตลอดจนแสดงความคิดเห็นต่อองค์กรดังกล่าว

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา อยู่ในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่ได้มีการนำสื่ออินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างแพร่หลาย เช่น ระบบข้อมูลกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (INFO) ระบบสารสนเทศการบริหารจัดการ เพื่อการวางแผนและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-Plan) ระบบบันทึกบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) ระบบศูนย์ข้อมูลเลือกตั้งผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่นและทะเบียน อปท. (ele) เป็นต้น ประกอบกับในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคการสื่อสารไร้พรมแดน ได้แผ่ขยายไปทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบท ทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงทำให้พนักงานส่วนท้องถิ่นในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ มีโอกาสได้ใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อรับข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็นทางการเมือง แต่เนื่องจากพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นส่วนราชการที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน มีบทบาทหน้าที่ทางการเมืองท้องถิ่น รวมถึงมีอิทธิพลต่อทัศนคติ พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งบทบาทในส่วนนี้ได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากประชาชนในท้องถิ่น อีกทั้งเรื่องกฎระเบียบที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ส่งผลให้พนักงานส่วนท้องถิ่นไม่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองได้ในทุกรูปแบบ ดังนั้นการสื่อสารทางการเมือง ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จึงเป็นช่องทางการสื่อสารช่องทางหนึ่งที่มี

อิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นพื้นที่สาธารณะที่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นจะมีพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างไร รวมถึงอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นอย่างไร ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนา และกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นและประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

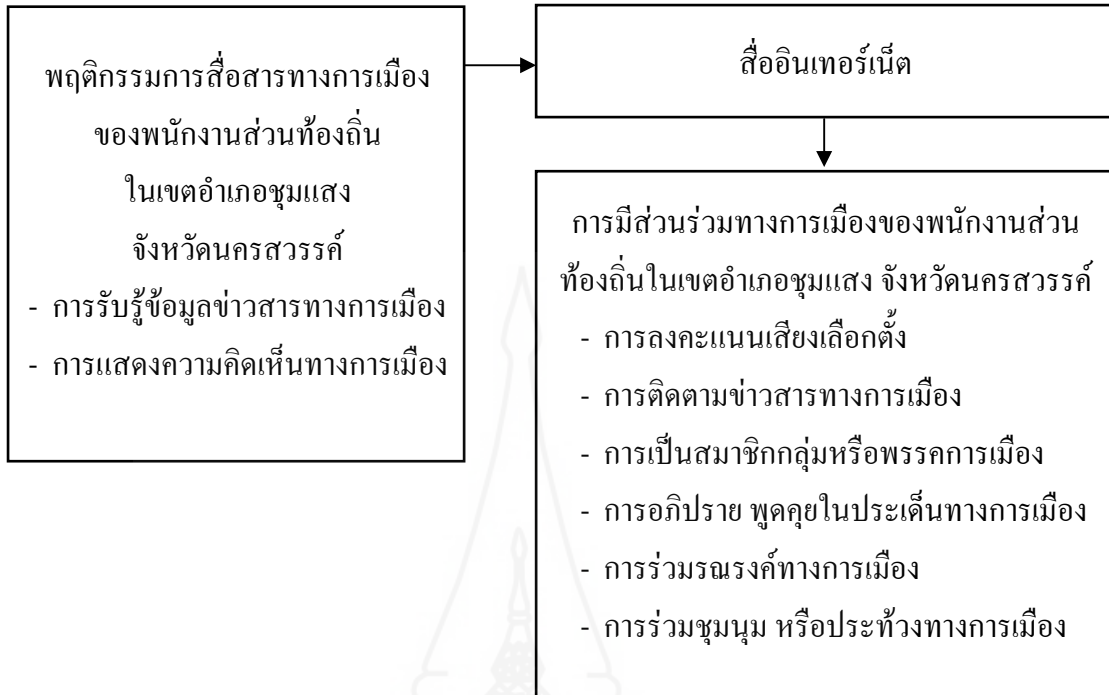
2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

2.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

2.3 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผู้ศึกษาได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร การสื่อสารทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นกรอบแนวคิด ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

4. สมมติฐานการวิจัย

พฤติกรรมสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ด้านเนื้อหา ศึกษาพฤติกรรมสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

5.2 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 204 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอชุมแสง ข้อมูล ณ เดือน กรกฎาคม 2556)

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

1) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 15 คน

2) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร คำนวณของ Taro Yamane โดยกำหนดให้ยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 135 คน

5.3 ด้านระยะเวลา ศึกษาเฉพาะช่วงเวลา ตั้งแต่การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 ถึงเดือน กรกฎาคม 2556

5.4 ด้านสถานที่ ประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 13 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลเมืองชุมแสง เทศบาลตำบลทับกฤช องค์กรบริหารส่วนตำบลมะมั่ง องค์กรบริหารส่วนตำบลพิบูล องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าไม้ องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองกระเจา องค์กรบริหารส่วนตำบลไผ่สิงห์ องค์กรบริหารส่วน ตำบลเกยไชย องค์กรบริหารส่วนตำบลโคกหม้อ องค์กรบริหารส่วนตำบลบางเกียน องค์กรบริหารส่วนตำบลพันลาน องค์กรบริหารส่วนตำบลทับกฤช และองค์กรบริหารส่วน ตำบลทับกฤชใต้

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ระหว่างกัน โดยเชื่อมโยงทุกส่วนในระบบการเมืองในลักษณะวงจรผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรในระบบการเมือง

6.2 สื่ออินเทอร์เน็ต หมายถึง เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงเครือข่ายย่อย จากทุกมุมโลกเข้าด้วยกันและให้บริการข้อมูลข่าวสารทั้งด้านวิชาการ ด้านธุรกิจและนันทนาการ รวมทั้งเป็นการเปิดโลกกว้างให้สามารถติดต่อสื่อสารกันแบบไร้พรมแดนผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ เว็บไซต์ กระดานสนทนา สังคมออนไลน์ เป็นต้น

6.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของ ประชาชน ซึ่งสามารถแสดงออกทางการเมืองโดยใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองในรูปแบบของการสนับสนุนหรือการต่อต้านทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น

6.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

6.5 พนักงานส่วนท้องถิ่น หมายถึง พนักงานเทศบาลและพนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

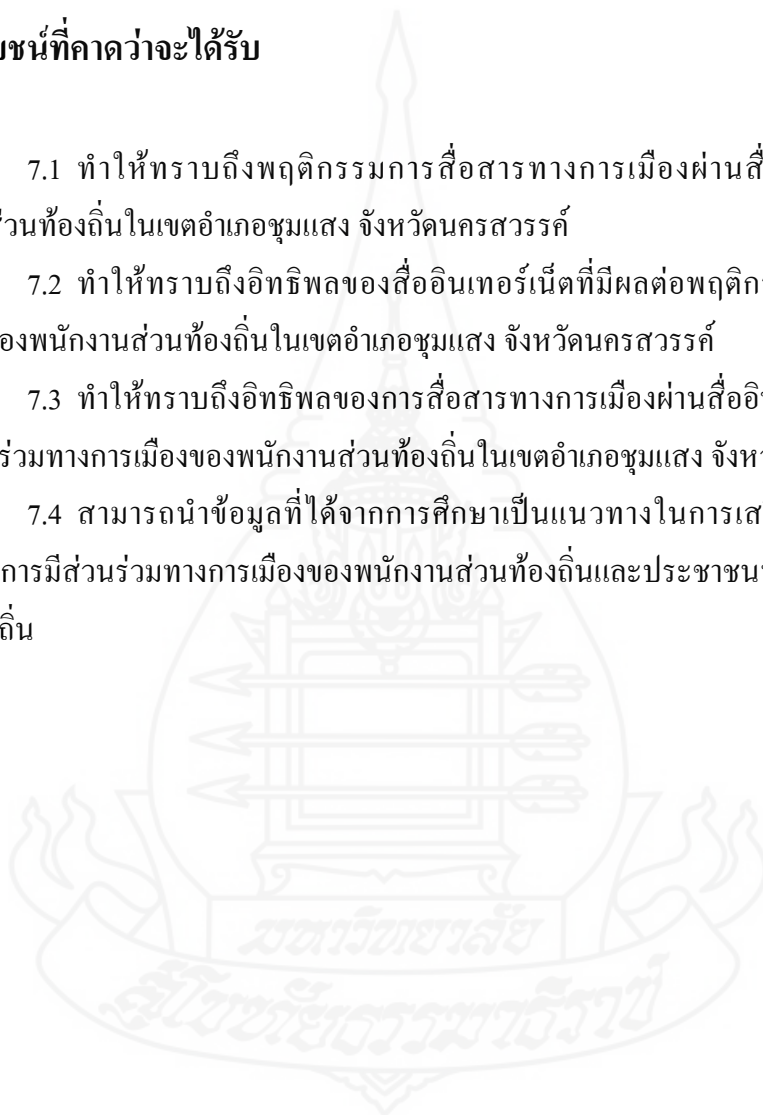
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

7.2 ทำให้ทราบถึงอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

7.3 ทำให้ทราบถึงอิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

7.4 สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นและประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
4. แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

1.1 ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสาร (Communications) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Communis” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Commonness” แปลว่า มีความหมายเหมือนกันหรือความเข้าใจร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

เอเวอเร็ด เอ็ม โรเจอร์ส (Everett M. Rogers 1971 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ จิรวัดมงคล 2551: 6) ให้นิยามว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยผ่านช่องทางซึ่งสามารถนำสารไปถึงผู้รับได้

วิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm 1973 อ้างถึงใน สุภรณ์ ฐิติกุลเจริญ 2540: 4) กล่าวว่า การสื่อสาร คือ การมีความเข้าใจร่วมกันต่อเครื่องหมายที่แสดงข่าวสาร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายว่า การสื่อสาร คือ วิธีการนำถ้อยคำ ข้อความ หรือหนังสือ เป็นต้น จากบุคคลหนึ่งหรือสถานที่หนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งหรืออีกสถานที่หนึ่ง

วัลลภ ลำพาย (2551: 5) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างความร่วมมือกันหรือความคล้ายคลึงกันให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นความพยายามที่มนุษย์ต้องการจะแลกเปลี่ยนข่าวสารหรือแนวความคิดระหว่างกัน

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน โดยที่ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ส่งสาร และอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า ผู้รับสาร ผ่านช่องทางการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ

1.2 องค์ประกอบของการสื่อสาร

จากความหมายของการสื่อสารดังกล่าว สามารถจำแนกองค์ประกอบของการสื่อสาร ดังที่ เดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo 1960 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ จิรวิสต์มงคล 2551: 6) ได้คิดแบบจำลองขึ้นรู้จักกันในนาม S-M-C-R Model (Source-Message-Channel-Receiver Model) เพื่ออธิบายลักษณะของการสื่อสาร โดยอธิบายองค์ประกอบของการสื่อสารดังนี้

1.2.1 ผู้ส่งสาร (Source) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มที่เป็นผู้ให้ข่าวสาร เป็นต้นตอของข่าวสาร ยกตัวอย่างผู้ส่งสารในด้านสื่อมวลชน เช่น ผู้จัดทำหนังสือพิมพ์ ผู้จัดรายการวิทยุ และผู้จัดรายการโทรทัศน์ เป็นต้น

1.2.2 ตัวข่าวสาร (Message) หรือสารสนเทศ (Information) ได้แก่ ข้อเท็จจริง แนวคิด สัญลักษณ์ ความรู้สึก อารมณ์ ทั้งที่เป็นถ้อยคำภาษา และที่ไม่ใช่ถ้อยคำภาษา

1.2.3 ช่องทาง (Channel) หรือสื่อ (Media) หมายถึง ช่องทางหรือสิ่งที่จะช่วยให้การถ่ายทอดข่าวสารเป็นไปโดยสะดวก และถูกต้องชัดเจนตามความประสงค์ของผู้ส่งข่าวสาร ได้แก่ เครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้รับข่าวสารมองเห็น ได้ยิน และสัมผัสกับข่าวสารมากที่สุด จึงเป็นการพูดอธิบาย เขียนจดหมาย โทรศัพท์ ทั้งนี้ ในปัจจุบันนิยมแบ่งช่องทางการสื่อสารออกเป็น 2 ประเภท คือ

ช่องทางแรก เป็นการสื่อสารผ่านช่องทางสื่อสารมวลชน (Mass Media) เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต

ช่องทางที่สอง เป็นการสื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสารนอกรูปแบบทั่วไป เช่น แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายโฆษณา และปากต่อปาก เป็นต้น

1.2.4 ผู้รับสาร (Receiver) คือบุคคลผู้ได้รับข่าวสารที่ผู้ส่งข่าวสารส่งมาให้ ผู้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนคือ ผู้ชมโทรทัศน์ ผู้ฟังวิทยุ และผู้อ่านหนังสือพิมพ์ ตามปกติเมื่อผู้รับข่าวสารได้รับข่าวสารแล้วจะมีปฏิกิริยาเป็นข้อมูลย้อนกลับ (feedback) กระบวนการสื่อมวลชนจะได้ผลมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้รับข่าวสารด้วย ถ้าผู้รับข่าวสารไม่สนใจ ไม่ตั้งใจที่จะดู ฟัง และรับข่าวสาร การสื่อความหมายก็จะไม่ได้ผล หรือปรากฏในทางที่ผิดไป

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อขีดความสามารถของผู้ส่งและผู้รับที่จะทำให้การสื่อสารความหมายนั้นได้ผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ได้แก่

1) *ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills)* หมายถึง ทักษะซึ่งทั้งผู้ส่งและผู้รับควรมีความชำนาญในการส่งและการรับสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้อย่างถูกต้อง เช่นนี้ผู้ส่งต้องมีความสามารถในการเข้ารหัสสาร มีการพูดโดยใช้ภาษาพูดที่ถูกต้อง ใช้คำพูดที่ชัดเจน ฟังง่าย มีการแสดงสีหน้าท่าทางที่เข้ากับการพูด ท่วงทำนองลีลาในการพูดเป็นจังหวะน่าฟังหรือการเขียนด้วยถ้อยคำสำนวนที่ถูกต้องและสละสลวยน่าอ่าน เป็นต้น ส่วนผู้รับก็ต้องมีความสามารถในการถอดรหัสและมีทักษะที่เหมือนกันกับผู้ส่ง โดยมีทักษะการฟังที่ดีฟังภาษาที่ผู้ส่งพูดมารู้เรื่องหรือสามารถอ่านข้อความที่ส่งมานั้นได้ เป็นต้น

2) *ทัศนคติ (Attitudes)* เป็นทัศนคติของผู้ส่งและผู้รับซึ่งมีผลต่อการสื่อสาร ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีทัศนคติที่ดีต่อกันก็จะทำให้การสื่อสารได้ผลดี ทั้งนี้เพราะทัศนคดีย่อมเกี่ยวโยงไปถึงการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้ส่งและผู้รับด้วย เช่น ถ้าผู้ฟังมีความนิยมชมชอบในตัวผู้พูดก็มักจะมีความเห็นที่คล้อยตามไปได้ง่ายกับผู้พูด แต่ในทางตรงข้าม ถ้าผู้ฟังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้พูดก็จะฟังแล้วไม่เห็นชอบด้วยและมีความเห็นขัดแย้งในสิ่งที่พูด หรือถ้าทั้งสองฝ่ายมีทัศนคติไม่ดีต่อกัน ท่วงทำนองหรือน้ำเสียงในการพูดก็อาจจะห้วนห้าวไม่น่าฟัง แต่ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อกันแล้ว ก็มักจะพูดกันด้วยความไพเราะอ่อนหวานน่าฟัง เป็นต้น

3) *ระดับความรู้ (Knowledge Levels)* ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีระดับความรู้ที่เท่าเทียมกันก็จะทำให้การสื่อสารลุล่วงไปด้วยดี แต่ถ้าหากความรู้ของผู้ส่งและผู้รับมีระดับที่แตกต่างกันย่อมจะต้องมีการปรับความยากง่ายของข้อมูลที่จะส่งในด้านของความยากง่ายของภาษาและถ้อยคำสำนวนที่ใช้ เช่น การไม่ใช้คำศัพท์ทางวิชาการ ภาษาต่างประเทศ หรือถ้อยคำยาว ๆ สำนวนสลับซับซ้อน ทั้งนี้เพื่อให้สะดวกและง่ายต่อความเข้าใจ เช่น การที่หมอรัรักษาคณไขแล้วพูดแต่คำศัพท์ทางการแพทย์เกี่ยวกับโรคต่าง ๆ ย่อมจะทำให้คนไข้ไม่เข้าใจว่าตนเป็นโรคอะไรแน่หรือการที่พัฒนากรจากส่วนกลางออกไปพัฒนาหมู่บ้านต่าง ๆ ในชนบทเพื่อให้คำแนะนำทางด้านการเกษตรและเลี้ยงสัตว์แก่ชาวบ้าน ถ้าพูดแต่คำศัพท์ทางวิชาการโดยไม่อธิบายด้วยถ้อยคำภาษาง่าย ๆ หรือไม่ใช้ภาษาท้องถิ่นก็จะทำให้ชาวบ้านไม่สามารถเข้าใจหรือเข้าใจผิดได้ เป็นต้น หรือในกรณีของการใช้ภาษามือของผู้พิการทางโสต ถ้าผู้รับไม่เคยได้เรียนภาษามือมาก่อนจะทำให้ไม่เข้าใจและไม่สามารถสื่อสารกันได้

4) *ระบบสังคมวัฒนธรรม (Socio-culture System)* ระบบสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติเป็นสิ่งที่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของประชาชนในชาตินั้น ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติ สังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติที่มีความแตกต่างกัน เช่น

การให้ความเคารพต่อผู้อาวุโส หรือวัฒนธรรมการกินอยู่ เป็นต้น ดังนั้นในการติดต่อสื่อสารของต่างชาติต่างภาษา จึงจะต้องมีการศึกษาระบบสังคมและวัฒนธรรมของบุคคลในแต่ละชาติเพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ย่อมรวมไปถึงกฎข้อบังคับทางศาสนาของแต่ละศาสนาด้วย

นอกจากนั้น ยังสามารถจำแนกองค์ประกอบของการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย แหล่งสาร สาร สื่อ ผู้รับสาร และผลที่เกิดขึ้น และในบางครั้งมีผลสะท้อนกลับ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (ระวีวรรณ ประกอบผล 2538 อ้างถึงใน ยุทธพร อิศรชัย 2551: 9-10)

1.2.1 แหล่งสารหรือผู้ส่งสาร (Source or sender) คือบุคคลที่เป็นผู้เริ่มต้นสร้างและส่งสารไปยังผู้อื่น จำนวนของผู้ส่งสารนั้นแตกต่างกันไปตามประเภทของผู้ส่งสาร ดังนั้นผู้ส่งสารอาจมิได้เป็นผู้ส่งสารในฐานะที่เป็นตัวของตัวเอง หากแต่ส่งสารในฐานะที่เป็นตัวแทนของสถาบันใดสถาบันหนึ่งก็ได้ ผู้ส่งสารนั้นมีบทบาทในการสื่อสารที่สำคัญ ได้แก่ การมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่แจ่มชัด การเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจเพียงพอในเนื้อหาของเรื่องราวที่ตนต้องการจะสื่อสารกับผู้อื่น และการเป็นผู้มีความพยายามที่จะเข้าใจความสามารถและความพร้อมในการรับสารของผู้ที่ตนสื่อสารด้วย

1.2.2 สาร (Message) คือเรื่องราวอันมีความหมาย และแสดงออกมาโดยอาศัยภาษาหรือสัญลักษณ์ใด ๆ ก็ตามที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันได้ ความสำคัญของสารก็คือการทำหน้าที่เร้าให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้ความหมายและมีปฏิกิริยาตอบสนอง

1.2.3 ช่องทางหรือสื่อ (Channel) คือตัวนำข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ในการศึกษาเกี่ยวกับสื่อที่นี้อาจแบ่งประเภทของสื่อได้หลายแบบด้วยกัน ไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัว โดยประเภทของสื่อโดยใช้ลักษณะของสื่อเป็นเกณฑ์ แบ่งออกเป็น 1) สื่อมนุษย์ ได้แก่ สื่อบุคคล 2) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ 3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ และ 4) สื่อใหม่ ได้แก่ การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยจัดสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ในประเภทสื่อมวลชนด้วย

1.2.4 ผู้รับสาร (Receiver) คือบุคคลที่รับข่าวสารจากแหล่งสาร และเป็นจุดหมายปลายทางที่สารส่งไปถึง ในกระบวนการสื่อสารนั้น ผู้รับสารมีบทบาทขั้นพื้นฐานอยู่ 2 ประการ คือ การกำหนดรู้ ความหมายตามเรื่องราวที่ผู้ส่งสารส่งผ่านสื่ออย่างใดอย่างหนึ่งมาถึงตน และการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้ส่งสาร

1.2.5 ผลกระทบหรือผลที่เกิดขึ้น (Effect) คือ การรับรู้ ความรู้สึก และการประเมินค่าของบุคคลต่อข่าวสารที่ได้รับ ผลที่เกิดจากการสื่อสารนั้นเป็นได้ทั้งผลทางบวกและผลทางลบ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งผลในระยะสั้นและผลระยะยาว ผลที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะคติ หรือพฤติกรรมของผู้รับสารได้

1.2.6 ปฏิกริยาข้อนกลับ (Feedback) หมายถึง กระบวนการที่ผู้รับสารทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารย้อนกลับไปยังผู้ส่งสารเดิมเพื่อประโยชน์บางอย่าง ปฏิกริยาข้อนกลับนั้นเป็นส่วนที่สำคัญในการสื่อสาร เนื่องจากเป็นสิ่งที่จะบอกได้ว่าสารนั้นได้รับการตีความตรงตามจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสารหรือไม่ แต่ปฏิกริยาข้อนกลับในบางครั้งอาจมีหรือไม่มีก็ได้ ขึ้นอยู่กับระบบของการสื่อสารแต่ละประเภท สำหรับการสื่อสารระหว่างบุคคลและการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น ปฏิกริยาข้อนกลับจะมีได้ทันที ส่วนการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนซึ่งแต่เดิมถือเป็นการสื่อสารทางเดียวนั้น ในปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารแบบอื่นมาประยุกต์ใช้ร่วมด้วยในบางสถานการณ์ จึงทำให้มีปฏิกริยาข้อนกลับได้ ถึงแม้ว่าจะช้ากว่าการสื่อสารทั้ง 2 แบบข้างต้นก็ตามที่

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง

2.1 ความหมายของการสื่อสารทางการเมือง

รัช และแอลทอฟ (Rush and Althoff 1971 อ้างถึงใน สถิตย์ นิยมญาติ 2524: 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสื่อสารทางการเมือง คือ การถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการเมืองจากส่วนหนึ่งของระบบการเมืองไปยังอีกส่วนหนึ่งของระบบการเมืองและเป็นการถ่ายทอดระหว่างระบบของสังคมกับระบบการเมือง

แชฟฟี (Shaffee 1975 อ้างถึงใน บุญทริกา เจียงเพ็ชร 2543: 23) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารทางการเมือง ว่ามีลักษณะเป็นระบบของการแพร่ข่าวสารทางการเมืองไปยังสมาชิกของระบบราชการการเมือง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองเป็นแบบแผนหรือกระบวนการเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองระหว่างสมาชิกกับหน่วยงานต่าง ๆ ในระบบการเมือง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนและรัฐบาล โดยเป็นช่องทางในการเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจและนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนรับรู้ และในขณะเดียวกันก็เป็นกระบวนการในการนำเอาข้อเรียกร้องและความต้องการของประชาชนไปสู่รัฐบาล ที่จะทำให้การกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐบาลสอดคล้องและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

คาร์ล ดับเบิลยู คอยซ์ (Karl W. Deutch 1966 อ้างถึงใน เสถียร เขยประทับ 2540: 140) กล่าวว่า การสื่อสารทางการเมือง เป็นเสมือนเส้นประสาท (Nerves) ของระบบการเมืองที่มีเครือข่ายครอบคลุมและเชื่อมโยงทุกส่วนของระบบการเมือง ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจระบบสื่อสารทั้งระบบ ไม่สามารถตัดส่วนใดส่วนหนึ่งออกได้ การตัดส่วนหนึ่งส่วนใดของการสื่อสารออกไปจะมีผลให้การอธิบายระบบนั้นขาดหายไปด้วย โดยลักษณะสำคัญของการสื่อสารคือ ระบบเครือข่าย

การสื่อสารโดยบุคคลทั้งหลายในระบบถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในลักษณะของวงจรสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารแบบสองทาง (Two-way Communication) ซึ่งหมายความว่ามีการป้อนกลับของข้อมูล (feedback) การตอบสนองสิ่งที่เป็นปัจจัยนำเข้าไปในกระบวนการ จะก่อให้เกิดข้อมูลใหม่ที่จะกลายเป็นตัวควบคุมและตัวกำหนดพฤติกรรมใหม่

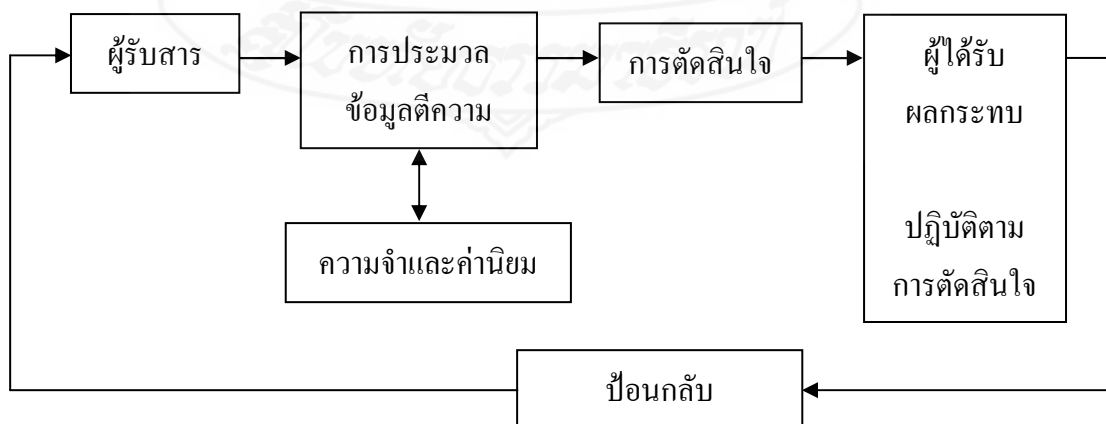
พฤทธิสาธน์ ชุมพล (2540: 181) กล่าวว่า การสื่อสารทางการเมือง คือ กระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทรรศนะ และความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ในทางการเมืองระหว่างบุคคล การสื่อสารทางการเมืองจึงนับเป็นกระบวนการพิเศษที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง และทำให้บุคคลสามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมการเมืองนั้น

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2551: 10) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารทางการเมืองว่าเป็นการสื่อสารของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ทั้งกลุ่มนักการเมือง ผู้แสดงบทบาททางการเมือง และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอเรื่องราวทางการเมือง หรือการสนับสนุนกระบวนการทางการเมืองโดยพัฒนาเนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสาร หรือประเด็นต่าง ๆ และนำเสนอผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่พึงประสงค์

จากนิยามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมือง เป็นกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทางการเมืองระหว่างกัน โดยเชื่อมโยงทุกส่วนในระบบการเมืองในลักษณะวงจรผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรในระบบการเมือง

2.2 แบบจำลองการสื่อสารทางการเมือง

คาร์ล คับเบิ้ลยู ดอยซ์ (Karl W. Deutsch 1969 อ้างถึงใน ทศนา พฤติการกิจ 2548: 13-14) ได้สร้างตัวแบบของการสื่อสารทางการเมืองไว้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ตัวแบบการสื่อสารทางการเมืองตามแนวคิดของ Karl W. Deutsch

จากภาพที่ 2.1 สามารถอธิบายได้ว่า ผู้รับสาร (Receptors) ทำหน้าที่กวาดข่าวสารจากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกกระบวนการเมืองให้เข้ามาอยู่ในระบบ แล้วทำหน้าที่คัดเลือกข่าวสารที่เกี่ยวข้องไปยังส่วนทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลตีความหรือแปลข่าวสารที่รับเข้ามาใหม่กับประสบการณ์ในอดีตจากส่วนที่ทำหน้าที่บันทึกความจำเพื่อใช้ประโยชน์เป็นส่วนประกอบหรือข้อมูลในการอ้างอิงเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ และชี้แนะแนวทางที่ควรจะเป็น จากนั้นข่าวสารจะถูกส่งผ่านไปยังศูนย์กลางการตัดสินใจที่ทำหน้าที่วิเคราะห์ และแปรสภาพข่าวสารเป็นนโยบายหรือคำสั่งต่าง ๆ โดยข่าวสารที่ไหลเข้าสู่ผู้รับสารมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับช่องทางในการติดต่อสื่อสาร (channels of communication) ได้แก่ ตัวบุคคล กลุ่มผลประโยชน์ หน่วยราชการ สื่อมวลชน เป็นต้น และเมื่อมีการตัดสินใจทางการเมืองออกมาแล้ว ผู้รับนโยบายไปปฏิบัติหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบ (Effectors) ทำหน้าที่รับเอาผลการตัดสินใจของกระบวนการเมืองหรือนโยบายคำสั่งต่าง ๆ ไปปฏิบัติเป็นผลลัพธ์ของระบบ ได้แก่ กลไกต่าง ๆ ของรัฐ เช่น สถาบันราชการต่าง ๆ ตลอดจนถึงประชาชนทั่วไป ซึ่งระบบการเมืองจะมีกลไกควบคุมการส่งข่าวกลับสู่ระบบ (Feedback Control) อีกทีหนึ่งที่ทำหน้าที่รายงานแจ้งผลของการปฏิบัติตามนโยบายกลับสู่ผู้รับสารว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ถ้าได้ผลดีจะรายงานผลป้อนกลับเชิงบวก (positive feedback) ที่จะช่วยให้ระบบได้รับทราบปัญหา และสถานการณ์ที่ระบบเผชิญอยู่ว่ามีสภาพอย่างไร เพื่อระบบจะได้นำมาปรับให้อยู่ในภาวะดุลยภาพมากที่สุด

นอกจากนี้ กลไกที่เป็นผู้รับสารจะมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะของช่องทางเดินข่าวสารและปริมาณข่าวสารดังนี้

(1) ช่องทางเดินข่าวสาร ได้แก่ บุคคล กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง กลุ่มอิทธิพลการเมือง หน่วยราชการ สื่อมวลชน เป็นต้น

(2) ปริมาณข่าวสาร (Load) หมายถึง จำนวนของข้อมูลข่าวสารที่จะรายงานให้ระบบได้รับรู้ และสมรรถนะในการรับข่าวสารของระบบจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบของช่องทางเดินข่าวสารที่จะยอมเปิดรับให้ข่าวสารสามารถไหลเข้าสู่ระบบได้อย่างรวดเร็ว และไม่บิดเบือนซึ่งจะเป็นผลดีต่อกลไกการตัดสินใจในอันที่จะได้รับข้อมูลที่เที่ยงตรงและสามารถตัดสินใจ ตอบสนองเป้าหมายของระบบอย่างไม่ผิดพลาด ผลที่เกิดจากการตัดสินใจของระบบก็คือ นโยบายหรือคำสั่งต่าง ๆ ของระบบการเมือง แม้กลไกการตัดสินใจจะสามารถกำหนดนโยบายหรือคำสั่งที่สนองเป้าหมายของระบบได้อย่างถูกต้อง ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกลไกที่เป็นตัวนำเอานโยบายของระบบไปดำเนินการ โดยกลไกควบคุมและการป้อนกลับข่าวสาร จะรายงานให้ระบบได้รับรู้ถึงผลลัพธ์ของการนำเอานโยบายไปปฏิบัติ

2.3 รูปแบบของการสื่อสารทางการเมือง

รูปแบบของการประยุกต์ในทัศนะของผู้สื่อสารและผู้รับสาร อาจจัดออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้ (ครรรชิต มาลัยวงศ์ 2551: 11)

2.3.1 การสื่อสารระหว่างพรรคการเมืองด้วยกัน โดยปกติพรรคการเมืองแต่ละแห่งจะใช้วิธีจัดทำเว็บไซต์เพื่อสื่อสารเรื่องที่ต้องการบอกเล่าให้พรรคการเมืองทราบ เพราะเป็นที่รู้กันอยู่ว่าแต่ละพรรคการเมืองจะมีผู้คอยตรวจสอบข่าวสารที่พรรคการเมืองอื่น ๆ นำเผยแพร่เป็นประจำ โดยปกติข่าวสารทำนองนี้มักจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตอบโต้ข่าวสารของพรรคอื่น

2.3.2 การสื่อสารระหว่างพรรคการเมืองไปยังประชาชน โดยปกติจะใช้วิธีการนำเสนอข่าวผ่านเว็บไซต์ของพรรค

2.3.3 การสื่อสารระหว่างรัฐบาลไปยังประชาชน โดยปกติจะกำหนดเป็นนโยบายให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ จัดทำเว็บไซต์เพื่อนำเสนอข่าวสาร ประกาศ และคำแนะนำ มีการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญและจัดทำเป็นฐานข้อมูลให้ประชาชนค้นคืนไปใช้งาน มีการจัดทำระบบโต้ตอบและทำธุรกรรมกับประชาชนได้ นอกจากนี้ รัฐบาลยังอาจจัดทำเว็บไซต์ที่มีวัตถุประสงค์พิเศษอื่น ๆ ได้อีก เช่น เว็บไซต์สำหรับรับเรื่องราวร้องทุกข์

2.3.4 การสื่อสารระหว่างหน่วยงานราชการ การสื่อสารทำนองนี้มีลักษณะเป็นการสื่อสารเพื่อสั่งงานหรือการปฏิบัติงานร่วมกัน รูปแบบของการประยุกต์ส่วนใหญ่มีทั้งการใช้ระบบเว็ลด์ไวด์เว็บ และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

2.3.5 การสื่อสารระหว่างหน่วยงานราชการกับธุรกิจ การสื่อสารในลักษณะนี้ส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการประมูลสั่งซื้อสินค้าและบริการทางอิเล็กทรอนิกส์

2.4 ความสำคัญของการสื่อสารทางการเมือง

จากการศึกษาถึงความหมายของการสื่อสาร ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญที่สามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสะดวกและตัดสินใจในการเลือกใช้การสื่อสารให้เหมาะสมกับภาวะเหตุการณ์ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ รวมถึงผู้กำหนดนโยบายทางการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการสื่อสารการเมืองไปได้ ดังนั้น การสื่อสารจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเมือง ดังนี้ (สุรศักดิ์ จิรวัดต์มงคล 2551: 15-16)

2.4.1 การสื่อสารทางการเมืองกับการแก้ไขปัญหาของประชาชน การสื่อสารทางการเมืองมีส่วนกระตุ้นเตือนให้รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้ตระหนักถึงความต้องการและความจำเป็นของประชาชนและช่วยวางแผนในโครงการต่าง ๆ ให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน

2.4.2 การสื่อสารทางการเมืองกับจุดหลอมรวมคนในชาติ การสื่อสารทางการเมืองมีช่วยสร้างความเป็นเอกภาพให้กับประชาชนในประเทศ ช่วยให้ประชาชนจากภูมิภาคต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรมสามารถรวมกันเป็นชุมชนหรือชาติเดียวกันได้ ดังจะเห็นได้กรณีของ มหาตมะ คานธี ที่ทำการเรียกร้องอิสรภาพของอินเดียจากประเทศอังกฤษ ช่วยให้คนอินเดียทราบถึงเจตนารมณ์และมีจุดมุ่งหมายร่วมกันต่อสู้จนได้อิสรภาพในที่สุด

2.4.3 การสื่อสารทางการเมืองช่วยให้เกิดการแข่งขันกันของพรรคการเมือง ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย แต่ละพรรคจะแข่งขันกันนำเสนอนโยบายผ่านทางสื่อมวลชน เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินผ่านกระบวนการเลือกตั้ง และนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในโอกาสต่อไป

2.4.4 การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกุญแจสำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ช่วยให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานในภาคการเมือง และร่วมกำหนดทิศทางในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ทุกคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

2.4.5 การสื่อสารทางการเมืองกับการพัฒนาการเมือง ความสำคัญของการสื่อสารที่มีประโยชน์สูงสุดต่อสังคมการเมืองคือ การพัฒนาการเมือง การสื่อสารทางการเมืองมีส่วนช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจในระเบียบการปกครองประเทศ เมื่อประชาชนเข้าใจสิทธิและหน้าที่อันพึงมีของตนเอง รวมทั้งเข้าใจสภาพปัญหาในสังคมการเมือง ย่อมนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาและร่วมกันแก้ไขตามครรลองทางการเมือง

เสรี วงษ์มณฑา (2551: 124-127) กล่าวถึงการสื่อสารที่มีผลต่อระบบการเมืองซึ่งสามารถระบุได้ดังนี้

1. เป็นการสร้างทัศนคติทางการเมือง การพูดคุย การเผยแพร่ การประชุม การอบรม การแจกใบปลิว การติดป้ายประกาศ การแจกแผ่นพับ ข่าว และบทความทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร สามารถที่จะช่วยสร้างสำนึกทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และทัศนคติทางการเมืองให้แก่ประชาชนได้ การให้ข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล เหตุผลของการออกกฎหมาย การออกนโยบาย การกำหนดโครงการต่าง ๆ ขึ้นมาจะทำให้ประชาชนรู้จักรัฐบาลดีขึ้น เข้าใจรัฐบาลดีขึ้น และยอมรับรัฐบาลได้มากขึ้น

ข่าวคราวเกี่ยวกับนักการเมืองจะสร้างความรู้สึกรู้สึกให้แก่ประชาชนว่า ควรจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด อย่างเป็นอยู่ในขณะนี้ มีฝรั่งบางคนเขียนถึงเมืองไทยว่า การเมืองไทยเป็นการเข้าร่วมของผู้ไม่รู้ ผู้รู้ไม่เข้าร่วม (Uninformed participants and information non-participants) นั่นคือคนรู้อะไรดี ๆ มักจะเสื่อมศรัทธาในระบบการเมืองและไม่เข้า

ร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น ไม่ไปเลือกตั้งแต่คนที่สนใจนั้นเพราะยังไม่รู้อะไรดีนัก จึงยังศรัทธาอยู่เช่น ชาวนาที่ไปเลือกตั้งกันมาก เป็นต้น

2. สร้างความสนใจทางการเมือง ในสมัยก่อนนั้นคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจการเมืองนักเพราะไม่ค่อยได้รู้ข่าวสารการเมือง ไม่เคยพบเห็นนักการเมืองหรือผู้บริหาร แต่ในปัจจุบันนี้ข่าวคราวของรัฐบาลมิให้สัมผัสรับรู้กันเป็นประจำ นักการเมืองจะเป็นข่าวให้เห็นทั้งในหนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์ทางสื่อต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ จึงมีส่วนทำให้คนในยุคนี้จะสนใจข่าวสารการเมืองเพิ่มมากขึ้น

3. สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง นอกเหนือจากสร้างความสนใจแล้วการสื่อสารยังถูกนำมาใช้สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองได้อย่างมาก การเผยแพร่ประชาธิปไตยโดยสื่อบุคคลก็ดี โดยสื่อมวลชนก็ดี หรือการนำเสนอพระราชบัญญัติใหม่ที่ประชาชนต้องรับรู้และเข้าใจ เพื่อปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดีสู่ประชาชนด้วยการสื่อสาร

4. สร้างบทบาททางการเมือง ความสนใจที่ก่อให้เกิดความรู้และทัศนคติ อันจะนำไปสู่การกำหนดบทบาททางการเมือง ประชาชนในปัจจุบันได้รู้ถึงบทบาท สิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นประชาชนดีขึ้น เขียนจดหมายถึงสื่อมวลชนก็เป็นการแสดงบทบาททางการเมือง การได้รับข่าวสารทำให้เรารู้บทบาททางการเมือง และการแสดงบทบาททางการเมืองก็เป็นการส่งข่าวสารไปยังผู้บริหารหรือรัฐบาลด้วยเช่นกัน

5. การสื่อสารเป็นการนำเอารัฐบาลเข้าไปอยู่ในบ้านของประชาชน นักรัฐศาสตร์จะมองว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารที่สำคัญเป็นอันดับแรก ส่วนการสื่อสารทางด้านสื่อมวลชนนั้นจะมีบทบาทสำคัญรองลงมา การที่นักการเมืองได้พบปะพูดคุยกันกับประชาชนนั้นย่อมคิดว่าการที่จะกระจายข่าวสารต่าง ๆ ออกไปทางสื่อมวลชน แต่ในกรณีที่การสื่อสารระหว่างบุคคลไม่สามารถกระจายไปได้อย่างทั่วถึง สื่อมวลชนจะเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการทำให้ประชาชนรู้จักพรรคการเมือง ผู้นำของรัฐบาลและผลงานของรัฐบาล โดยผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารที่รวดเร็ว และทันสมัยในปัจจุบัน

6. การสื่อสารมวลชนทำให้ความสนใจของประชาชนมีลักษณะความเป็นนานาชาติ (cosmopolitan-oriented) โดยในปัจจุบันนี้โทรคมนาคมการส่งข่าวผ่านดาวเทียมทำให้ความสนใจของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป นอกจากการสนใจแต่เพียงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเท่านั้น พวกเขายังสนใจสิ่งที่อยู่ไกลตัว มีความคิดที่เป็นสากลกันมากยิ่งขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องตื่นตัวกับการสนองตอบความต้องการของประชาชนตามมาตรฐานนานาชาติที่ประชาชนมีโอกาสได้พบเห็น

7. การสื่อสารถูกนำมาใช้ในการรับรองสถานภาพก่อนที่จะเป็นนักการเมือง คนบางคนไม่เป็นที่รู้จักเลย แต่การที่สื่อมวลชนเขียนถึงเขาบ่อย ๆ ในวงสนทนามีคนพูดถึงเขา

บ่อย ๆ คนที่ไม่มีความสำคัญก็มีความสำคัญขึ้น สถานภาพดังกล่าวเป็นอะไรก็จะได้รับการยอมรับขึ้นเพราะฉะนั้นในการเสนอนักการเมืองให้รับใช้ประชาชนนั้น พรรคการเมืองจะสร้างการยอมรับโดยการเสนอบุคคลดังกล่าวนั้นในสื่อมวลชนด้วยความถี่สูง ให้คนได้รู้จักคุณสมบัติและผลงานต่าง ๆ ของเขา แม้คนบางคนจะมีผลงานมากกว่าความสามารถสูงกว่า แต่ถ้าไม่ได้รับการเสนอในข่าวของสื่อมวลชน ไม่มีการกล่าวขวัญถึงคนก็ย่อมไม่ยอมรับสถานภาพ

นอกจากสื่อมวลชนจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างตัวบุคคลของนักการเมืองให้เป็นที่ยอมรับแล้ว รัฐบาลเองจำเป็นต้องใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการนำเสนอข่าวของรัฐบาลไปสู่ประชาชนไม่ว่าจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของรัฐบาล หรือการนำเสนอนโยบายต่างๆ ออกมา หรือแม้กระทั่งการใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการรับฟังเสียงสะท้อนกลับจากประชาชนในประเด็นต่าง ๆ ขณะเดียวกันประชาชนเองก็ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนที่สำคัญประชาชนยังสามารถใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการนำเสนอข้อเรียกร้องต่าง ๆ ไปยังรัฐบาลหรือหน่วยงานราชการได้ด้วย

2.5 บทบาทหน้าที่ของการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมือง นอกจากจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองดังกล่าวมาแล้ว ยังมีบทบาทหน้าที่ในฐานะที่เป็นเครื่องมือทางการเมือง ดังนี้ (ศุภชัย ยาวะประภาส และ ปียากร หวังมหามพร 2551: 8-9; สมควร กวียะ 2539: 25)

2.5.1 การประชาสัมพันธ์ทางการเมืองหรือนโยบายของรัฐบาล รัฐบาลรวมทั้งหน่วยงานราชการ ซึ่งอาจเป็นกระทรวง ทบวง กรม กอง หน่วยงานในภูมิภาค และหน่วยงานในท้องถิ่น จะดำเนินการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อชี้แจงนโยบาย การดำเนินงานผลงาน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีของหน่วยงาน/องค์กรนั้น ไปยังประชาชน เพื่อให้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากประชาชน การประชาสัมพันธ์ทางการเมืองของรัฐบาล หน่วยงาน/องค์กรเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ ดังนี้

(1) การถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเรื่องราวทางการเมืองให้ประชาชนได้รับทราบ เช่น ข่าวสารการเลือกตั้ง นโยบายใหม่ ๆ ของรัฐบาล สิทธิ หน้าที่ของประชาชน

(2) การสื่อสารมวลชนเปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น จากการที่การสื่อสารมวลชนในอดีตจำกัดอยู่เพียงหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ปัจจุบันการสื่อสารมวลชนได้พัฒนารูปแบบในลักษณะที่เป็นสากล ประชาชนมิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารแต่เพียงสื่อท้องถิ่น แต่โลกการสื่อสารในยุคการสื่อสารไร้พรมแดน อิทธิพลของการสื่อสารผ่านดาวเทียม อินเทอร์เน็ตได้ย่อโลก ทำให้ประชาชนสามารถได้รับข่าวสารจากทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็ว ผลของความรวดเร็วในการสื่อสารนี้เองทำให้รัฐบาลต้องตื่นตัวและต้องสนองความ

ต้องการของประชาชนให้เป็นมาตรฐานสากลเท่า ๆ กับสิ่งที่ประชาชนสามารถพบเห็นได้จากการสื่อสารในยุคปัจจุบัน

2.5.2 การกล่อมเกลາทางการเมือง การสื่อสารทางการเมืองทำหน้าที่กล่อมเกลາทางการเมืองโดยการสร้างทัศนคติที่ดีทางการเมือง การที่รัฐบาล หน่วยงาน/องค์การของรัฐ ดำเนินการเผยแพร่ การคิดป้ายประกาศ การแจกใบปลิว การออกบทความทางวิทยุ หนังสือพิมพ์ ข่าวสารต่าง ๆ ทางโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นการสร้างการรับรู้ ค่านิยม ทัศนคติทางการเมืองให้กับประชาชน ทำให้ประชาชนรับทราบ เข้าใจการทำงานของรัฐบาล ประชาชนสามารถแสดงออกหรือมีส่วนร่วมโดยการสนับสนุนในการเลือกรัฐบาลกลับมาทำหน้าที่ต่อไป หากประชาชนไม่เห็นด้วยกับการดำเนินงานของรัฐบาล ประชาชนก็มีสิทธิ์ในการแสดงออกโดยการไม่เลือกรัฐบาลกลับมาทำหน้าที่นั่นเอง

2.5.3 การสื่อสารทางการเมืองเป็นการสร้างภาพลักษณ์ หน่วยงาน/องค์การ หรือผู้ที่มีอำนาจทางการเมือง เช่น รัฐมนตรี เจ้าหน้าที่ระดับสูง แม้กระทั่งโครงการที่รัฐบาล หน่วยงาน/องค์การต้องการสนับสนุนจากประชาชน การสื่อสารมวลชนถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม หากผู้มีอำนาจทางการเมืองไม่มีผลงาน แต่สามารถใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์แล้วก็มักได้รับการยอมรับหรือโครงการนั้น โดยข้อเท็จจริงอาจไม่ประสบความสำเร็จ แต่การใช้สื่อมวลชนทำการประชาสัมพันธ์ ก็สามารถทำให้ประชาชนเข้าใจว่าโครงการนั้นประสบความสำเร็จ จึงเท่ากับว่ารัฐบาลใช้สื่อมวลชนในการสร้างภาพลักษณ์ให้กับรัฐบาล

2.5.4 ถ่ายทอดข่าวสารและความรู้ทางการเมืองโดยผ่านสื่อต่าง ๆ อาทิเช่น สื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อใหม่

2.5.5 จัดระเบียบวาระ (Agenda setting) เกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางการเมืองที่ควรนำมาอภิปรายซึ่งหน้าที่ในข้อนี้ส่วนใหญ่แล้วเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยอาจเสนอเน้นประเด็นปัญหาใหม่ ๆ เพื่อดึงดูดให้ประชาชนหันมาสนใจ ยิ่งสื่อมวลชนให้น้ำหนักความสำคัญแก่เรื่องใดมากเท่าใด ประชาชนก็มักจะให้ความสำคัญแก่เรื่องนั้นมากขึ้นด้วย

2.5.6 การเผยแพร่ปลูกฝังความเชื่อทางการเมือง (Propagation and cultivation of political beliefs) รวมทั้งการปลูกฝังอุดมการณ์และทัศนคติทางการเมืองด้วย ทั้งนี้ อาจทำได้โดยใช้การสื่อสารประเภทชักจูงใจ และการสื่อสารแบบรณรงค์ (campaign) เป็นต้น หรืออาจทำได้โดยการสื่อสารประเภทห้ามปรามหรือทำให้เกรงกลัว

2.5.7 การพัฒนาทางการเมือง (Political development) ในการพัฒนาทางการเมือง เพื่อให้ไปสู่ทิศทางที่ประเทศชาติได้ตั้งเป้าหมายและอุดมการณ์ไว้นั้น การสื่อสารจะเข้ามามีส่วน

ร่วมในการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน รวมทั้งการชักชวนโน้มน้าวประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองต่าง ๆ ได้

2.6 ช่องทางการสื่อสารทางการเมือง

อัลมอนด์และเพาเวลล์ (Almond and Powell 1978 อ้างถึงใน เสถียร เขยประทับ 2540: 142-149) ได้วิเคราะห์ระบบการเมืองโดยจำแนกโครงสร้างตามหน้าที่ในการสื่อสารหรือช่องทางการสื่อสารทางการเมืองไว้ 5 ช่องทาง คือ

2.6.1 การสื่อสารแบบพบหน้ากันอย่างไม่เป็นทางการ

การสื่อสารแบบพบหน้ากันอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Face to Face Contact) หมายถึง การสื่อสารข้อมูลข่าวสารอย่างไม่เป็นทางการ หรือการสื่อสารแบบปฐมภูมิ ซึ่งจะอยู่ในรูปของการแสดงความคิดเห็น หรือการสนทนากับเพื่อน ผู้ร่วมงาน โดยเป็นวิธีการที่คน ๆ หนึ่งเล่าเรื่อง ให้ความเห็น หรือวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์บ้านเมืองให้อีกคนหนึ่งฟัง และผู้ที่รับฟังนั้น ได้รับเอาเรื่องราวเหล่านั้น และเห็นด้วยกับความคิดของบุคคลผู้นั้น ซึ่งมักจะเกิดสภาพการสื่อสารลักษณะนี้ในระบบการเมือง หรือสังคมที่ยังไม่มีวิวัฒนาการมากพอ

แต่อย่างไรก็ตามแม้ในสังคมที่พัฒนาแล้ว การสื่อสารในลักษณะเช่นนี้ยังมีความสำคัญอยู่ในรูปของการที่บุคคลที่เป็นที่ยกย่องนับถือของคนในกลุ่มแสดงความคิดเห็นออกมาตลอดจนชี้แนะว่าเรื่องอย่างนี้สมควรเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ คนอื่นที่ ได้รับฟังมักจะรับเอาความเห็นทั้งนี้เพราะมีความเชื่อถือในตัวบุคคลผู้นั้นอยู่แล้ว บุคคลเช่นนี้มักเรียกกันว่า ผู้นำทางความคิดเห็น (opinion leader) ผู้ที่จะเป็นผู้นำความคิดเห็น ได้มักจะมีส่วนภาพทางสังคมและบุคลิกภาพที่ดี โดยเป็นเสมือนตัวกลางหรือสื่อในการแปลความคิดเห็น และจะแปรความหมายของข้อมูลที่ได้รับจากสื่อในการพบปะ ตามความรู้และความเชื่อถือของตน ในปัจจุบันนักสังคมศาสตร์ได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการว่าสามารถพัฒนาและเกิดประโยชน์ได้มาก สื่อมวลชนไม่ได้มีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน

สื่อบุคคลที่มีบทบาทสำหรับประชาชนในการเรียนรู้นโยบายและระบบสังคม แม้จะมีได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเรียนรู้ทางการเมือง แต่มีอิทธิพลโดยอ้อม กล่าวคือสามารถนำข้อมูลข่าวสารผ่านตัวกลางที่มีความรู้สึกร่วมกัน มีความเชื่อมโยงกันทางวัฒนธรรมและจิตใจพอสมควร โดยเฉพาะสังคมชนบทหรือผู้ที่ไม่มีการศึกษาจะพบว่ามี การสื่อสารแบบพบหน้ากันค่อนข้างมาก และพบเห็นได้อย่างชัดเจน ดังนั้น จะเห็นว่าช่องทางการสื่อสารทางการเมืองนี้คือการสนทนาแบบไม่เป็นทางการ

2.6.2 การสื่อสารแบบสังคมที่ไม่ใช่ระบบการเมือง

การสื่อสารแบบสังคมที่ไม่ใช่ระบบการเมือง (Non Political Social Structure) หมายถึง การสื่อสารในสังคมจารีตประเพณี โดยผ่านตัวกลางคือ หัวหน้าเผ่า ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในครอบครัว ผู้นำทางศาสนา ซึ่งเป็นรูปแบบการสื่อสารที่มีอิทธิพลอย่างมากในสังคมชนบท โดยตัวกลางดังกล่าวมีบทบาทในการเป็นผู้ริเริ่ม (initiator) และแปลผลข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้สมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมรับทราบและผู้ตีความข้างต้นเปรียบเสมือนตัวกลางที่อยู่ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในการส่งผ่านข่าวสาร เพราะจะเป็นบุคคลที่รับรู้ข่าวสารและมีความเข้าใจ สามารถเป็นสื่อช่วยทำให้เกิดการต่อรองระหว่างสมาชิกในสังคมระบอบประชาธิปไตยได้ง่ายขึ้น

โครงสร้างสังคมจารีตประเพณียังคงมีความสำคัญในสังคมสมัยใหม่ที่ยังได้รับการซึมผ่านด้วยประเพณี และระบบสังคมที่ไม่เป็นทางการรวมทั้งครอบครัว ศาสนา อาชีพ และระบบการศึกษา ที่ผู้นำและประชาชนก็ยังคงแสดงบทบาทในชีวิตส่วนบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนกันทั้งปัญหา และ โอกาสที่ไม่ใช่เฉพาะทางการเมืองเท่านั้น แต่อาจก่อให้เกิดการต่อรองการเมืองที่ต้องการจะเข้าไปหรือเกิดความเคลื่อนไหวในจุดมุ่งหมายทางการเมืองอื่น ๆ อันเป็นการริเริ่มการพัฒนาทางการเมืองให้มากขึ้น

ผู้นำทางศาสนาในสังคมจารีตประเพณีนี้จะเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความคิดทางโลกและการเมือง ซึ่งจะเห็นว่าช่องทางการสื่อสารทางการเมืองในรูปแบบนี้ ได้แก่ หัวหน้าเผ่า (Tribal Head) ผู้อาวุโสในครอบครัวขยาย (Council of Elders in Extended Family) ผู้นำชุมชนแบบจารีต (Traditional Community Leaders) ผู้นำทางศาสนา (Religious Leaders)

2.6.3 การสื่อสารในปัจจัยนำเข้าของระบบการเมือง

การสื่อสารในปัจจัยนำเข้าของระบบการเมือง (Political Input Structures) หมายถึง ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองที่สามารถเป็นตัวแทนการเข้าสู่ระบบการเมืองโดยผ่านสมาคมการเมือง (political associations) กลุ่มผลประโยชน์ (interest groups) พรรคการเมือง (political parties) เพื่อถ่ายทอดข้อเรียกร้อง ความต้องการ ความคิดเห็นประชาชน ความคิดเห็นผู้นำทางการเมือง หรือการที่ผู้นำทางการเมืองกระจายข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับรู้ผ่านช่องทางสำคัญ คือ พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ ในทางตรงข้ามพรรคฝ่ายค้านก็สามารถเป็นช่องทางที่จะเปิดเผยถึงความผิดพลาด และไม่เหมาะสมของผู้มีหน้าที่ในการบริหาร โดยการสื่อสารประเภทนี้ต้องมีการจัดตั้งองค์กรที่เป็นอิสระ มีระเบียบวินัย และความเข้มแข็ง การเรียกร้องจึงจะเป็นไปอย่างได้ผล อีกทั้งยังต้องพยายามสร้างเครือข่ายในการสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

2.6.4 การสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยส่งออกของระบบการเมือง

การสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยส่งออกของระบบการเมือง (Political Output Structures) หมายถึง ช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางการ ได้แก่ หน่วยงานราชการ ซึ่งเป็นเครือข่ายสำคัญในการที่ผู้นำทางการเมืองใช้ในการติดต่อกับข้าราชการ และเป็นตัวประสานระหว่างผู้นำทางการเมืองกับประชาชน ด้วยการกระจายข้อมูลข่าวสารไปให้ทั่วถึงทั้งระบบ โดยเฉพาะด้านนโยบาย ทั้งชุมชนเมืองและชนบททั้งทิศทางขึ้นและลง ทำให้เกิดความร่วมมือและเกิดความเคลื่อนไหวในสังคม อีกทั้งยังเป็นการเชื่อมระหว่างผู้นำทางการเมืองกับประชาชน โดยเป็นเครื่องมือที่ประชาชนจะใช้แสดงความไม่พอใจ การร้องทุกข์หรือขอความช่วยเหลือได้

2.6.5 สื่อมวลชน

สื่อมวลชน (Mass Media) หมายถึง การสื่อสารที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ทางการเมือง หรือการสื่อสารจากรัฐบาลถึงประชาชน หรือการสื่อสารจากคนกลุ่มหนึ่งสู่อีกกลุ่มหนึ่ง โดยผ่านช่องทางการสื่อสาร คือ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร และหนังสือ สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นมาก็ด้วยจุดประสงค์เฉพาะเพื่อต้องการให้ข่าวสารแก่ประชาชน หากประชาชนมีการศึกษาสูงพอและมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพพอ การใช้สื่อมวลชนให้ข่าวสารต่าง ๆ แก่ประชาชนนับว่าเป็นวิธีการที่ประหยัดมาก

2.7 ข้อจำกัดการสื่อสารทางการเมือง

อัลมอนด์และเพาเวลล์ (Almond and Powell 1978 อ้างถึงใน เสถียร เขยประทับ 2540: 156-166) กล่าวว่าในระบบการเมืองที่เปิดจะมีโครงสร้างและช่องทางการสื่อสารทางการเมืองที่หลากหลายทั้งผู้นำและประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย แต่ก็ยังมีข้อจำกัดของการสื่อสารหลายประการ ดังนี้

2.7.1 การบิดเบือนของช่องทางการสื่อสาร

ช่องทางการสื่อสารที่อาจบิดเบือนได้ด้วยคุณภาพของเสียง เวลา ความคาดหวังของผู้นำ ต้นทุน แผนการทางการเมือง การผ่านเข้าออกของข่าวสารในแต่ละช่วงเวลา การแปลผล และวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญที่จะแปลความหมายสู่ความหมายที่เข้าใจง่าย ๆ วิจารณ์ญาณของข้าราชการ สายการบังคับบัญชา การประสานงาน ความรับผิดชอบ ความสนใจและแปลผลให้ตรงกับความต้องการของผู้นำและประชาชนที่เป็นเสียงสะท้อนกลับที่เป็นข้อมูลลักษณะไหลขึ้น (upwards) ที่อาจถูกลบหรือข่าวสารหายไปโดยเฉพาะในชนบท

2.7.2 ความซับซ้อนและระบบเทคโนโลยี

กระบวนการทางการเมืองและระบบการเมืองจะขึ้นอยู่กับความซับซ้อนและระบบเทคโนโลยี การหันเหความสนใจของประชาชนที่จะเข้าถึงข่าวสารได้ทันเวลาสำหรับการ

ตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ หากช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้างและมีการแข่งขันกันทำงานโดยใช้แหล่งสารเดียวแต่เจาะลึกอย่างได้ผล การไหลของข้อมูลข่าวสารมากหรือน้อย เทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การไหลของข้อมูลข่าวสารมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของผู้นำที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชนด้วย

2.7.3 นโยบายการบิดเบือนข่าวสาร

นโยบายการบิดเบือนของข่าวสารอาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมและความสามารถของระบบการเมืองที่ใช้ตัวแทน คือ ระบบราชการที่จะสกัดกั้น ควบคุมหรือแพร่กระจายข่าวสารด้วยการผ่านสายการบังคับบัญชา การรวมศูนย์อำนาจของระบบราชการ ทำให้นโยบายต่าง ๆ ที่ออกมาย่อมไม่สามารถสนองความต้องการได้

2.7.4 คุณสมบัติของผู้รับสาร

ผู้รับสารภายใต้รูปแบบการเลือกรับสารหรืออิทธิพลอันจำกัดของการสื่อสาร นักการสื่อสารมองเห็นว่าคุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้รับสารเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรูปแบบของปฏิกริยาย้อนกลับของประชาชน การที่จะเสนอข่าวใด ๆ ต้องศึกษาวิเคราะห์เพราะหากข่าวสารใด ๆ ไม่สอดคล้องกับความรู้ ความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติหรือปทัสสถานของกลุ่มผู้รับข่าวสาร ข่าวนั้นก็จะไม่ได้รับความสนใจ ประชาชนจะปิดการรับสารหรือถ้าเปิดรับก็จะไม่สนใจอย่างแท้จริง ซึ่งมีผลกระทบต่อการศึกษาข่าวสารที่ได้รับด้วย โดยสิ่งที่มีผลกระทบต่อการศึกษาข่าวสารที่สำคัญ คือ

- (1) สิ่งที่ประชาชนสะสมไว้แต่ดั้งเดิม คือ ความรู้ ความคิดเห็น ทักษะคติ ถ้าข่าวสารต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการ สิ่งเหล่านี้จะได้รับความสนใจ
- (2) การสื่อสารระหว่างบุคคล จากการเข้าอบรม ประชุมสัมมนา จากการฟังการดูจากสื่อมวลชน ประชาชนอาจนำเอาข่าวสารไปสนทนากับบุคคลอื่นได้
- (3) อิทธิพลของผู้นำ คือ ประชาชนมักจะฟังความคิดเห็นของผู้นำ
- (4) ภาพพจน์ของรัฐบาลและสื่อมวลชน ความน่าเชื่อถือก็นำไปไว้วางใจของรัฐบาลและความเป็นกลาง หรือความอิสระเสรีในการเผยแพร่ของสื่อมวลชน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ฮันติงตันและเนลสัน (Huntington and Nelson 1982 อ้างถึงใน ปรีชญา ขำเจริญ 2552: 8) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละ

บุคคลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยฮันดิงตันและเนลสัน พิจารณาแง่มุมที่สำคัญและกำหนดขอบเขตของความหมายให้ชัดเจนขึ้นคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นไม่รวมถึงทัศนคติแต่เป็นการกระทำของการมีส่วนร่วมที่เป็นประชาชนธรรมดาซึ่งกิจกรรมทางการเมืองมีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่อง ไม่เป็นเวลา และเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น ๆ นอกจากนี้ยังหมายความเฉพาะการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการตัดสินใจในการแบ่งสรรทรัพยากรในสังคมที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งการกระทำต่าง ๆ นี้ไม่รวมไปถึงการกดดันหรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล

ไมรอน ไวนเนอร์ (Myron Weiner 1971 อ้างถึงใน ปรีชญา ขำเจริญ 2552: 6-7 และ สมศักดิ์ ตาไชย 2551: 9-10) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ดังนี้

3.1.1 การกระทำที่สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครอง (support and demand) ทั้งในระบอบประชาธิปไตยหรือระบอบเผด็จการ เช่น การออกเสียงประชามติ ทั้งที่การกระทำดังกล่าว บางทีประชาชนไม่อาจมีทางเลือกอื่น

3.1.2 ความพยายามที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จในการใช้อิทธิพล (influence) ต่อการบริหารงานของรัฐบาลหรือในการเลือกผู้นำรัฐบาล เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ในระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

3.1.3 การกระทำของพลเมืองของรัฐที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือระเบียบของรัฐ และได้รับการยอมรับว่าชอบธรรม (legitimate) เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การร่วมชุมนุมที่ไม่ขัดต่อบทบาทกฎหมาย

3.1.4 การกระทำที่มีตัวแทน (representation) กล่าวคือ การมีส่วนร่วมโดยมีการเลือกตัวแทนให้เข้าไปทำหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง โดยมอบฉันทานุมัติไปดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในบางประการ การมีส่วนร่วมโดยการเลือกตัวแทนและตรวจสอบพฤติกรรมถือเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมประการหนึ่ง

3.1.5 ความรู้สึกแตกต่าง แยกแยก สภาพที่บุคคลไม่ต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (alienation) เพราะเห็นว่าการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือความรู้สึกนึกคิดหรือความเห็นที่แตกต่างกันไป จึงทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

3.1.6 ความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเป็นพวกที่กระตือรือร้นที่จะกระทำหรือความตื่นตัวทางการเมืองที่จะเข้าสู่ระบบการเมืองโดยตรง (activists) เช่น สมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง นอกจากนี้ยังหมายถึงพวกที่มีความตื่นตัวทาง

การเมืองน้อย เช่น คนที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นทางการเมือง หรือพวกที่สนใจข่าวสารทางการเมือง สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ

3.1.7 การกระทำที่มีความต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา (persistence continuum) ซึ่งอาจมีสถานะการเป็นสถาบัน (institutionalized) หรือการกระทำครั้งคราว ซึ่งเกิดขึ้นทันทีทันใด และมีระดับความรุนแรง เช่น การก่อการจลาจล เป็นต้น

3.1.8 การกระทำที่มุ่งจะมีอิทธิพลต่อผู้นำทางการเมือง (political leaders) พรรคการเมือง (party) นโยบายสาธารณะ (public policy) หรือเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการกระทำของหน่วยราชการ (bureaucratic actions)

3.1.9 การกระทำที่เป็นกิจกรรม อันมีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติ (national politics) และการเมืองระดับท้องถิ่น (local politics)

3.1.10 การกระทำทางการเมือง (Political acting) ขึ้นอยู่กับลักษณะทางการเมืองที่เป็นอยู่ อาจแตกต่างกันตามกาลเวลาก็ได้ เช่น ช่วงเวลาหนึ่งอาจยอมรับว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่อีกช่วงเวลาอาจไม่ใช่ก็ได้ หรือรัฐหนึ่งอาจถือว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่อีกรัฐหนึ่งอาจบอกว่าเป็นไม่ใช่ก็ได้

จากความหมายข้างต้น ไวนเนอร์ ได้ประมวลและสรุปคำว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” หมายถึง การกระทำโดยสมัครใจใด ๆ ซึ่งไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์กรหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และใช้วิธีถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมุ่งที่จะไปมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น โดยไวนเนอร์เน้นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบครบ 3 ประการ คือ มีการกระทำ เป็นไปโดยสมัครใจ และมีการเลือก จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้

สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2546: 37) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายและกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นตัวดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำ พิจารณาได้จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สังคมที่มีประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ย่อมมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูง ในทางตรงกันข้ามหากสังคมใด มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่ำ ย่อมมีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำ

จันทนา สุทธิจารี (2544: 410) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมาย

กำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2547: 56) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นกิจกรรมที่ราษฎร โดยส่วนตัวมุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายของรัฐบาล

สุจิต บุญบงการ (2542: 38) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง ถือว่าเป็นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของระบบการเมืองสมัยใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนมักมีความตื่นตัวหรือสนใจในทางการเมืองสูงกว่าในระบบจารีตประเพณี อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้มีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของระบบการเมืองสมัยใหม่

จากนิยามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของประชาชน ซึ่งสามารถแสดงออกทางการเมืองโดยใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองในรูปแบบของการสนับสนุนหรือการต่อต้านทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น

3.2 รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

อัลมอนด์ และพาวเวลล์ (Almond and Powell 1976 อ้างถึงใน นกคต ปันตีบ 2552: 17) ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ละเอียดชัดเจน โดยแบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

3.2.1 แบบเป็นทางการ (Conventional Forms)

- 1) การออกเสียงเลือกตั้ง
- 2) การพุดจาปรึกษาเรื่องการเมือง
- 3) กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
- 4) การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ
- 5) การติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่การเมือง

3.2.2 แบบไม่เป็นทางการ (Unconventional Forms)

- 1) การยื่นข้อเรียกร้อง
- 2) การเดินขบวน
- 3) การเข้าประจันหน้ากัน
- 4) การละเมิดกฎระเบียบของสังคม
- 5) การใช้ความรุนแรงทางการเมือง
- 6) สงครามกองโจรและการปฏิวัติ

มิลเบรธ (Milbrath 1971 อ้างถึงใน ปรีชญา ขำเจริญ 2552: 9-10) ได้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 6 รูปแบบ คือ

1) การเลือกตั้ง (voting) พบว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แยกจากกิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นบุคคลที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมือง สำนึกในบรรทัดฐานของสังคม และวิถีการดำรงชีวิตในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ซึ่งการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่ต้องการสื่อสารและแรงจูงใจมากเหมือนกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ

2) เป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง รณรงค์หาเสียง ขอบเขตของกิจกรรม ได้แก่ การมีบทบาทในการรณรงค์หาเสียง บริจาคเงินช่วยเหลือพรรคหรือผู้สมัครชักชวนประชาชนไปลงคะแนนเสียงสนับสนุนพรรคการเมือง การเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวต้องอาศัยความตื่นตัวและความสนใจอย่างแท้จริง จัดอยู่ในประเภท “พวกนักสู้” (Gladiators)

3) เป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (community activists) คือการร่วมกันขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาสังคม การทำงานร่วมกันกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับสังคม การเป็นสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นขององค์กรที่มีบทบาทเกี่ยวกับกิจการสาธารณะอื่น ๆ หรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม

4) การติดต่อกับทางราชการ (contracting officials) คือการมีส่วนร่วมที่มีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเองเท่านั้น เช่น ติดต่อราชการ เรื่องภาษี โรงเรียน การทำถนน เป็นต้น เรียกว่าการมีส่วนร่วมอย่างแคบ (parochial participation)

5) เป็นผู้ทักท้วง (protestors) คือการเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนหรือก่อให้เกิดการจลาจล เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเปิดเผยต่อสาธารณชน ถ้ารัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม

6) เป็นผู้สื่อข่าว (communicators) คือการเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการเมือง การส่งจดหมายสนับสนุนผู้นำเมื่อเขาทำความดี และเข้าร่วมอภิปรายปัญหาทางการเมือง ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชนที่อาศัยอยู่ เขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบ “ผู้สื่อข่าว” มักเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมาก และมีความสนใจการเมืองมาก

ฮันติงตันและเนลสัน (Huntington and Nelson 1982 อ้างถึงใน ปรีชญา ขำเจริญ 2552: 10-11) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1) กิจกรรมการเลือกตั้ง (electoral activity) หมายถึง กิจการออกเสียงเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง

2) การวิ่งเต้น (lobby) หมายถึง การติดต่อเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมืองเพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

3) กิจกรรมองค์กร (organization activity) เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายเข้าไปมีส่วนในเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะอย่างหรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวมก็ได้

4) การติดต่อในบางประเด็น (contracting) หมายถึง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของทางราชการเป็นการส่วนตัว โดยมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัวเฉพาะครอบครัวหรือหมู่คณะของตน

5) การใช้ความรุนแรง (violence) คือกิจกรรมที่พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายของรัฐบาล หรืออาจดำเนินไปโดยมีจุดหมายที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบทางการเมือง

มิลเบรทและโกอัล (Milbrath and Goel 1965 อ้างถึงใน ภาษากร ศรีภูมิพฤษณ์ 2548: 38) ยังได้จัดประเภทของบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) ผู้ที่แยกตัวเอง (apathetic) หมายถึง บุคคลที่ถอนตัวออกไปจากกระบวนการทางการเมือง ซึ่งในจำนวนประชากรวัยหนุ่มสาวทั้งหมดของสหรัฐอเมริกามีถึง 1 ใน 3

2) ผู้เฝ้ามอง (spectator) หมายถึง บุคคลที่เข้าประเภทนี้อยู่ถึงร้อยละ 60

3) ผู้ต่อสู้ในเวที (gladiator) หมายถึง บุคคลที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำในจำนวนประชากรวัยหนุ่มสาวทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาจัดว่ามีบุคคลมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขันซึ่งเพียงร้อยละ 5-7 ของประชากรวัยหนุ่มสาวทั้งหมดของอเมริกา

สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2538: 32) ได้กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 4 ประการ คือ

1) การกำหนดตัวผู้ปกครอง กล่าวคือ ประชาชนแสดงออกในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยด้วยการใช้สิทธิการเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำทางการเมือง

2) การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล กล่าวคือ สังคมประชาธิปไตยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นสังคมพหุ (pluralist society) ประกอบด้วยหลายกลุ่มทางสังคม กลุ่มต่าง ๆ มักมีวัตถุประสงค์เฉพาะของกลุ่ม การเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของกลุ่มอาจเป็นไปเพื่อการรักษาผลประโยชน์ของตน หรืออาจเป็นไปเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและจะมีผลเกี่ยวกับการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล เพื่อให้ตอบสนองต่อเป้าหมายของกลุ่มตนในหลายกรณี

3) การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ในสังคมประชาธิปไตยถือว่าประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการจะวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลได้ทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้าน อาจกระทำโดยการพูดการเขียน และการโฆษณาเผยแพร่ทั้งปวง

4) การชุมนุมเคลื่อนไหวกองการเมือง เป็นการแสดงออกเพื่อให้รัฐบาลรู้ว่าประชาชนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับนโยบายและการกระทำของรัฐบาล

จากแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวความคิดของนักวิชาการตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปรูปแบบในการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ 4 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 เป็นการเข้าร่วมทางการเมืองแบบปกติและโดยตรง ได้แก่ การออกเสียงเลือกตั้งการพุดจาปรึกษาเรื่องการเมืองหรือเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเป็นเจ้าของหน้าที่ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งการทำกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเพื่อสนับสนุนผู้รับสมัครรับเลือกตั้ง การเป็นผู้นำชุมชน การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ การติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่การเมือง เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 เป็นการเข้าร่วมทางการเมืองแบบปกติและโดยอ้อม ได้แก่ การเสียงภาษีรัฐการติดต่อกับทางราชการ เป็นต้น

รูปแบบที่ 3 เป็นการเข้าร่วมทางการเมืองแบบไม่ปกติและโดยตรง ได้แก่ การประท้วงการยื่นข้อเรียกร้อง การเดินขบวน การเข้าประจันหน้ากัน การละเมิดกฎระเบียบของสังคม สงครามกองโจรและการปฏิวัติ เป็นต้น

รูปแบบที่ 4 เป็นการเข้าร่วมทางการเมืองแบบไม่ปกติและโดยอ้อม ได้แก่ การใช้ความรุนแรงทางการเมือง เช่น การประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน การประทุษร้ายต่อบุคคล เป็นต้น

3.3 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การจัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเห็นได้ว่าในระบอบประชาธิปไตย ได้แบ่งระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 6 ระดับ คือ (ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ 2539: 10)

1) การที่ประชาชนไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และการไม่รู้ความเป็นไปทางการเมืองใด ๆ

2) การที่ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ไม่ทราบความเป็นไปทางการเมือง

3) การรับทราบข้อมูลข่าวสารทางการเมืองโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ การถกเถียงปัญหาทางการเมืองหรือการใส่เสื้อผ้าหรือใช้อุปกรณ์ที่มีตราพรรคการเมืองถือเป็นการเข้าร่วมในทางอ้อม

4) การช่วยพรรคการเมืองในการโฆษณาหาเสียง เช่น การแจกใบปลิว การวางแผน การเลือกตั้ง

5) การสมัครเข้ารับเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ประธานาธิบดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

6) การเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มิลเบรธ (Milbrath อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ 2546: 326-334) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลเริ่มต้นจากระดับต่ำสุด คือ การไม่สนใจทางการเมืองและสนใจทางการเมือง แบ่งเป็นระดับขึ้นจากต่ำสุดไปสู่สูงสุดเป็น 14 ระดับ ดังนี้

1) การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง การที่บุคคลจะแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ย่อมแสดงว่าบุคคลนั้นได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมือง (political stimulus) จากสิ่งแวดล้อมพอสมควร จนกระทั่งเกิดความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยตนเอง บุคคลที่คาดหวังจะสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องอุทิศความพยายามเพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางการเมืองของตน กิจกรรมเหล่านี้เป็นรากฐานเบื้องต้นจำเป็นในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย แต่บางคนอาจจะให้ความสนใจเพียงเล็กน้อย หรือไม่ให้ความสนใจเลย การที่บุคคลได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมืองมาก จะยิ่งทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

2) การใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยทั่วไปประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยทั่วไปการใช้สิทธิเลือกตั้งประกอบด้วยเงื่อนไข 2 ประการ คือ ประการแรก การตัดสินใจว่าจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ ประการที่สอง การตัดสินใจว่าจะเลือกพรรคใดหรือบุคคลใด ซึ่งเงื่อนไขทั้ง 2 ประการ ขึ้นอยู่กับกระบวนการหล่อหลอมทางการเมืองของแต่ละบุคคลและปัจจัยกระตุ้นทางการเมืองจากสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ โดยทั่วไปบุคคลจะรู้ล่วงหน้าว่าจะมีการเลือกตั้งเมื่อใด ดังนั้น บุคคลจึงมีโอกาสเตรียมการตัดสินใจได้ล่วงหน้า

3) การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง โดยธรรมชาติของมนุษย์จะให้ความสนใจเกี่ยวกับสิ่งที่ประโชยชน์ต่อตนเอง บุคคลที่คิดว่าตนไม่ได้รับประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งจากระบบการเมืองก็ไม่สนใจการเมือง แม้กระทั่งการพูดคุยทางการเมือง แต่บุคคลที่รู้และเข้าใจว่าระบบการเมืองมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อตนเองอย่างไร จะให้ความสนใจทางการเมืองมาก โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ ดังนั้นระดับความสนใจเกี่ยวกับการริเริ่มพูดคุยทางการเมืองจึงแตกต่างกันไป บางคนไม่สนใจ บางคนสนใจมาก บางคนเป็นผู้รับฟัง บางคนเป็นผู้นำในการเสนอความคิดเห็น

เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง และเป็นผู้ที่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมืองมากกว่าผู้ที่เป็นเพียงผู้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

4) การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกผู้ที่ตนสนับสนุน การแสดงออกในการชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลที่ตนสนับสนุน นับเป็นความก้าวหน้าอีกขั้นหนึ่งของผู้ที่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะของการแสดงออกเช่นนี้มีลักษณะคล้ายกับการเป็น “หัวคะแนน” ของผู้แข่งขันทางการเมือง เป็นการแสดงออกถึงความผูกพันทางการเมือง ทั้งนี้ เพราะได้แสดงความคิดเห็นด้วยและเชื่อว่าผู้ที่ตนสนับสนุนจะเป็นผู้นำทางการเมืองที่ดี สามารถสร้างสรรค์ผลประโยชน์แก่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) การติดกระดุมหรือสติ๊กเกอร์ เป็นการแสดงออกอย่างเปิดเผยให้บุคคลทั่วไปรู้ว่าตนให้ความสนับสนุนพรรคการเมืองใด หรือคู่แข่งทางการเมืองใด ทั้งนี้เพราะการติดกระดุมที่เป็นสัญลักษณ์ของพรรคหรือผู้สมัคร ย่อมเป็นการประกาศตนในฐานะผู้สนับสนุนชัดเจน การกระทำเช่นนี้จะมีผลโน้มน้าวให้ผู้ใกล้ชิดที่ยังไม่ได้ตัดสินใจให้เข้าสนับสนุนเช่นเดียวกับตนได้

6) การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง การกระทำทางการเมืองโดยทั่วไปมีประชาชนเพียงน้อยที่ติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองโดยตรง การติดต่อกับผู้นำทางการเมืองอาจกระทำได้โดยการส่งจดหมาย โทรเลข โทรศัพท์ หรือการติดต่อพูดคุยโดยตรง อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความสนใจทางการเมืองมากขึ้นจนเปลี่ยนฐานะจากผู้สนใจให้การสนับสนุนเข้าสู่การต่อสู้ทางการเมืองโดยตรง

7) การบริจาคเงิน เป็นการแสดงออกถึงการสนับสนุนทางการเมืองที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะในระบอบประชาธิปไตย การเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยเฉพาะการรณรงค์และการแข่งขันเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่มีค่าใช้จ่ายมาก ดังนั้นการที่บุคคลร่วมบริจาคเงินย่อมแสดงถึงความมุ่งมั่นในการสนับสนุนอย่างจริงจัง และอาจนำไปสู่การพัฒนาเป็นผู้เข้าร่วมต่อสู้ทางการเมืองโดยตรงในฐานะสมาชิกที่สำคัญของพรรค

8) การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองที่มีความสำคัญยิ่งขึ้น เป็นการแสดงออกถึงความเห็นพ้องและความผูกพัน การเข้าร่วมประชุมและการเข้าร่วมชุมนุมย่อมเป็นการแสดงออกทางกายและทางใจ เป็นการร่วมให้กำลังใจแก่ผู้ที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน

9) การร่วมรณรงค์ทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่สำคัญในการขยายการสนับสนุนจากประชาชน การร่วมรณรงค์ทางการเมืองเป็นการแสดงออกซึ่งการมีภารกิจร่วมกันของผู้สนใจการเมือง การร่วมรณรงค์ทางการเมืองจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความมั่นใจและความรู้สึกที่ดีต่อพรรคการเมืองและคู่แข่งทางการเมืองต้องการแสดงให้เห็นว่าตนเองมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการ

ต่อผู้ทางการเมือง การรณรงค์อาจจะกระทำได้หลายกรณี เช่น การพิมพ์จดหมาย การส่งจดหมาย การติดโปสเตอร์ หรือการเคาะประตูบ้านเพื่อชักจูงให้ประชาชนเกิดความสนใจที่จะให้การสนับสนุน เป็นต้น

10) การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองอย่างชัดเจนว่าตนเองสังกัดพรรคใด เป็นการยอมรับภารกิจในฐานะสมาชิกพรรคที่จะต้องคอยช่วยเหลือเสริมสร้างความเข้มแข็งของพรรค การขยายความศรัทธาให้แพร่หลายในหมู่ประชาชน ผลักดันเพื่อให้พรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

11) การร่วมประชุมแกนนำของพรรค เป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง บุคคลที่จะเข้าไปมีบทบาทในการร่วมประชุมแกนนำของพรรค หรือร่วมประชุมวางแผนกลยุทธ์ของพรรค โดยทั่วไปจะต้องผ่านการเป็นสมาชิกของพรรคที่มีบทบาทสำคัญของพรรค จนพรรคเกิดความไว้วางใจและมีความเชื่อมั่นว่าจะช่วยเสริมสร้างกิจกรรมของพรรคให้มีความเข้มแข็งสามารถที่จะเอาชนะคู่แข่งได้

12) การร่วมระดมทุน เป็นกิจกรรมสำคัญของสมาชิกระดับสูงที่จะอยู่ในฐานะที่จะระดมทุนให้แก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ นอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถแล้วยังต้องเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย

13) การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะการเสนอตัวเป็นผู้แข่งขันทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนพิจารณาให้ความไว้วางใจจะต้องเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง สามารถสร้างความนิยมศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชนได้ และสามารถทำให้ประชาชนเชื่อมั่นได้ว่าจะเป็นผู้นำความสำเร็จและการมีชีวิตที่ดียิ่งขึ้นมาสู่ประชาชน

14) การดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองในระดับสูง เป็นผลจากการได้รับชัยชนะจากการเสนอตัวเข้าแข่งขันทางการเมือง การแสดงบทบาทในฐานะที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนับว่ามีสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะต้องมีผลกระทบต่อความศรัทธาเชื่อมั่นของประชาชนในระยะยาว ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความสามารถในการพัฒนาประเทศ ทำให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีและมีความสุข จะทำให้พรรคได้รับความไว้วางใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อไปให้ได้รับเลือกตั้งครั้งต่อไป

นอกจากนี้ ถวิลวดี บุรีกุล (2549: 104) ได้สรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยจำแนกได้ 3 ระดับ คือ

1) การเข้าร่วมโดยตรงหรือการมีส่วนร่วมระดับสูง ได้แก่ การเข้าร่วมในกระบวนการทางการเมืองอย่างจริงจังและเข้มแข็ง (Active Participation) เช่น การสมัครรับเลือกตั้ง

เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่าง ๆ การมีส่วนร่วมทำงานในพรรคการเมือง และการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

2) การเข้าร่วมทางการเมืองระดับกลางหรือการเข้าไปมีบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมืองในสังคม เช่น การรวมกลุ่มเพื่อผลักดันนโยบายต่าง ๆ การรวมตัวกันประท้วงหรือการเรียกร้องทางการเมือง และการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่น กลุ่มสตรีเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มผู้นำสตรี กลุ่มแรงงานและกลุ่มสมัครพรรคการเมือง เป็นต้น ในกลุ่มนี้ยังรวมถึงผู้สนใจและติดตามเรื่องราวทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอด้วย

3) การเข้าร่วมทางการเมืองในระดับต่ำหรือกลุ่มที่ไม่ค่อยสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ กลุ่มที่เข้าร่วมลงคะแนนเลือกตั้งเท่านั้น เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย รวมถึงผู้ไม่สนใจติดตามเรื่องราวทางการเมืองด้วย

จากการประมวลระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของนักวิชาการตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุประดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ 3 ระดับ คือ

1. ระดับสูง ได้แก่ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และทำกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบอื่นด้วย
2. ระดับกลาง ได้แก่ ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น
3. ระดับต่ำ ได้แก่ ไม่ไปลงคะแนนเลือกตั้งแต่จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ บ้าง

4. แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต

4.1 ความหมายของอินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ต (Internet) ย่อมาจากคำว่า International Network หรือในปัจจุบันก็นิยมใช้คำว่า Inter Connection Network ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของอินเทอร์เน็ตไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

บาร์ด (Bard 1995: 9) กล่าวว่า อินเทอร์เน็ต หมายถึง เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่มีการเชื่อมต่อถึงกันในระดับโลกโดยเครือข่ายย่อยที่มีระบบเหมือนกันหรือต่างกัน สามารถเชื่อมโยงเข้ากันได้เป็นเครือข่ายโลกได้โดยมาตรฐานการติดต่อที่เรียกว่า อินเทอร์เน็ต โพรโตคอลที่กำหนดไว้ (Internet Protocol : IP)

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC 2537: 8) ได้ให้ความหมายว่า อินเทอร์เน็ต หมายถึง เครือข่ายที่ประกอบด้วยเครือข่ายจำนวนมากซึ่งกระจายอยู่เกือบทุกมุมโลกเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน

นพดล อินนา (2549: 30) กล่าวว่า อินเทอร์เน็ตคือเครือข่ายการสื่อสารที่เชื่อมโยงคอมพิวเตอร์ย่อยจำนวนมากจากทุกมุมโลกเข้าด้วยกัน จึงทำให้อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ใหญ่ที่สุดในโลกที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารจำนวนมากทั้งทางด้านวิชาการ ด้านธุรกิจ และนันทนาการต่าง ๆ รวมทั้งเป็นการเปิดโลกกว้างให้สื่อสารกันแบบไร้พรมแดน

ครรชิต มาลัยวงศ์ (2551: 29) กล่าวว่าเครือข่ายอินเทอร์เน็ตถือเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่สามารถเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์หลายร้อยล้านเครื่องทั่วโลกเข้าด้วยกันและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ต่อชีวิต ความเป็นอยู่ การปฏิบัติงาน การประกอบอาชีพ การศึกษา และนันทนาการของมนุษย์หลายพันล้านคนทั่วโลก ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ และของโลกไปอย่างไม่มีใครเคยคาดคิดมาก่อน กล่าวโดยทั่วไป เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ซึ่งให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ทุกคนที่เข้ามาใช้เครือข่าย ให้บริการส่งข้อมูลข่าวสารจากผู้ใช้คนหนึ่งไปยังผู้ใช้อีกคนหนึ่งหรืออีกหลายคน และใช้เป็นตัวกลางในการขอบริการจากคอมพิวเตอร์เครื่องอื่น ๆ ที่เชื่อมอยู่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

สรุปได้ว่า อินเทอร์เน็ต คือ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงเครือข่ายย่อยจากทุกมุมโลกเข้าด้วยกัน และให้บริการข้อมูลข่าวสารทั้งทางด้านวิชาการ ด้านธุรกิจ และนันทนาการ รวมทั้งเป็นการเปิดโลกกว้างให้สามารถติดต่อสื่อสารกันแบบไร้พรมแดนผ่านช่องทางต่าง ๆ

4.2 ประโยชน์ของระบบอินเทอร์เน็ต

บริการซึ่งทำให้เกิดประโยชน์สำคัญของระบบอินเทอร์เน็ต มีดังนี้ (ครรชิต มาลัยวงศ์ 2551: 29-30;)

4.2.1 บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail หรือ e-mail) เป็นบริการที่ได้รับความนิยมมากที่สุด เพราะทำให้ผู้ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั่วโลกสามารถส่งจดหมายหรือข้อความถึงกันได้อย่างรวดเร็ว นั่นคือ จากคอมพิวเตอร์ของผู้ส่งไปยังคอมพิวเตอร์ของผู้รับไม่ว่าจะอยู่ห่างไกลกันเพียงใดได้ทันทีถ้าทั้งผู้ส่งและผู้รับใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในเวลาเดียวกัน แต่ถึงแม้จะไม่ได้ใช้ในเวลาเดียวกัน จดหมายอิเล็กทรอนิกส์จากผู้ส่งก็จะไปรอผู้รับอยู่ที่เครื่องปลายทาง เมื่อผู้รับเชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์ของตนเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเมื่อใดก็จะเปิดอ่านจดหมายนั้นได้

ทันที นอกจากส่งจดหมายแล้ว ผู้ส่งยังสามารถส่งเพิ่มเอกสาร เพิ่มภาพ เพิ่มภาพยนตร์ แนบเข้าไปกับจดหมายนั้นได้ด้วย

4.2.2 บริการเผยแพร่ข่าวสารผ่านทางระบบ World Wide Web (WWW) เป็นเทคโนโลยีในการจัดเก็บเอกสารต่าง ๆ เอาไว้ในรูปแบบเอกสารหลายมิติ (hypertext) ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถเปิดอ่านหัวข้อที่น่าสนใจต่าง ๆ ที่ระบุในเอกสารนั้นได้ทันที โดยที่เรื่องที่อ่านนั้นไม่จำเป็นต้องอยู่ในเอกสารชุดแรกนั้นด้วยซ้ำไป นั่นคือ ระหว่างที่อ่านเอกสารอยู่และเห็นข้อความหรือหัวข้อที่น่าสนใจอยู่นั้น ผู้อ่านอาจใช้เมาส์คลิกที่หัวข้อนั้น จากนั้นคอมพิวเตอร์จะไปดึงข้อความเกี่ยวกับหัวข้อนั้นมาให้อ่าน โดยผู้ที่จัดทำเอกสารเดิมได้ทำจุดเชื่อมโยงไปยังเอกสารอื่นไว้ให้แล้ว (แต่ผู้อ่านจะไม่เห็น) ระบบ World Wide Web สามารถนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์หน่วยงาน การให้ข่าวสารข้อมูล และการเชื่อมโยงไปค้นข้อมูลข่าวสารในหน่วยงานอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี และเมื่อนำความสามารถในด้านการบริการไปประยุกต์อิเล็กทรอนิกส์มาผสมผสานไว้ด้วยแล้ว ก็ทำให้ระบบ World Wide Web เป็นเครื่องมือสำหรับการทำธุรกิจแบบใหม่ที่เรียกว่าการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) ไป นั่นคือ บริษัทที่ต้องการขายสินค้าก็นำข้อมูลและภาพของสินค้าประชาสัมพันธ์ทางเว็บของตน ลูกค้ำที่สนใจซื้อสินค้าก็เปิดเว็บเลือกดูสินค้าในเว็บ หากสนใจซื้อสินค้าใดก็สามารถคลิกเลือกสินค้านั้นแยกไว้ต่างหาก แล้วคลิกให้คอมพิวเตอร์คิดเงิน จากนั้นก็กรอกรายละเอียดระบุว่าจะชำระเงินโดยวิธีใด ซึ่งปกติแล้วเวลานี้นิยมชำระเงินผ่านบัตรเครดิต หากต้องการชำระเงินด้วยวิธีนี้ก็ให้กรอกหมายเลขบัตรเครดิตแล้วคลิกส่งข้อมูลให้บริษัทผู้จำหน่าย จากนั้นก็รอรับสินค้าที่บ้านได้

4.2.3 บริการสนทนาโต้ตอบ ผู้ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันนี้สามารถใช้เครือข่ายเพื่อการสนทนาโต้ตอบได้หลายวิธี คือ

1) **การใช้กระดานข่าว (web board)** เป็นการเสนอหัวข้อที่น่าสนใจลงในกระดานข่าวของผู้ให้บริการกระดานข่าว แล้วให้ผู้อ่านส่งความเห็นเข้ามาแสดงไว้ในกระดานข่าวเพื่อให้ผู้อ่านคนอื่น ๆ ได้รับทราบด้วย การโต้ตอบโดยวิธีนี้มีข้อเสียคือ ไม่ได้เป็นการสนทนาโต้ตอบแบบทันทีทันใด ซึ่งก็จำเป็นเพราะในบางกรณีผู้ให้บริการจะต้องตรวจสอบข้อความที่จะนำเผยแพร่โดยเจ้าของกระดานข่าวก่อน หากเป็นข้อความที่ใช้ถ้อยคำรุนแรงหรือเป็นเรื่องหมิ่นประมาทผู้อื่นก็จะต้องตัดออก มิฉะนั้นผู้ให้บริการก็จะมีคามผิดไปด้วย

2) **การใช้วิธีสนทนาสด (chat)** เป็นการโต้ตอบโดยผู้สื่อสารสองรายสลับกันพิมพ์ข้อความที่ต้องการจะสื่อสารระหว่างกัน วิธีนี้ค่อนข้างช้า และจำเป็นที่ผู้สื่อสารจะต้องใช้ระบบอินเทอร์เน็ตพร้อมกัน

3) การใช้วิธีสนทนาโดยตรง เป็นการสนทนาผ่านไมโครโฟนที่ติดตั้งไว้กับเครื่องคอมพิวเตอร์และพูดผ่านระบบอินเทอร์เน็ตไปออกเป็นเสียงทางลำโพงของเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้รับ วิธีนี้เหมือนกับ การใช้โทรศัพท์ทั่วไปนั่นเอง และจุดเด่นอีกอย่างก็คือ สามารถติดกล้องถ่ายภาพวีดิทัศน์ขนาดเล็ก (webcam) เข้ากับระบบ ทำให้สามารถมองเห็นภาพของคู่สนทนาด้วย

4) บริการบันทึกข้อความโต้ตอบ หรือเว็บล็อก (Blog ย่อจาก Weblog) เป็นการบันทึกความคิดเห็นต่าง ๆ ของเจ้าของเอาไว้เป็นเหมือนไดอารี่ แต่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นร่วมแสดงความคิดเห็นเข้ามาในบล็อกได้ด้วย ในทางปฏิบัติจะมีลักษณะคล้ายกับการใช้กระดานข่าว

5) บริการให้ใช้คอมพิวเตอร์ทางไกล (Telnet) สถาบันหรือมหาวิทยาลัยบางแห่งที่มีคอมพิวเตอร์สมรรถนะสูง อาจเอื้อให้นักวิจัยต่างสถาบันใช้คอมพิวเตอร์นั้นในการคำนวณหรือการวิจัยบางอย่างได้ ในกรณีนี้นักวิจัยที่สนใจจะใช้ก็สามารถขอใช้บริการดังกล่าวได้

4.2.4 เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network)

เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ เว็บไซต์ที่เชื่อมโยงผู้คนไว้ด้วยกัน ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเว็บไซต์ช่วยให้ค้นหาเพื่อนบนโลกอินเทอร์เน็ตได้ง่ายๆ เราสามารถที่จะสร้างพื้นที่ส่วนตัวขึ้นมา เพื่อแนะนำตัวเองได้โดยเลือกได้ว่าต้องการรู้จักกับใคร หรือเป็นเพื่อนกับใครก็ได้ ตัวอย่าง Social Network เช่น hi5, facebook, MySpace.com, twitter เป็นต้น

4.3 อินเทอร์เน็ตกับการพัฒนาประชาธิปไตย

ในปัจจุบัน อินเทอร์เน็ตได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและประชาธิปไตยอย่างหลากหลาย อาทิ ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารทางการเมือง ใช้ในกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การบริหารงานและให้บริการของรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ การสื่อสารกิจกรรมการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคม และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมทางการเมืองส่วนใหญ่ ล้วนมีองค์ประกอบของการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตยทั้งสิ้น

หากพิจารณาวัตถุประสงค์ของการใช้อินเทอร์เน็ต และบทบาทของอินเทอร์เน็ตในกิจกรรมประชาธิปไตย อาจจำแนกออกเป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ม.ป.ป.: ออนไลน์)

4.3.1 หน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสาร (Information Function) ฝ่ายที่เชื่อในพลังของอินเทอร์เน็ตที่มีต่อประชาธิปไตย เชื่อว่า อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างต่อเนื่องในปริมาณที่ไม่จำกัดเนื่องจากอินเทอร์เน็ตมีช่องทางในการสื่อสารที่มากกว่า และสามารถส่งผ่านข้อมูลที่ทันสมัยได้ตลอดเวลา ในราคาที่ถูกลงกว่าเมื่อเทียบกับการสื่อสารผ่านช่องทาง

อื่น อีกทั้งยากต่อการปิดกั้นและแทรกแซงได้เมื่อเทียบกับสื่อแบบเดิม อินเทอร์เน็ตจึงส่งผลให้พลเมืองมีสิทธิ โอกาสและความเท่าเทียมในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมากขึ้น ที่สำคัญ มีการมองว่า อินเทอร์เน็ตเป็นระบบสารสนเทศที่ก้าวหน้า เสรีและเป็นกลาง ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับพลเมืองที่รอบรู้ (well-informed citizen) สำหรับระบอบประชาธิปไตย

พลเมืองที่ได้รับการสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จะช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองผู้รอบรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจำนวนมากที่ช่วยในการตัดสินใจ อันจะส่งผลให้ประชาชนมีเหตุมีผลในการตัดสินใจในการเลือกตั้งมากขึ้น และทำให้มีแนวโน้มเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น รวมทั้งยังทำให้พลเมืองมีความสามารถในการปกครองตนเองได้มากขึ้นด้วย

ในขณะเดียวกัน อินเทอร์เน็ตยังทำให้บรรดาตัวแสดงทางการเมือง (political actors) กลุ่มต่าง ๆ มีช่องทางในการแพร่กระจายข้อมูลมากขึ้น ทำให้ผู้สมัครแข่งขันชิงตำแหน่งทางการเมืองมีเสรีภาพในการแสดงออกมากขึ้นและทำให้รัฐบาลและการบริหารงานภาครัฐต้องเปิดกว้างและรับผิดชอบต่อประชาชนมากขึ้น ส่งผลให้การบริหารราชการแผ่นดินมีความโปร่งใส อีกทั้งการที่ประชาชนมีข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาลและผู้แทนมากขึ้น ทำให้รัฐบาลและผู้แทนต้องรับผิดชอบต่อประชาชนมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยโต้แย้งว่า แม้อินเทอร์เน็ตจะทำให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น แต่ประชาชนจะประสบปัญหาการท่วมท้นของข่าวสารที่มีจำนวนมหาศาล อีกทั้งจำนวนไม่น้อยเป็นเหมือนข้อมูลขยะที่ไม่มีคุณค่า ขณะที่บิมเบอร์ (Bimber, 1998) และพัตนาม (Putnam, 2000) ระบุว่า ข้อมูลที่แพร่กระจายในอินเทอร์เน็ตนั้น ไม่แตกต่างจากสื่ออื่น เพราะเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงเพียงรูปแบบการสื่อสารเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น ยังเกิดปัญหาช่องว่างในการรับรู้ข่าวสารระหว่างผู้ที่เข้าถึงเทคโนโลยีกับผู้ที่เข้าไม่ถึง

ในทางกลับกัน อินเทอร์เน็ตยังอาจถูกใช้เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มพลังต่อต้านประชาธิปไตย (anti-democratic forces) และถูกนำมาใช้เพื่อละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ด้วย อินเทอร์เน็ตอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือของกลุ่มผู้นำที่ปฏิเสธประชาธิปไตย โดยใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้กับอำนาจรัฐ รวมทั้งรัฐอาจออกกฎระเบียบเพื่อแทรกแซงด้วยการเซ็นเซอร์ การออกกฎควบคุมและการสกัดกั้นมิให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลบางประเภทอย่างเสรี

4.3.2 หน้าที่ในการติดต่อสื่อสาร (Communication function) ในมุมมองของฝ่ายที่มองโลกแง่บวกเชื่อว่า คุณสมบัติของการสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ได้แก่ การเสียค่าใช้จ่าย

น้อย มีปฏิสัมพันธ์ตอบโต้กันได้อย่างรวดเร็ว เป็นการสื่อสารแนวนานและเป็นเครือข่ายเชื่อมกันได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้การสื่อสารระหว่างประชาชนกับรัฐบาลหรือระหว่างประชาชนกับผู้แทนมีความโปร่งใส ทั้งรัฐบาลและผู้แทนประชาชนสามารถที่จะรับทราบความคิดเห็นของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อม ๆ กับที่สามารถสื่อสารกลับไปถึงประชาชนได้ทันที นับเป็นวิธีการสื่อสารโต้ตอบกันที่ง่ายและรวดเร็วกว่าการสื่อสารในช่องทางอื่น

พลเมืองจะสามารถมีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่กับรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกลุ่มตัวแทนทางการเมืองอื่น ๆ ระบบการเมืองจะเปิดออกสำหรับพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และแนวคิดใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม การสื่อสารกันทางอินเทอร์เน็ตจะช่วยสนับสนุนการมีส่วนร่วม การปรึกษาหารือและถกเถียงของพลเมือง รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง และการศึกษายังพบอีกว่า การถกเถียงผ่านทางระบบออนไลน์ (online discussion) ช่วยให้คนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีและจริงใจ และเป็นความเห็นที่มีคุณภาพ ทำให้มีความเชื่อว่า อินเทอร์เน็ต จะทำให้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะแห่งใหม่ (new public sphere) อีกทั้ง ยังมีการคาดการณ์ว่า จะเกิดระบบประชาธิปไตยทางตรงรูปแบบใหม่ เรียกว่า ประชาธิปไตยเสรีนิยมแบบอเมริกา (libertarian democracy) ซึ่งเป็นประชาธิปไตยในรูปแบบใหม่ระหว่างประเทศดิจิทัล (digital nation) กับ พลเมืองดิจิทัล (digital citizen) โดยประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจเชิงนโยบายผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ

นอกจากนี้ อินเทอร์เน็ตยังช่วยส่งเสริมการเพิ่มขึ้นของพหุนิยม เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเพิ่มปริมาณและความหลากหลายในช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ส่งผลให้เกิดการสื่อสารระหว่างประชาชนที่หลากหลายและอาศัยอยู่ต่างสถานที่กัน และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์กับเจ้าหน้าที่รัฐ อินเทอร์เน็ตอำนวยความสะดวกในการแข่งขันทางการเมือง เพิ่มความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเครือข่าย องค์กรภาคประชาสังคม และขบวนการทางสังคมแบบใหม่ รวมทั้ง เพิ่มอำนาจให้กับภาคพลเมืองในการดำเนินกิจกรรมตามความสนใจของตนได้อย่างมีพลังมากขึ้น

ถึงกระนั้น ฝ่ายที่มองโลกแง่ลบมีข้อโต้แย้งว่า คนที่มีแนวโน้มใช้ อินเทอร์เน็ตในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่ใช้เครื่องมืออื่น ๆ เพื่อมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่แล้ว หรือต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีด้วย ยิ่งไปกว่านั้นผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอาจมิได้มีความเท่าเทียมและเสมอภาคกันในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ประชาชนจำนวนมากยังคงเพิกเฉยไม่ใส่ใจในการแสดงความคิดเห็นในปัญหาสาธารณะ ปัญหาการถูกรวบงำโดยพรรคการเมืองใหญ่ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มสื่อสารมวลชน

ประเด็นโต้แย้งสำคัญอีกประเด็นหนึ่ง นั่นคือ การไม่เปิดเผยชื่อและตัวตนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ย่อมหมายความว่า ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยไม่ต้องแสดงความรับผิดชอบ ส่งผลให้การแสดงความคิดเห็นใน อินเทอร์เน็ต มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ มักเป็นการใช้อารมณ์ ขาดเหตุผล ข้อมูลจากการสนทนาในอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ หลอกลวงและไม่ถูกต้อง มักแสดงทัศนคติและจุดยืนที่สะท้อนการแบ่งขั้วตรงข้ามอย่างชัดเจน ทำให้ความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เกิดช่องว่างที่ห่างออกจากกันมากขึ้น จนไม่สามารถหาข้อสรุปได้ อันเป็นลักษณะที่ไม่สมบูรณ์แบบไม่สอดคล้องกับพื้นที่สาธารณะ (public sphere) ที่ควรจะเป็นในอุดมคติ

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นอาจเกิดจากเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ยังมีศักยภาพไม่เพียงพอสำหรับการถกเถียงและแลกเปลี่ยนความเห็นทางการเมือง ระดับของการปฏิสัมพันธ์ของการสื่อสารระหว่างกันยังไม่สามารถเทียบเคียงกับการสื่อสารแบบหน้าต่อหน้า (face-to-face) ได้เนื่องจากผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์ทางการเมืองในอินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน มีระดับของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันที่ยังไม่สามารถเรียกได้ว่า เป็นระดับสูงสุดของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (interactivity) ส่วนใหญ่เป็นการถกเถียงระหว่างกันผ่านตัวอักษร (text-based internet discussions) ซึ่งมีความเสี่ยงกว่าที่จะนำมาสนับสนุนความมั่นคงทางการเมืองได้ (political deliberation)

4.3.3 หน้าที่ในการดำเนินกิจกรรม (Action function) อินเทอร์เน็ตได้รับการคาดหมายว่า จะช่วยส่งเสริมกิจกรรมสาธารณะให้ก้าวหน้าขึ้น และสนับสนุนให้พลเมืองเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยที่เป็นทางการมากขึ้น อาทิ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทางอินเทอร์เน็ต (e-voting) การทำประชามติทางอินเทอร์เน็ต (online public hearing) การลงประชามติทางอินเทอร์เน็ต (online referendums) ทั้งนี้เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีค่าใช้จ่ายต่ำเมื่อเทียบกับสื่ออื่น ๆ

นอกจากนี้ อินเทอร์เน็ตช่วยลดข้อจำกัดด้านต้นทุน พื้นที่และเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมและการรวมกลุ่มของประชาชน ภาคพลเมืองจึงสามารถเข้าถึงเครือข่ายทางสังคมใหม่ ๆ หรือเข้าร่วมใน ชุมชนเสมือนจริง (virtual communities) ผ่านทางประชาธิปไตยทางไกล

การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ผ่านอินเทอร์เน็ต ยังช่วยจูงใจให้พลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชนจริงมากขึ้นด้วย ช่วยเพิ่มพลังให้กับเครือข่ายทางสังคม และช่วยขยายเครือข่ายทางสังคมให้กว้างออกไปจากขอบเขตชุมชนตามพื้นที่ภูมิศาสตร์ เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการระดมทรัพยากร การแสวงหาข้อมูล พันธมิตร และการช่วยเหลือในรูปของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากสมาชิกที่มีขอบเขตกว้างขวาง ปัจเจกบุคคลที่เป็นสมาชิกของหลายเครือข่ายจะใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อช่วยเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือเป็นเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

การวิจัยเชิงประจักษ์ พบหลักฐานว่า ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนมากขึ้น และทำให้คนที่เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนอยู่แล้วยิ่งเข้าร่วมมากขึ้นและผู้ที่เข้าร่วมการถกเถียงแบบออนไลน์มีความโน้มเอียงที่จะมีความไว้วางใจทางสังคม (social trust) การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการร่วมกิจกรรมในชุมชน มากกว่าคนที่ไม่ได้เข้าร่วมถกเถียงแบบออนไลน์ เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะเครือข่ายทางสังคม (social networks) ทำให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความไว้วางใจกัน ทั้งนี้เครือข่ายทางสังคมในอินเทอร์เน็ต มีลักษณะเป็นความไว้วางใจที่บอบบาง (thin trust) ที่เป็นพื้นฐานของการบูรณาการทางสังคมในสังคมสมัยใหม่ที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งประชาชนจะขยายขอบเขตความไว้วางใจออกไปสู่คนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลและไม่รู้จักกันมาก่อนเลยก็เป็นได้

อย่างไรก็ตาม กลุ่มที่ไม่เชื่อในพลังของอินเทอร์เน็ต ได้แย้งว่า การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อกิจกรรมทางประชาธิปไตยจะก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาการลงคะแนนเสียงผ่านระบบดิจิทัล เกิดคำถามเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของการเลือกตั้งอิเล็กทรอนิกส์ และออนไลน์โพล ข้อสำคัญ อินเทอร์เน็ตไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะยังมีกลุ่มคนที่ไม่พร้อมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเหล่านี้

ข้อโต้แย้งสำคัญอีกประการ คือ การปฏิสัมพันธ์ในอินเทอร์เน็ตไม่ได้ช่วยให้เครือข่ายความสัมพันธ์ของภาคพลเมือง (civic engagement) แน่นแฟ้นขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากการพูดคุยทางอินเทอร์เน็ตไม่ช่วยสร้างความเชื่อใจทางสังคม (social trust) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนทางสังคม (social capital) เพราะคนเข้าง่าย ออกง่าย และไม่จำเป็นต้องแสดงตัวตนที่แท้จริง จึงไม่ทำให้เกิดความสัมพันธ์กันเหมือนการปฏิสัมพันธ์แบบหน้าต่อหน้า (face-to-face contact) ไม่เพียงเท่านั้น ยังมองว่า การที่ประชาชนใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ทำให้เกิดความสงสัยว่า จะทำให้การใช้เวลาในการทำกิจกรรมในชุมชนลดลง และอาจทำให้เกิดช่องว่างที่มากขึ้นระหว่างผู้ที่มีส่วนร่วมกับผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วม ยิ่งไปกว่านั้น การศึกษาที่ผ่านมา ไม่พบว่า การเปลี่ยนแปลงด้านข้อมูลข่าวสารมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและก่อให้เกิดรูปแบบกิจกรรมที่แปลกใหม่แต่อย่างใด

นอกจากนี้ อินเทอร์เน็ต ยังได้รับการพยากรณ์ว่า จะทำให้เกิดปัญหา ความตื่นตัวของพหุนิยม (hyper pluralism) อันเกิดจากการที่มีกลุ่มผลประโยชน์จำนวนมาก จนทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายในกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบาย รวมทั้งยังทำให้เกิดภาวะการแตกแยกและไม่มีเสถียรภาพของกลุ่มการเมืองหรือชุมชนการเมืองต่าง ๆ โดยกลุ่มเหล่านี้เป็นการรวมตัวแบบเฉพาะกิจสำหรับบางสถานการณ์เท่านั้น หรือเรียกว่า กลุ่มเฉพาะกิจ

จากการศึกษาข้อถกเถียงข้างต้น จะเห็นภาพในมุมมอง พบว่า อินเทอร์เน็ตได้เปิดพื้นที่ทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะ

การที่อินเทอร์เน็ตทำให้ต้นทุนของข้อมูลทางการเมืองต่ำลง ช่วยให้เกิดความหลากหลายของแหล่งข้อมูล ทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้ง่ายขึ้น มีข้อมูลและความรู้มากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองย่อมมีมากขึ้น การเชื่อมโยงเครือข่ายภาคพลเมืองในขอบเขตที่หลากหลายและกว้างขวางออกไปย่อมมีมากขึ้นด้วย

ขณะเดียวกัน ในมุมมองกันข้ามมองว่า อินเทอร์เน็ตส่งผลกระทบต่อการเมืองและประชาธิปไตยด้วย ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาการท่วมท้นของข่าวสารที่มีจำนวนมหาศาล ปัญหาช่องว่างในการรับรู้ข่าวสารระหว่างผู้ที่เข้าถึงเทคโนโลยีกับผู้ที่เข้าไม่ถึง ปัญหาความวุ่นวายและความแตกขั้วในการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ต้องรับผิดชอบ ปัญหาความน่าเชื่อถือของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเลือกตั้ง การทำประชานิยม อื่นทั้ง ปัญหาความวุ่นวายอันเกิดจากการมีกลุ่มพหุนิยมจำนวนมาก ที่พร้อมจะเรียกร้องผลประโยชน์ของตนในกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบาย และปัญหาอื่น ๆ อีกดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

การแตกขั้วในมุมมองอินเทอร์เน็ตต่อผลกระทบทางการเมืองและประชาธิปไตย นับเป็นเรื่องที่เราควรเรียนรู้ เพราะจะช่วยให้เราสามารถเลือกรับและปรับใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม เพื่อการพัฒนาทางการเมืองและประชาธิปไตยของไทยต่อไปในอนาคต

4.4 การสื่อสารทางการเมืองผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต

ในโลกปัจจุบันซึ่งเป็นโลกที่อยู่ภายใต้อำนาจอันยิ่งใหญ่ของรัฐบาล และโยงโยของธุรกิจขนาดใหญ่ อินเทอร์เน็ตเป็นเพียงสื่อเดียวในขณะนี้ที่ทำให้บุคคลธรรมดาสามารถแสดงออกได้อย่างมีเสรีภาพ โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากบุคคลหรือองค์กรใด ๆ ก่อนหรือต้องใช้ทุนอย่างมหาศาลเหมือนสื่อโทรทัศน์ ผู้ที่เชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ของตนเองเข้ากับระบบอินเทอร์เน็ตก็สามารถส่งสารใด ๆ ออกหรือรับสารใด ๆ เข้าได้อย่างอิสระ ดังนั้นการมีอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้นจึงเป็นเสมือนกับการทำลายศักยภาพของชนชั้นนำในการที่จะควบคุมการไหลของข่าวสารไปสู่ประชาชนหรืออาจกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีการสื่อสารยุคใหม่ เช่น การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นอาจเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย และเสรีภาพที่มากกว่าเดิม กล่าวคือ ประชาชนสามารถที่จะนั่งอยู่ที่บ้านแล้วส่งความคิดเห็นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไปยังรัฐบาล หรือผู้แทนราษฎรของพวกเขา เพื่อที่จะบอกว่าพวกเขารู้สึกอย่างไรกับการทำงานของบุคคลเหล่านั้น ประชาธิปไตยสำหรับประชาชนก็จะมีค่ามากกว่าการเข้าไปหย่อนบัตรลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แล้วก็ปล่อยให้ผู้ที่เราเลือกเข้าไปเป็นผู้แทนราษฎรทำอะไรกับประเทศของเราก็ได้ จนกระทั่งครบ 4 ปีจึงมีการเลือกตั้งใหม่

นอกจากนี้แล้วอินเทอร์เน็ตยังเป็นสื่อชนิดแรกที่ทำให้หลักการประชาธิปไตยในเรื่องเสรีภาพในการพูด และการปกครองตนเองของประชาชนมีบทบาทมากขึ้น และมันยังอาจเป็น

แรงกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มพลังทางสังคมกันได้ง่ายขึ้นอีกด้วย เนื่องจากในการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น บุคคลสามารถที่จะมีการติดต่อสื่อสารกันได้ตลอดเวลา ทำให้เกิดสภาพที่ไม่คำนึงถึงสถานที่ทางกายภาพ และไม่คำนึงถึงเวลาขึ้น คนที่มีความเห็นคล้ายกัน หรือมีความสนใจในเรื่องของการเมืองก็จะใช้ระบบนิวส์กรุป คือ กลุ่มข่าวหรือกลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยแยกตามกลุ่มหัวข้อที่น่าสนใจ (usenet newsgroups) หรือใช้กระดานข่าว (web board) ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในเว็บไซต์แห่งใดแห่งหนึ่งเข้าไปพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมด้วยกันตามเวลาที่ต้องการจนเกิดจิตสำนึกความเป็นชุมชนเดียวกัน ทั้ง ๆ ที่อยู่ในสังคมที่ต่างกัน เช่น อยู่คนละประเทศ คนละเมือง เป็นต้น

บรูซ บิมเบอร์ นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ซานตาบาบารา ได้ทำโครงการวิจัยในหัวข้อที่ว่าด้วย รัฐบาลและการเมืองผ่านเครือข่าย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะดูผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศว่าสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตสาธารณะ (public life) ของพลเมืองในสหรัฐอเมริกาได้อย่างไรบ้าง โดยเฉพาะในประเด็นที่ว่าด้วยอิทธิพลของอินเทอร์เน็ตต่อโครงสร้างทางการเมือง ซึ่งจะเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการเมืองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งเขาตั้งข้อสันนิษฐานไว้ในเบื้องต้นว่าการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ใน 2 แนวทางคือ (ณัฐกานต์ กุลณรงค์ 2550: 32-35)

แนวทางแรกนั้น คือ แนวทางประชานิยม (populist) คือการที่สื่ออินเทอร์เน็ตจะทำให้ปัจเจกชนมีอิทธิพลต่อรัฐบาล และระบบการเมืองมากขึ้น เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นสามารถที่จะติดต่อผ่านอินเทอร์เน็ตไปถึงบุคคลต่างๆ ในรัฐบาลได้โดยตรง โดยที่ไม่เพียงแต่พวกเขาจะสามารถติดตามข่าวสารการเมืองและแสดงความคิดเห็นของเขาไปยังรัฐบาลได้เท่านั้น แต่ยังทำให้เขาสามารถที่จะลดการพึ่งพาทั้งในระหว่างปัจเจกชนด้วยกัน และในระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ทางการเมืองอีกด้วยหน้าที่และบทบาทของอินเทอร์เน็ตในแนวคิดนี้ก็คือ มันจะเป็นตัวช่วยอำนวยความสะดวกในการสำรวจประชามติระดับชาติ เพราะอินเทอร์เน็ตทำให้รัฐบาลได้รับปฏิกิริยาตอบกลับจากพลเมืองได้ในทันทีทันใด และในทางกลับกันรัฐบาลก็อาจชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสารและการตัดสินใจของรัฐบาลได้ในทันทีทันใดเช่นกัน ประชาชนก็จะพึงพิงองค์กรที่ทำหน้าที่ในการผลิตข่าวสาร เช่น สื่อมวลชน กลุ่มผลประโยชน์ สมาคม สหภาพแรงงาน ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญ ข้าราชการ และชนชั้นนำอื่น ๆ น้อยลง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า อินเทอร์เน็ตนั้นทำให้ปัจเจกชนมีอิทธิพลต่อระบบการเมืองได้มากขึ้น และลดอิทธิพลของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารทางการเมืองในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองแบบดั้งเดิมลงไป ซึ่งผู้ส่งสารเหล่านี้เปรียบเสมือนผู้ที่มีอำนาจครอบงำในการสื่อสารทางการเมือง ดังนั้นยิ่งพลเมืองมีศักยภาพมากขึ้นเท่าไรในการติดต่อกับ

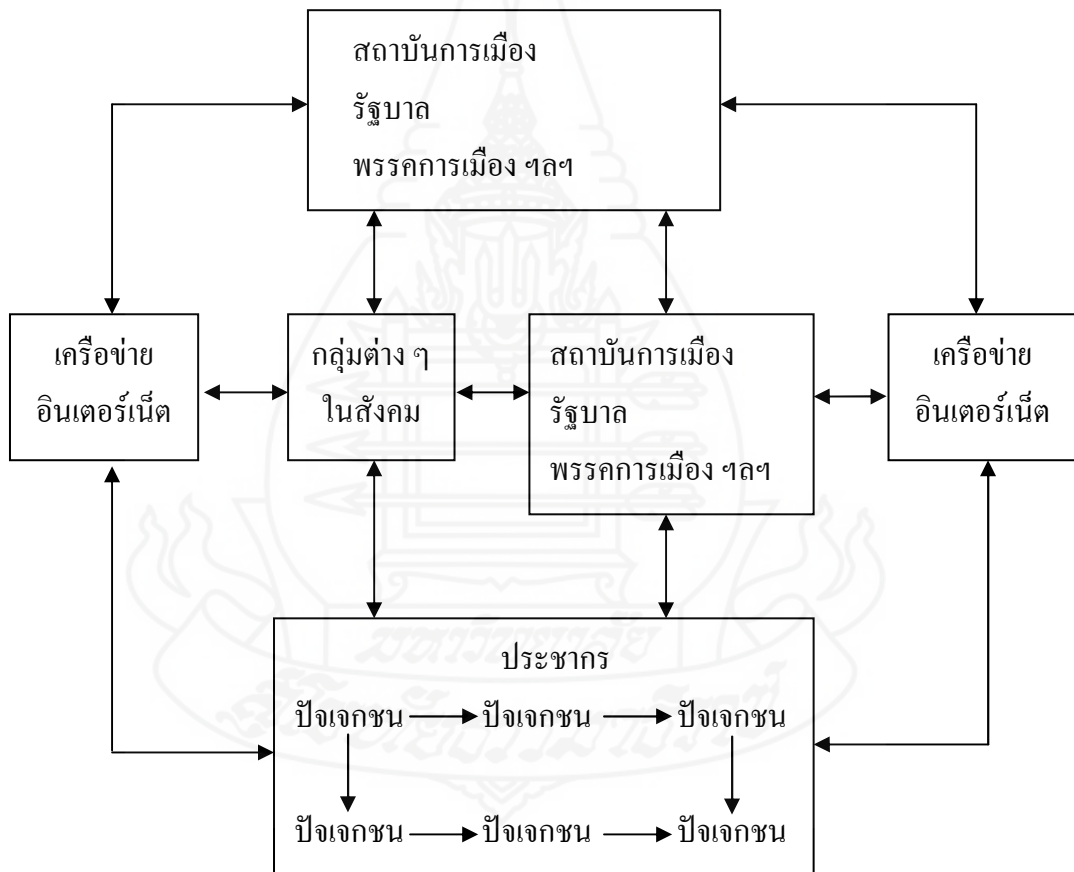
รัฐบาลโดยตรง เขาก็ยิ่งจะมีอำนาจมากขึ้นในการจัดการทางการเมืองและยิ่งเขามีอำนาจในการจัดการมากขึ้นก็ยิ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพวกเขาในฐานะปัจเจกชนชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งทุกวันนี้ถ้าในฐานะปัจเจกชนแล้วพวกเขาแทบจะไม่มีอำนาจต่อรองในทางการเมืองเลย ซึ่งสาระสำคัญของแนวทางประชานิยม คือความสามารถในการสื่อสารคือปัจจัยที่จะจำกัดการเข้าไปจัดการกับการเมือง และการมีอิทธิพลต่อระบบการเมืองของแต่ละบุคคล ซึ่งในทฤษฎีของแนวคิดนี้ การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะทำให้เกิดการกระจายอำนาจในการสื่อสาร และเพิ่มทางเลือกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชน

สำหรับแนวทางที่สองที่เรียกว่า แนวทางการสื่อสาร (community) นั้น บรูซ บิมเบอร์ ตั้งข้อสันนิษฐานเบื้องต้นไว้ว่าบทบาททางการเมืองของสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น คือการสร้างสรรค์และการทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของ “ชุมชน” (community) เทคโนโลยีทางการสื่อสารใหม่ๆ นั้น จะนำมาซึ่งการปรับปรุงระเบียบทางสังคม และเทคโนโลยีแบบใหม่นั้นจะทำให้กลุ่มชุมชนในระดับชาติ (national polity) มีกิจกรรมร่วมกันได้ราวกับว่ามันเป็นชุมชนของคนบ้านใกล้เรือนเคียงที่กำลังพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นทำให้ความห่างไกลทางกายภาพไม่มีผลต่อการเกิดขึ้นและการคงอยู่ของชุมชนอีกต่อไป “ชุมชน” นั้นสามารถที่จะเกิดขึ้นได้เสมอเมื่อบุคคลหนึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ผ่านเครือข่ายเป็นระยะเวลาานพอที่พวกเขาจะพัฒนาความสัมพันธ์นั้นให้ยั่งยืนขึ้น โดยที่ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องระยะทางพื้นที่ หรือแม้แต่ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในลักษณะที่ก้าวข้ามเขตแดนทางการเมือง (political boundaries)

การเกิดขึ้นของชุมชนบนอินเทอร์เน็ต นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในการสื่อสารทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ กล่าวคือ เกิดการยกระดับการสื่อสารแนวตั้งระหว่างสังคมและรัฐบาล, เกิดการยกระดับการสื่อสารแนวนอนภายในสังคมด้วยกัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งสองรูปแบบเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน ภายในเวลาอันรวดเร็วที่ผ่านมารวมกลุ่ม หรือการสร้างชุมชนทางการเมืองในทางกายภาพเป็นที่ยากลำบากในทางปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดหลายด้าน อาทิ เงื่อนไขด้านเวลา, เงื่อนไขด้านสถานที่, เงื่อนไขด้านสภาพสังคม หรือค่านิยมในสังคม ล้วนแต่เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างชุมชนทางการเมือง แต่เมื่ออินเทอร์เน็ตถือกำเนิดขึ้นทำให้ข้อจำกัดกล่าวลดลงไป การเกิดชุมชนทางการเมืองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถทำได้เมื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากอินเทอร์เน็ตตามแนวคิดของบรูซ บิมเบอร์ ทั้งสองแนวทางแล้ว อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ความแตกต่างของแนวคิดประชานิยมและแนวคิดการสื่อสาร ก็คือแนวคิดแรกนั้นเน้นที่การเปลี่ยนแปลงทางด้านการสื่อสารจากพลเมืองไปยังรัฐบาล หรือเป็นผลกระทบในแนวคิดระหว่าง

สังคมกับสถาบันทางการเมือง ทำให้เกิดการสื่อสารสองทาง (Two-ways Communication) เกิดขึ้น ในขณะที่แนวคิดหลังเน้นที่การขยายขอบเขตทางด้านการศึกษาระหว่างพลเมืองด้วยกันเองหรือเป็นผลกระทบของการสื่อสารในแนวนอนระหว่างปัจเจกชนกับปัจเจกชนในสังคม ซึ่งทั้งสองด้านนั้นต่างก็เป็นผลกระทบของเทคโนโลยีทางการสื่อสารแบบใหม่ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ดังนั้น เมื่อประมวลความคิดจากพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารแบบใหม่ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และแนวคิดเรื่องผลกระทบของการสื่อสารผ่านเครือข่ายของสื่อใหม่ที่มีต่อระบบการเมืองหรือการสื่อสารทางการเมืองของบรูซ บิมเบอร์ แล้ว สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้ (บุญทริกา เจียงเพ็ชร 2543: 34-38)

ภาพที่ 2.2 แสดงกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน (บุญทริกา เจียงเพ็ชร 2543: 35)

กระบวนการสื่อสารทางการเมืองตามภาพที่ 2.2 สามารถอธิบายได้ว่า สถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ได้แก่ รัฐบาล สภาผู้แทนราษฎร และพรรคการเมือง เผยแพร่ข่าวสารทางการเมือง

ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ มายังประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ซึ่งหมายถึงการมีความรู้ ความเข้าใจในระบบการเลือกตั้งแบบใหม่เป็นหลัก อันอาจจะก่อให้เกิดผล ตามมาคือ เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในกระบวนการเลือกตั้งซึ่งถือว่าเป็น เรื่องที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในขณะที่เดียวกันประชาชนก็ จะมีการส่งข่าวสาร และแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมือง โดยเฉพาะประเด็น การเลือกตั้งผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ กลับไปยังรัฐบาลหรือสถาบันการเมืองอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สถาบันเหล่านั้น ได้รับรู้ถึงความต้องการของประชาชนต่อไป

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมกรสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมี ส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

นวพร นवलประดิษฐ์ (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของสื่อออนไลน์ที่มีต่อ เจตคติและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษา นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมกรรับข่าวสารจากสื่อออนไลน์ของนิสิตปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพานั้น ประชากร ส่วนใหญ่เปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต มากกว่าการเปิดรับข่าวสารผ่านข้อความสั้นทางมือถือ ซึ่งเราจะ พบว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประชากรมากจึงทำให้ประชากรเลือกรับสื่อ ออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก ต่อมาในเรื่องของการเริ่มรับสื่อออนไลน์นั้น

2. อิทธิพลของสื่อออนไลน์ที่มีต่อเจตคติทางการเมืองของนิสิตปริญญาโท สาขา เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพานั้น พบว่า ความสามารถในการเข้าถึงสื่อมีความสัมพันธ์กับอิทธิพลของสื่อออนไลน์ที่มีต่อเจตคติทาง การเมือง ความเชื่อถือในข้อมูลที่รับผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับอิทธิพลของสื่อออนไลน์ที่ มีต่อเจตคติทางการเมือง และความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารก็มีความสัมพันธ์กับอิทธิพลของสื่อ ออนไลน์ที่มีต่อเจตคติทางการเมืองด้วยเช่นกัน

3. อิทธิพลของสื่อออนไลน์ที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองของนิสิตปริญญาโท สาขา เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพานั้น พบว่า ความเชื่อถือในข้อมูลที่รับผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองของ

ประชาชน แต่ความสามารถในการเข้าถึงสื่อออนไลน์ และความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสาร ไม่มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนเลย

ศรินทร เมธีวีชรานนท์ (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของอินเทอร์เน็ตที่มี ต่อการเมืองไทยตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 – 2552 ผลการศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตทางการเมืองของประชาชนในช่วง 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 จนถึง พ.ศ. 2552 ยังไม่สอดคล้องกับบริบทของการสื่อสารทางการเมือง โดยเน้นเฉพาะ การรับฟังแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือเป็นส่วนใหญ่เท่านั้น

2. อิทธิพลของอินเทอร์เน็ตที่มีต่อทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ การสนับสนุนและการต่อต้านของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ

3. ปัญหาสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีอิทธิพลต่อการเมืองมาจากปัญหาเชิงนโยบายที่รัฐคุม อำนาจแทรกแซงปิดกั้นสื่อ โดยส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศและปัญหาเชิงปฏิบัติ เมื่อ ผู้ใช้สื่อขาดคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกต่อส่วนรวมทำให้เกิดความขัดแย้ง แยกแยก มุ่งหวัง ผลประโยชน์ทางการเมืองเพียงอย่างเดียว ประชาชนส่วนใหญ่จึงหลีกเลี่ยงการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ทางการเมือง ผลการศึกษามีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น คือ 3.1) รัฐควรสนับสนุนบทบาทของสื่อ อินเทอร์เน็ตในการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยกระบวนการทางกฎหมาย และมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสม 3.2) องค์กรที่เกี่ยวข้องเสนอมาตรการที่ชัดเจนในประเด็นเรื่อง จริยธรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตทางการเมือง

อัจฉรา โอพารจันโททัย (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ต ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง ผลการศึกษาพบว่า

1. การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนคร ลำปาง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการรับข่าวสารทางการเมือง เมื่อมีข่าวและ เหตุการณ์ทางการเมืองที่น่าสนใจ โดยติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์ มากที่สุด แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงความคิดเห็นใด ๆ ทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

2. ความสัมพันธ์ของการใช้อินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง พบว่าสื่ออินเทอร์เน็ตประเภทเว็บบอร์ด/เว็บบล็อก, อีเมลล์, เว็บไซต์, ไฮไฟฟ์, ทวิตเตอร์ และโทรศัพท์มือถือ ต่างมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็น ทางการอยู่ในระดับต่ำ และสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ พบว่าสื่ออินเทอร์เน็ตประเภทเว็บบอร์ด/เว็บบล็อก, อีเมลล์, เว็บไซต์, ไฮไฟฟ์, ทวิตเตอร์ และ โทรศัพท์มือถือ ต่างมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน

3. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง พบว่า การเสนอข่าวทางอินเทอร์เน็ตมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของบุคคลที่ถูกพาดพิงถึงมากที่สุด ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นปัญหาน้อยที่สุด คือ อินเทอร์เน็ตใช้งานยาก

4. การทดสอบสมมติฐานสื่ออินเทอร์เน็ตมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการในระดับสูง ผลการวิเคราะห์พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นหมายถึง สื่ออินเทอร์เน็ตมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการในระดับต่ำและการทดสอบสมมติฐานสื่ออินเทอร์เน็ตมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการในระดับสูง ผลการวิเคราะห์พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นหมายถึง สื่ออินเทอร์เน็ต มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการในระดับต่ำเช่นกัน

5. จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางซึ่งเป็นกลุ่มที่มีเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการแสดงออกทางการเมืองค่อนข้างน้อย ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมให้บุคลากรในอาชีพเหล่านี้มีบทบาทการแสดงออกทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมากขึ้น และเนื่องจากเว็บไซต์เป็นช่องทางที่กลุ่มตัวอย่างเข้าถึงได้ง่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรกระตุ้นให้ผู้ใช้งานแสดงออกทางการเมือง โดยการสอดแทรกข้อความเชิญชวนให้แสดงความเห็นทางการเมือง

ณัฐกานต์ กุลณรงค์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในช่วงการต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ผลการศึกษาพบว่าในยุคโลกาภิวัตน์อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือการสื่อสารทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อระบบการเมืองอย่างสูง โดยเฉพาะในช่วงเกิดการต่อต้านรัฐบาลทักษิณกลุ่มทางสังคมรวมถึงประชาชนต่างใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือการสื่อสารทางการเมืองทั้งจากกลุ่มที่สนับสนุนและคัดค้านรัฐบาลทักษิณ โดยมีรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองผ่านเว็บไซต์ (Web Site), กระดานสนทนา (Web Board) และเว็บบล็อก (Blog) ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมืองในห้วงเวลาดังกล่าว คือ สื่อมวลชนกระแสหลัก (โทรทัศน์, วิทยุ และหนังสือพิมพ์) ถูกควบคุมการนำเสนอข่าวสาร และการแทรกแซงการทำงานจากรัฐบาล ทำให้สื่อมวลชนกระแสหลักนำเสนอข่าวสารทางการเมืองด้านเดียวคือ ข่าวสาร หรือความคิดเห็นที่มาจากรัฐบาล หรือจากกลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลเท่านั้น, การขยายตัวของสื่อสื่อสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต, การเติบโตของสื่อทางเลือกและคุณสมบัติของสื่ออินเทอร์เน็ตที่เอื้อต่อสิทธิและเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ความสามารถในการสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญคือ อินเทอร์เน็ตเป็น

เครื่องมือการสื่อสารทางการเมืองที่เอื้อต่อการสื่อสารทางการเมืองแบบสองทาง (Two-ways Communication) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย

นอกจากการพิจารณาอินเทอร์เน็ตในฐานะเครื่องมือการสื่อสารทางการเมืองแล้วยังพบว่าอินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับการสื่อสารทางการเมืองแห่งใหม่ นอกเหนือจากการรวมตัวบนท้องถนน และตามสถานที่สำคัญ ในช่วงเกิดการต่อต้านรัฐบาลทักษิณพื้นที่สาธารณะบนอินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้พื้นที่บนกระดานสนทนาในเว็บไซต์ต่างๆ จากคุณสมบัติของอินเทอร์เน็ตที่เปิดกว้างสำหรับทุกความคิดเห็นทั้งที่สนับสนุนและคัดค้านรัฐบาลทักษิณ ทำให้ความคิดเห็นบนพื้นที่กระดานสนทนาเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลาย นำไปสู่การปะทะกันของวาทกรรมทางการเมือง โดยวาทกรรมหลักคือวาทกรรมว่าด้วยผู้นำการเมือง มีวาทกรรมนายกษัตริษราชทาน (มาตรา 7) และวาทกรรมเสื้อสีเหลือง เป็นวาทกรรมสนับสนุน

เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการใช้พื้นที่การสื่อสารทางการเมืองบนอินเทอร์เน็ต พบว่าในยุคโลกาภิวัตน์ อินเทอร์เน็ตจะคงบทบาทสำคัญต่อการเมืองไทยต่อไป ทั้งด้านการสื่อสารทางการเมืองการเป็นพื้นที่สาธารณะ การเคลื่อนไหวทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบใหม่ ตลอดจนการให้บริการของภาครัฐแก่ประชาชนโดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และเป็นการขยายตัวทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรัฐบาลในการดำเนินนโยบายด้านอินเทอร์เน็ต และการใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์ และเท่าเทียมกัน

ภณชกร กุลสันต์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ: กรณีศึกษา ศาลากลางจังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า

1. ในภาพรวมข้าราชการที่ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารทางการเมือง โดยข้าราชการที่ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นว่าหากเกิดเหตุการณ์รุนแรงจากความเห็นต่าง ๆ ทางเจ้าของเว็บไซต์ ควรมีมาตรการหรือแสดงความรับผิดชอบ ร้องลงมา ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมากเช่นกันว่าอินเทอร์เน็ตช่วยให้การรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเห็นว่าอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ทำให้ทราบข่าวสารทางการเมืองที่หลากหลาย และหากมีเว็บไซต์ที่ทำให้เกิดความแตกแยกในสังคมไทย ควรมีการป้องกันไม่ให้ใช้งานได้

2. ในภาพรวมข้าราชการที่ตอบแบบสอบถามเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง โดยกิจกรรมทางการเมืองที่ข้าราชการที่ตอบแบบสอบถามได้เข้าไปมีส่วนร่วมทุกครั้งคือการออกไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับชาติมากที่สุด เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภา

ผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) รองลงมา เป็นการไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น และชักชวนบุคคลในครอบครัวไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

3. การรับข่าวสารการเมืองทางสื่ออินเทอร์เน็ต มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดพะเยา เนื่องจากกฎระเบียบของข้าราชการที่ค่อนข้างตัวเป็นกลางทางการเมือง แต่การแสดงออกทางการเมืองในสื่ออินเทอร์เน็ต ข้าราชการสามารถทำได้ อย่างอิสระ โดยไม่ต้องแสดงตัวตนที่แท้จริง จึงเห็นได้ว่าในปัจจุบันข้าราชการจะเข้าไปใช้พื้นที่สาธารณะทางสื่ออินเทอร์เน็ต แสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้นและยังเป็นสิ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้ข้าราชการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองช่องทางอื่นๆ ที่กฎระเบียบข้าราชการอนุญาตให้ทำได้มากขึ้นด้วย เช่น การพูดคุย วิพากษ์วิจารณ์ หรือ การสนทนาทางการเมืองในกลุ่มเพื่อนฝูงหรือครอบครัว เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 204 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอชุมแสง ข้อมูล ณ เดือน กรกฎาคม 2556)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 **วิจัยเชิงคุณภาพ** ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน

1.2.2 **วิจัยเชิงปริมาณ** ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane (Yamane 1973: 125) กำหนดให้ยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ร้อยละ 5 หรือ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 135 คน ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ	n แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N แทน	จำนวนประชากรทั้งหมด
	e แทน	ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 5 หรือ 0.05

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่าง $n = \frac{204}{1 + 204 (0.05)^2} = 135.09$

ในการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) จากพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 13 แห่ง จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อสุ่มหาผู้ตอบแบบสอบถามตามที่กำหนดไว้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ลำดับ ที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน/ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	เทศบาลเมืองชุมแสง	60	40
2	เทศบาลตำบลทับกฤช	15	10
3	องค์การบริหารส่วนตำบลมะมั่ง	10	7
4	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้	16	11
5	องค์การบริหารส่วนตำบลพิบูล	13	9
6	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกระเจา	12	7
7	องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่สิงห์	10	6
8	องค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชย	11	7
9	องค์การบริหารส่วนตำบลบางเคียน	12	8
10	องค์การบริหารส่วนตำบลพันลาน	8	5
11	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหม้อ	15	10
12	องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤช	14	9
13	องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤชใต้	9	6
รวม		204	135

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร การสื่อสารทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้เป็นแนวในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ ที่จะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่น

2.1.2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ให้มีความถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสม

2.2 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2.2.2 แบบสอบถามโดยแบ่งประเด็นคำถามเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับอิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ใช้การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษด้วยการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ พร้อมจดบันทึกคำสัมภาษณ์ในประเด็นสำคัญ และการใช้แบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด เพื่อสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นในประเด็นที่ต้องการศึกษา

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ หนังสือ บทความ เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร การสื่อสารทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่อบรรยายข้อมูลตามประเด็นที่ได้ทำการศึกษา

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้มาตรวัดแบบ Rating Scale เพื่อวัดระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับมากที่สุด = 5 คะแนน

ระดับมาก = 4 คะแนน

ระดับปานกลาง = 3 คะแนน

ระดับน้อย = 2 คะแนน

ระดับน้อยที่สุด = 1 คะแนน

นำคะแนนที่ได้คำนวณค่าเฉลี่ยและกำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีอิทธิพลอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีอิทธิพลอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีอิทธิพลอยู่ในระดับปานกลาง

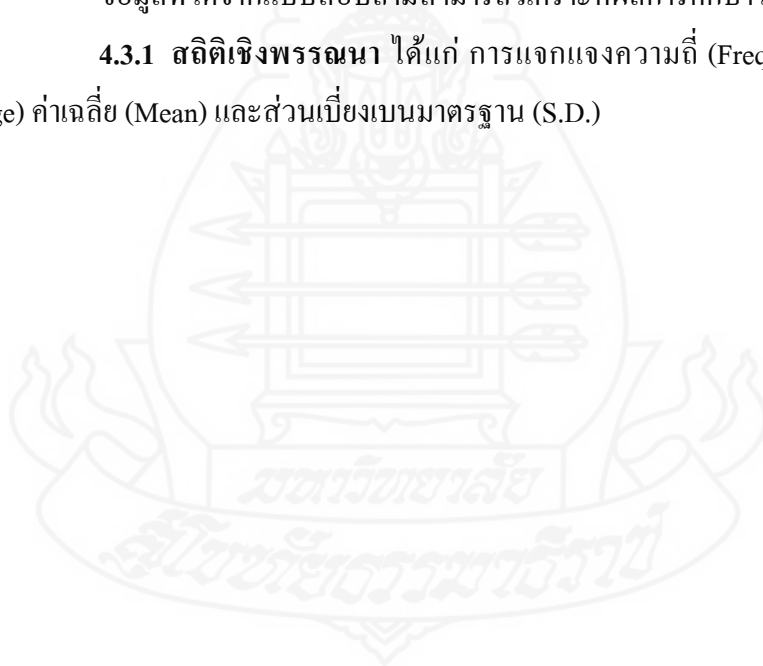
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีอิทธิพลอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีอิทธิพลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสามารถวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยใช้สถิติ ได้แก่

4.3.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ โดยเนื้อหาสาระของบทนี้เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้ดำเนินการวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์ พนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 15 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามสำหรับพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 135 คน ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1. ชาย	47	34.8
2. หญิง	88	65.2
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 65.2 และเป็นเพศชาย จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. 18 – 20 ปี	1	0.7
2. 21 – 30 ปี	31	23.0
3. 31 – 40 ปี	77	57.0
4. 41 – 50 ปี	22	16.3
5. 51 – 60 ปี	4	3.0
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อยู่ในช่วงอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 รองลงมา อายุ 21 – 30 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด อายุ 18 - 20 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	3	2.2
2. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	24	17.8
3. ปริญญาตรี	82	60.7
4. ปริญญาโท	26	19.3
5. ปริญญาเอก	-	-
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 60.7 รองลงมาระดับปริญญาโท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 และไม่มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 10,000 บาท	45	33.3
2. 10,000 – 15,000 บาท	47	34.8
3. 15,001 – 20,000 บาท	29	21.5
4. 20,000 บาทขึ้นไป	14	10.4
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 15,000 บาท จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด มีรายได้ต่อเดือน 20,000 บาทขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน

ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 1 ปี	17	12.6
2. 1 – 5 ปี	38	28.1
3. 6 – 10 ปี	51	37.8
4. 10 ปีขึ้นไป	29	21.5
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน 6 – 10 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมา มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน 1 – 5 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด มีระยะเวลาการปฏิบัติงานน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานส่วนท้องถิ่น จำนวน 15 คน สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

2.1.1 ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตหรือไม่ เพราะเหตุใด

การติดตามข่าวสารทางการเมืองหรือการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นการสื่อสารทางการเมืองที่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสื่อสาร โดยการสื่อสารดังกล่าว แสดงออกผ่านพฤติกรรมโดยเป็นไปตามแนวคิด ทศนคติ และความสนใจ ซึ่งก็เป็นสิทธิ เสรีภาพ และความสนใจในเรื่องราวหรือเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมของแต่ละบุคคล ซึ่งความคิดเห็นของพนักงานส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับพฤติกรรมการติดตามข่าวสารทางการเมืองและการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

“ติดตามข่าวสารและมีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองทุกวัน เพราะว่าได้รับรู้สถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน และการแสดงความคิดเห็นก็เป็นสิทธิส่วนบุคคลที่สามารถทำได้โดยไม่ผิดกฎหมาย” (ผดุงเกียรติ หุ่นอินทร์ สัมภาษณ์: 30 ตุลาคม 2556)

“สนใจติดตามและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เพราะเป็นสื่อที่มีความเป็นอิสระ สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี รวมถึงปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อปัจเจกบุคคลและส่วนร่วมสูงมาก” (สายชล มะลิทอง สัมภาษณ์: 31 ตุลาคม 2556)

“ติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในบางครั้งเมื่อมีเวลา หรือมีเรื่องที่เราสนใจ เนื่องจากเกิดความเบื่อหน่ายการเมืองในปัจจุบัน” (นารีรัตน์ มะโนปา สัมภาษณ์: 29 ตุลาคม 2556)

“ติดตามข่าวสารทางการเมือง แต่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เพราะคิดว่าเป็นความเห็นส่วนตัว ไม่จำเป็นต้องแสดงให้สาธารณชนรับรู้” (พีระยุทธ กัลยา สัมภาษณ์: 30 ตุลาคม 2556)

“ผมไม่ค่อยติดตามข่าวสารทางการเมืองหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เพราะคิดว่าข่าวสารทางการเมือง เนื้อหาสาระทางการเมืองที่ปรากฏบนสื่อ

อินเทอร์เน็ต มีความเปลี่ยนแปลง มีความยืดหยุ่นมากขึ้น มีข้อเท็จจริงที่น้อยเกินไป จนไม่สามารถที่จะจับประเด็นเอามาวิเคราะห์ให้มันใกล้เคียงกับข้อเท็จจริงได้” (เทวินทร์ แสงไชย สัมภาษณ์: 29 ตุลาคม 2556)

“ไม่เคยติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่ติดตามจากรายการข่าวทางโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์เท่านั้น เพราะเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก และไม่สนใจมากนัก ยกเว้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องจริง ๆ” (สุภาวดี เนียมนัด สัมภาษณ์: 30 ตุลาคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มีพฤติกรรมการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ โดยภาพรวมพบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เพราะสื่ออินเทอร์เน็ตมีความสะดวก รวดเร็ว ทำให้ง่ายต่อการรับรู้ข่าวสาร ตลอดจนสถานการณ์ทางการเมืองได้ทันทั่วถึง โดยที่ที่มีความถี่ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน เช่น ติดตามทุกวัน ติดตามในบางครั้งหรือเมื่อมีเหตุการณ์ที่สนใจ เป็นต้น และเมื่อประมวลความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่ พบว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต แต่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ เนื่องจากการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เป็นสิทธิส่วนบุคคลและขึ้นอยู่กับความสนใจที่จะแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมือง

นอกจากนี้ ยังพบว่ายังมีพนักงานส่วนท้องถิ่นบางส่วน ไม่เคยติดตามข่าวสารทางการเมืองและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เหตุเพราะติดตามข่าวสารการเมืองเฉพาะสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น อีกทั้งความเบื่อหน่ายการเมืองในปัจจุบัน ทำให้ไม่สนใจที่จะติดตามข่าวสารทางการเมืองหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นสื่อใดก็ตาม

2.1.2 ท่านคิดว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต มีข้อดีหรือข้อเสียอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับการสื่อสารช่องทางอื่น

การสื่อสารทางการเมืองเป็นการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเมืองระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งการที่จะทำให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จจำเป็นที่จะต้องใช้ช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร การเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารจึงเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น เนื่องจากสื่อแต่ละประเภทมีข้อดีและข้อเสียที่ต่างกัน ซึ่งสื่อดังกล่าวล้วนมีทั้งข้อดีและข้อเสีย แต่ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการเลือกใช้สื่อเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ส่งสารได้ ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

กับการสื่อสารช่องทางอื่น พนักงานส่วนท้องถิ่นมีความเห็นว่า การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีข้อดี ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

“เป็นสื่อที่มีความรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ สามารถสื่อสารไปยังบุคคลได้จำนวนมาก โดยการส่งต่อข่าวสารระหว่างกันได้ในเวลาไม่นาน และไม่มีอุปสรรคในด้านพื้นที่” (นฤมล อุคองคา สัมภาษณ์: 31 ตุลาคม 2556)

“เปิดโอกาสให้ผู้สนใจทางการเมืองได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และเป็นช่องทางที่สามารถระบายอารมณ์ แสดงความเห็นต่อประเด็นการเมืองที่สนใจ” (พีระยุทธ กัลยา สัมภาษณ์: 30 ตุลาคม 2556)

“ช่วยให้ได้รับทราบข้อมูลที่สะดวก รวดเร็ว และเราสามารถรู้ข่าวสารได้อีกช่องทางหนึ่ง นอกจากทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ ทำให้ได้รับข้อมูลที่หลากหลาย ยิ่งเป็นข่าวการเมืองที่มีคนให้ความสนใจมาก จะได้รับความเห็นและมุมมองความคิดในหลาย ๆ ด้านที่แตกต่างกันไป” (ต่อพงษ์ กมขุนทด สัมภาษณ์: 31 ตุลาคม 2556)

“สามารถติดตามข่าวสารทางการเมืองได้ทุกที่ ทุกเวลา ยิ่งในปัจจุบันไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ก็ใช้โทรศัพท์ดูข่าวหรือติดตามข่าวที่สนใจได้ทันกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น” (ผดุงเกียรติ หุ่นอินทร์ สัมภาษณ์: 30 ตุลาคม 2556)

“เป็นการสื่อสารโดยตรงระหว่างผู้ส่งกับผู้รับ ทำให้มีความสะดวก รวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร และไม่มีค่าใช้จ่ายในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร” (ณัฐชา พวงดอกไม้ สัมภาษณ์: 31 ตุลาคม 2556)

ส่วนข้อเสียของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เมื่อเปรียบเทียบกับ การสื่อสารช่องทางอื่น ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

“การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ต้องใช้วิจารณญาณในการรับข้อมูลเนื่องจากข่าวสารบางครั้งอาจจะมีข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นส่วนตัวปะปนอยู่” (นารีรัตน์ มะโนปา สัมภาษณ์: 29 ตุลาคม 2556)

“ข้อมูลที่ได้รับจากสื่ออินเทอร์เน็ตอาจไม่ตรงกับความเป็นจริง อาจมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อน บิดเบือนข้อเท็จจริงไป” (นพรุจ เขียงส่ง สัมภาษณ์: 29 ตุลาคม 2556)

“เนื่องจากสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อสาธารณะ ดังนั้น จึงต้องระมัดระวังเรื่องการแสดงความคิดเห็นที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคม ต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น” (พีระยุทธ กัลยา สัมภาษณ์: 30 ตุลาคม 2556)

“ขาดการกลั่นกรองข้อมูล หากข่าวนั้นไม่ใช่เรื่องจริงจะทำให้เกิดความเสียหายกับบุคคลที่ถูกกล่าวหา รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง” (ปรางทอง จุ้ยนุช สัมภาษณ์: 29 ตุลาคม 2556)

“เนื่องจากเป็นพื้นที่สาธารณะ ทำให้การแสดงความคิดเห็นมีอิสระมากเกินไป บางครั้งเป็นการแสดงความคิดเห็นในลักษณะหมิ่นประมาท ควรมีการควบคุมในเรื่องการแสดงความคิดเห็นที่เกินขอบเขตให้จริงจัง และยุติธรรมกับทุกฝ่าย” (สุชานันท์ แสงแจ่ม สัมภาษณ์: 31 ตุลาคม 2556)

จากการสัมภาษณ์พนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ เกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเมื่อเปรียบเทียบกับ การสื่อสารช่องทางอื่น นามานประมวลได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต มีข้อดีและข้อเสีย สรุปได้ดังนี้

- 1) ข้อดีของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต
 - (1) เป็นช่องทางการสื่อสารที่มีความสะดวก รวดเร็วในการใช้งานและทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
 - (2) สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้ง่าย และหลากหลายรูปแบบ
 - (3) เป็นการสื่อสารโดยตรงระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยไม่ผ่านตัวกลาง สามารถโต้ตอบกันได้ทันที
 - (4) เปิดโอกาสให้สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ
 - (5) ช่วยให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในมุมมองที่มีความแตกต่างหลากหลาย
 - (6) สามารถติดต่อสื่อสารกับนักการเมืองระดับสูงได้โดยตรง
 - (7) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารมีค่าใช้จ่ายน้อย ต้นทุนต่ำ
- 2) ข้อเสียของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต
 - (1) ข้อมูลที่นำเสนอผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต อาจมีข้อความอันเป็นเท็จหรืออาจมีความคลาดเคลื่อน หรือมีการบิดเบือนข้อเท็จจริง ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ
 - (2) เป็นสื่อเฉพาะกลุ่ม ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท เป็นอุปสรรคในพื้นที่ชนบทบางแห่งยังไม่สามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตได้
 - (3) เป็นช่องทางของมิถาชีพ หรือกลุ่มผู้ไม่หวังดี ในการแอบอ้างเพื่อหาผลประโยชน์ หรือแสดงความคิดเห็นโจมตีผู้อื่นให้เกิดความเสียหาย
 - (4) เป็นช่องทางที่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือมีการแสดงความคิดเห็นที่ใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ เกินขอบเขต หรืออาจละเมิดสิทธิของผู้อื่น เนื่องจากเป็นพื้นที่สาธารณะทำให้ยากต่อการควบคุมดูแล

(5) ไม่สามารถเข้าใช้งานเมื่อระบบอินเทอร์เน็ตมีปัญหา

2.1.3 ในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ท่านคิดว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสื่อสารทางการเมืองของท่านหรือไม่ อย่างไร

ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมในทุกสาขาอาชีพ และเข้าไปมีส่วนช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลโดยมีพนักงานส่วนท้องถิ่นเป็นผู้นำนโยบายมาสู่การปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน พนักงานส่วนท้องถิ่นในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่ เป็นผู้รับนโยบายจากรัฐบาลเพื่อนำมาปฏิบัติ และเป็นผู้ส่งสารเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนผลงานต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน เป็นการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างรัฐกับประชาชน ผ่านตัวกลางคือสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งมุมมองของพนักงานส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีต่อการสื่อสารทางการเมือง ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

“สื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการสื่อสารทางการเมืองของผมมาก ผมเองมีหน้าที่ในเรื่องงานประชาสัมพันธ์ ซึ่งงานประชาสัมพันธ์เป็นเรื่องสำคัญขององค์กร เพราะว่ามันแสดงถึงภาพลักษณ์ งานที่ผมทำไม่ว่าผู้บริหารจะไปทำอะไร จะประชุมอะไร จะมีบทบาท จะไปคลุกคลีหรือไปมีบทบาทอะไรต่อสังคม ผมก็จะไปเก็บภาพและบรรยายเรื่องราวสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทางโลกออนไลน์ ซึ่งมันจะเร็วมาก ง่าย ๆ ผมสามารถเช็คเรตติ้งได้เลย... ถ้าผมลง facebook ถ้ามีคนมากด like วันหนึ่งมีคนมากดซักสามสิบ สิบห้าสิบคน โอเค ผมก็ถือว่าประสบความสำเร็จ” (เทวินทร์ แสงไชย สัมภาษณ์: 29 ตุลาคม 2556)

“มีเป็นอย่างมาก เนื่องจากการเป็นข้าราชการท้องถิ่น ส่วนหนึ่งจะต้องมีฝ่ายบริหารที่เป็นนักการเมือง ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ที่จะต้องมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับการทำงาน การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง จะช่วยให้ช่วยต่อการปฏิบัติงานและสามารถชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐให้กับประชาชนในพื้นที่ได้อีกทางหนึ่ง” (ต่อพงษ์ กมขุนทด สัมภาษณ์: 31 ตุลาคม 2556)

“สื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการสื่อสารทางการเมืองอย่างมาก โดยเฉพาะปัจจุบันพนักงานส่วนตำบลต้องทำงานโดยมีอินเทอร์เน็ตเข้ามาเกี่ยวข้อง บางงานก็เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล หรืออาจเป็นนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นเอง พนักงานส่วนตำบลซึ่งทำงานในองค์กรบริหารส่วนตำบล จึงต้องทำหน้าที่สนองนโยบาย รวมถึงต้องประชาสัมพันธ์ข่าวสารการดำเนินงาน

ตลอดจนผลงานเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในตำบลได้รับรู้รับทราบ ส่วนหนึ่งก็เพื่อให้ได้คะแนนเสียงในการเลือกตั้ง” (สุภาวดี นิยมนัด สัมภาษณ์: 30 ตุลาคม 2556)

“ไม่ บางทีพูดคุยกันเรื่องการเมืองที่ร้านกาแฟแถวบ้านได้ความรู้มากกว่าอ่านข่าวในอินเทอร์เน็ต ถ้าอ่านข่าวจากอินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ต้องถามตัวเองด้วยว่าอยู่ข้างไหน” (พระยงยุทธ กัลยา สัมภาษณ์: 30 ตุลาคม 2556)

“เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานภายใต้นโยบายของรัฐบาล ไม่มีผลกระทบกับการสื่อสารทางการเมือง เพราะไม่ได้ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นของตัวเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ก็คือประชาชนที่สามารถแสดงออกทางการเมืองได้” (ผดุงเกียรติ หุ่นอินทร์ สัมภาษณ์: 30 ตุลาคม 2556)

จากการประมวลความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตกับการสื่อสารทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ คิดว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลกับการสื่อสารทางการเมือง เนื่องจากงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมือง กล่าวคือมีผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจาก การเลือกตั้ง ทำให้การปฏิบัติงานมีเรื่องการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ ยังพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งมีเว็บไซต์ของหน่วยงานเพื่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารรวมถึงผลการดำเนินงานให้ประชาชนได้รับทราบผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต อีกทั้งปัจจุบันก็มีการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการทำงานให้มีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของส่วนราชการผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ที่หน่วยงานของรัฐต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบ และประชาชนเองก็สามารถที่จะขอข้อมูลข่าวสารของราชการได้ด้วยเช่นกัน และจากการสัมภาษณ์พนักงานส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ก็มีความสนใจและให้ความสำคัญกับการติดตามข่าวสารทางการเมือง ส่วนการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองทางสื่ออินเทอร์เน็ตก็เป็นไปอย่างเสรี ไม่ได้ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็น โดยมองว่าเจ้าหน้าที่ก็คือประชาชนมีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออกทางการเมืองได้

นอกจากนี้ ยังพบว่ามีพนักงานส่วนท้องถิ่นบางส่วนเห็นว่าสื่ออินเทอร์เน็ตไม่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารทางการเมือง เพราะยังสนใจติดตามข่าวสารทางสื่อหลักมากกว่าทางสื่ออินเทอร์เน็ต และมองว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีการบิดเบือนข้อเท็จจริงมากเกินไป ทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นที่มีการโจมตีให้ร้ายฝ่ายตรงข้าม สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในสังคม

2.1.4 ในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ ท่านคิดว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของท่านหรือไม่ อย่างไร

ในสังคมปัจจุบันนับว่าประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองทั้งในรูปแบบของการสนับสนุนหรือคัดค้าน ซึ่งแสดงออกผ่านทางสื่อต่าง ๆ สำหรับสื่ออินเทอร์เน็ตก็เช่นกัน ได้กลายเป็นสื่อที่มีบทบาทอย่างมากต่อการเมืองไทยในขณะนี้ การนำเสนอข่าว การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองโดยเฉพาะข่าวสารที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจ จะถูกนำเสนอและมีการแสดงความคิดเห็นผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นลำดับต้น ๆ รวมถึงกลุ่มบุคคลจากหลากหลายสาขาอาชีพที่มีแนวคิด อุดมการณ์ทางการเมืองเช่นเดียวกันก็มีการจัดตั้งกลุ่มบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อแสดงพลังและร่วมชุมนุมแสดงออกทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งมุมมองของพนักงานส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับอิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

“สื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงมาก เพราะมันเป็นการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ในสมัยก่อนช่องทางในการแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองมันมีน้อย เวลาไม่พอใจอะไรก็เขียนหนังสือ จดหมายไปยังองค์กรที่ใกล้ที่สุด ส่งจดหมายให้ ส.จ. ส.ส. ในพื้นที่ หรือว่าให้รัฐบาล ก็เป็นลำดับขั้นขึ้นไป สมมติว่าตนเองมีความสนิทสนมกับ ส.จ. ในพื้นที่ ก็เขียนจดหมายถึง ส.จ. แต่เดี๋ยวนี้ แม้กระทั่งนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็พยายามจะเปิดพื้นที่เพื่อให้ประชาชนเข้ามาพูดคุยได้ในทุกระดับชั้น ทั้งที่อยู่ในแวดวงการเมือง ทั้งที่มีตำแหน่งหรือไม่มีตำแหน่งก็ตาม ทั้ง facebook, line เต็มไปหมด” (เทวินทร์ แสงไชย สัมภาษณ์: 29 ตุลาคม 2556)

“มีอิทธิพลอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นพื้นที่พบปะพูดคุยของคนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองเหมือนกัน แต่เนื่องจากเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ จึงทำให้ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่ตรงข้ามกับอำนาจรัฐได้เท่าที่ควร เพราะอาจถูกมองว่าไม่เป็นกลางทางการเมืองหรืออาจถูกสอบสวนหรือลงโทษทางวินัยได้” (สายชล มะลิตอง สัมภาษณ์: 31 ตุลาคม 2556)

“เจ้าหน้าที่ของรัฐก็คือประชาชน มีสิทธิ เสรีภาพ และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ” (ผดุงเกียรติ หุ่นอินทร์ สัมภาษณ์: 30 ตุลาคม 2556)

“เวลาที่มีการแสดงออกทางการเมืองเชิงสัญลักษณ์ไม่ว่าจะเป็นรูปภาพ ข้อความทางอินเทอร์เน็ต เมื่อเราเห็นบ่อย ๆ บางทีก็ทำให้เราเกิดความรู้สึกหรือมีอารมณ์ร่วมในการที่จะแสดงพลังทางการเมืองบ้างเหมือนกัน” (ณัฐษา พวงดอกไม้ สัมภาษณ์: 31 ตุลาคม 2556)

“ไม่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่จำเป็นต้องอาศัยสื่อทางอินเทอร์เน็ตเสมอไป เนื่องจากทุกวันนี้ เราไม่ได้รับรู้ข่าวสารเฉพาะแค่สื่ออินเทอร์เน็ตเพียงอย่างเดียว เราอาจมีส่วนร่วมทางการเมืองจากสื่อช่องทางอื่นก็ได้ อย่างเวลาเราจะไปเลือกตั้ง ยอมรับว่าสื่อต่าง ๆ ช่วยกระตุ้นให้เราารู้สึกว่าต้องไปเลือกตั้ง แต่จริง ๆ มันเป็นหน้าที่ของเราที่จะต้องทำอยู่แล้ว ถึงไม่มีสื่อก็ไปอยู่แล้ว” (พีระยุทธ์ กัลยา สัมภาษณ์: 30 ตุลาคม 2556)

จากการประมวลความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัด นครสวรรค์ พบว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นโดยส่วนใหญ่คิดว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลกับการสื่อสารทางการเมือง เหตุเพราะปัจจุบันประชาชนมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น มีการแสดงความคิดเห็นบนพื้นที่สาธารณะมากขึ้น ซึ่งพนักงานส่วนท้องถิ่นเองก็คือประชาชนคนไทยคนหนึ่งที่มีสิทธิเสรีภาพในการเลือกที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง แต่อีกฐานะหนึ่งก็คือการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จำเป็นต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง ทำให้อาจถูกจำกัดบทบาทหน้าที่บางประการไว้ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับความเป็นข้าราชการ ถึงแม้จะไม่มีกฎหมายใดกำหนดเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังพบว่าปัจจุบันมีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งกลุ่มที่ตั้งขึ้นนั้นอาจไม่มีวัตถุประสงค์ทางการเมือง แต่กลับพบว่าเมื่อมีเหตุการณ์หรือประเด็นทางการเมืองที่สำคัญ จะมีการหยิบยกประเด็นดังกล่าวมาพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้ ยังพบว่ายังมีพนักงานส่วนท้องถิ่นบางส่วนเห็นว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เหตุเพราะแต่ละคนมีแนวคิด อุดมการณ์ หรือมีความสนใจการเมืองในระดับที่แตกต่างกัน ดังนั้น พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงขึ้นอยู่กับตัวบุคคลซึ่งบางคนไม่จำเป็นต้องมีสื่อมากระตุ้นก็ให้ความสำคัญและสนใจในกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบกับพฤติกรรมการเลือกรับสื่อของแต่ละบุคคลก็มีความสนใจติดตามหรือแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปไม่เฉพาะแต่สื่ออินเทอร์เน็ตเท่านั้น

2.1.5 ท่านคิดว่าแนวโน้มของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตจะเป็นอย่างไร

ในปัจจุบันที่ช่องทางสื่อสารทางการเมืองมีความหลากหลาย ประชาชนในฐานะผู้รับสารจึงมีสิทธิเสรีภาพในการแสวงหาสื่อที่ตนเองสนใจ ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ระบบอินเทอร์เน็ตเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบงานต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ

สังคม และการเมือง และกล่าวได้ว่าสื่ออินเทอร์เน็ตกลายเป็นสื่อใหม่ที่มีบทบาทต่อการสื่อสาร โดยเฉพาะในการเมือง เห็นได้จากปัจจุบันนอกจากนักการเมืองแล้ว บุคคลทั่วไปต่างก็ให้ความสนใจติดตามข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองทางสื่ออินเทอร์เน็ต เนื่องจากการสื่อสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต มีความสะดวก รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถส่งต่อข่าวสารไปยังบุคคลจำนวนมากได้ในเวลานาน ทำให้เป็นข้อได้เปรียบเมื่อเทียบกับการสื่อสารช่องทางอื่น และนอกจากสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีข้อดีแล้ว ก็ย่อมต้องมีข้อเสีย เช่น ความน่าเชื่อถือของข่าวสาร ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต การเป็นสื่อเฉพาะกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นก็จะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของการสื่อสารทางการเมืองทางสื่ออินเทอร์เน็ตในอนาคต ซึ่งในมุมมองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มการสื่อสารทางการเมืองทางสื่ออินเทอร์เน็ต ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

“ในอนาคตสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีความสำคัญต่อการสื่อสารทางการเมืองเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากยุคโลกาภิวัตน์ที่การสื่อสารไร้พรมแดน สื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน เราต้องอาศัยอินเทอร์เน็ตช่วยในการทำงานและรับรู้ข่าวสารเหตุบ้านการเมือง ความสะดวก รวดเร็วของอินเทอร์เน็ต ทำให้คนเรามีความผูกพันกับการใช้อินเทอร์เน็ตในทุกเรื่อง รวมไปถึงเรื่องการเมืองด้วย” (จ.ส.ต.วันชนะ เทศขำ สัมภาษณ์: 29 ตุลาคม 2556)

“จะมีคนสนใจติดตามข่าวการเมืองทางสื่ออินเทอร์เน็ตมากขึ้น เห็นได้จากการนำเสนอข่าวการเมืองปัจจุบัน ทั้งสื่อมวลชนหรือตัวนักการเมืองเองที่เน้นการนำเสนอข่าวหรือตอบโต้ทางการเมืองทางอินเทอร์เน็ต จนกลายเป็นประเด็นและมีคนสนใจไม่ใช่แค่คนเฉพาะกลุ่ม” (อรรถัย สุขเพียง สัมภาษณ์: 30 ตุลาคม 2556)

“ขยายตัวมากเลย เพราะว่ามันเร็วมาก เมื่อก่อนผมเฝ้าคุนนะ ผมอายุ 52 มานั่งนึกสมัยก่อนจะเปลี่ยนแปลงอะไรที่เป็น 10 ปี จะมีถนนตัดผ่านเส้นนี้ เป็นห้าปี สิบปี เดียวนี้มีอะไรก็ไปร้องเรียนนักการเมืองผ่าน facebook เดียวนี้มันไวมาก” (เทวินทร์ แสงไชย สัมภาษณ์: 29 ตุลาคม 2556)

“จะมีการขยายไปอย่างกว้างขวาง เนื่องจากปัจจุบันมีดาราหรือคนดังออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านอินเทอร์เน็ตมากขึ้นถือเป็นกระแสนิยมที่ทำให้คนติดตาม นอกเหนือจากเรื่องบันเทิง” (ต่อพงษ์ กมขุนทด สัมภาษณ์: 31 ตุลาคม 2556)

“คาดว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่กำกับดูแลจะต้องมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ซึ่งบางครั้งนำมาซึ่งการยุยงส่งเสริม ปลุกกระดมทางความคิด กรณีที่มีความขัดแย้งกัน ซึ่งจะนำมาซึ่งความรุนแรง เช่น การประท้วง ก่อม็อบ ฯลฯ” (พีระยุทธ กัลยา สัมภาษณ์: 30 ตุลาคม 2556)

“การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์จะเพิ่มขึ้น หากไม่มีการควบคุมสื่ออินเทอร์เน็ตให้มีความเหมาะสม และไม่ดูแลอย่างทั่วถึง อนาคตอาจเกิดความวุ่นวายทางการเมือง และก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องจากการแสดงความคิดเห็นที่เป็นอิสระจนบางครั้งเกินขอบเขตไป” (สุชานันท์ แสงแจ่ม สัมภาษณ์: 31 ตุลาคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวโน้มของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีบทบาทสำคัญต่อการนำเสนอข่าวสารทางการเมือง ซึ่งจะ使人หันมาสนใจการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์ จะเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีพลังและสามารถกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่ม การพูดคุยแสดงความคิดเห็น หรืออาจนำไปสู่การชุมนุมเรียกร้องตามเป้าหมายของกลุ่มที่ได้ตั้งขึ้น ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จะเป็นตัวกระตุ้นให้คนในภาคส่วนต่าง ๆ เกิดการรับรู้ เกิดความสนใจ และรู้สึกมีอารมณ์ร่วมในกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดขึ้น อีกทั้งการเปิดโอกาสให้มีการแสดงออกทางการเมืองได้อย่างเสรี รวมถึงการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน การเข้าใจในสิทธิหน้าที่ของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จะส่งเสริมให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้ การนำเสนอข่าวตลอดจนการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองนอกจากจะเป็นการแสดงออกถึงสิทธิเสรีภาพทางการเมืองแล้ว ที่สำคัญจะต้องมีการควบคุมการนำเสนอข่าวหรือการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไม่ให้เกินขอบเขตของกฎหมาย หรือต้องไม่มีลักษณะเป็นการยุยงส่งเสริม ปลุกกระดมให้เกิดการขัดแย้งเผชิญหน้า ซึ่งจะนำมาซึ่งความรุนแรงในที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลจะต้องควบคุมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตให้มีความเหมาะสมและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

2.2.1 พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของพนักงานส่วน ท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 4.6 ความถี่ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต อย่างน้อยเพียงใด	จำนวน	ร้อยละ
1. เป็นประจำทุกวัน	62	45.9
2. สัปดาห์ละ 2 – 3 ครั้ง	20	14.8
3. สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	10	7.4
4. เมื่อมีข่าวหรือเหตุการณ์ที่สนใจ	35	25.9
5. ไม่เคยติดตาม	8	5.9
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.6 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นประจำทุกวัน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9 รองลงมาติดตามข่าวสารทางการเมือง เมื่อมีข่าวหรือเหตุการณ์ที่สนใจ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด ไม่เคยติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9

ตารางที่ 4.7 ช่องทางในการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ในช่องทางใด	จำนวน	ร้อยละ
1. เว็บไซต์	78	61.42
2. จดหมายอิเล็กทรอนิกส์	7	5.51
3. กระดานสนทนา	17	13.39
4. สังคมออนไลน์	54	42.52
5. อื่น ๆ	21	16.54

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.7 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 61.42 รองลงมาทางสังคมออนไลน์ จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 42.52 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.51

กลุ่มตัวอย่างติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ได้แก่ <http://www.matichon.co.th>, <http://www.nationchannel.com>, <http://www.manager.co.th>, <http://www.prachatai.com>, <http://www.pantip.com>, <http://www.sanook.com>, <http://www.kapook.com>, <http://www.google.co.th>, <http://www.youtube.com>, <http://www.mthai.com>

กลุ่มตัวอย่างติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ <http://www.hotmail.com>

กลุ่มตัวอย่างติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทางกระดานสนทนา ได้แก่ <http://www.pantip.com> ห้องราชดำเนิน

กลุ่มตัวอย่างติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทางสังคมออนไลน์ ได้แก่ facebook, twitter

กลุ่มตัวอย่างติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตช่องทางอื่น ๆ ได้แก่ แอปพลิเคชัน Line

ตารางที่ 4.8 ข่าวสารทางการเมืองที่สนใจติดตามจากสื่ออินเทอร์เน็ต

ข่าวสารทางการเมืองที่ท่านสนใจติดตาม จากสื่ออินเทอร์เน็ตบ้อยที่สุด	จำนวน	ร้อยละ
1. การเลือกตั้ง	10	7.9
2. การบริหารงานของรัฐบาล	48	37.8
3. นโยบายของรัฐบาล	21	16.5
4. กิจกรรมของพรรคการเมือง	9	7.1
5. พฤติกรรมของนักการเมือง	6	4.7
6. การทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง	14	11.0
7. การชุมนุมเรียกร้อง/ประท้วงทางการเมือง	19	15.0
8. อื่น ๆ	-	-
รวม	127	100

จากตารางที่ 4.8 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาล จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมา มีความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับนโยบายรัฐบาล จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด สนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักการเมือง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7

ตารางที่ 4.9 ความถี่ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

ท่านแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
1. ทุกครั้ง	4	3.0
2. เกือบทุกครั้ง	6	4.4
3. บางครั้ง	35	25.9
4. เมื่อมีข่าวหรือเหตุการณ์ที่สนใจ	22	16.3
5. ไม่เคยแสดงความคิดเห็นใด ๆ	68	50.4
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.9 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่เคยแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 รองลงมา แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต บางครั้ง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทุกครั้ง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

ตารางที่ 4.10 ช่องทางในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

ท่านแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในช่องทางใด	จำนวน	ร้อยละ
1. เว็บไซต์	27	40.29
2. จดหมายอิเล็กทรอนิกส์	2	2.99

ตารางที่ 4.10 ช่องทางในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต (ต่อ)

ท่านแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในช่องทางใด	จำนวน	ร้อยละ
3. กระดานสนทนา	20	29.85
4. สังกมออนไลน์	37	55.22
5. อื่น ๆ	2	2.99

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.10 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทางสังกมออนไลน์ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 55.22 รองลงมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 40.29 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต มีจำนวนเท่ากับ 2 ช่องทาง คือ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์และอื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.99

กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ได้แก่ <http://www.maticchon.co.th>, <http://www.nationchannel.com>, <http://www.manager.co.th>, <http://www.prachatai.com>, <http://www.pantip.com>, <http://www.sanook.com>, <http://www.kapook.com>, <http://www.mthai.com>

กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ <http://www.hotmail.com>

กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทางกระดานสนทนา ได้แก่ <http://www.pantip.com> ห้องราชดำเนิน

กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทางสังกมออนไลน์ ได้แก่ facebook, twitter

กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตช่องทางอื่น ๆ ได้แก่ แอปพลิเคชัน Line

ตารางที่ 4.11 ประเด็นทางการเมืองที่แสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

ประเด็นทางการเมืองที่ท่านแสดงความคิดเห็น ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตบ่อยที่สุด	จำนวน	ร้อยละ
1. การเลือกตั้ง	6	9.0
2. การบริหารงานของรัฐบาล	22	32.8
3. นโยบายของรัฐบาล	5	7.5
4. กิจกรรมของพรรคการเมือง	5	7.5
5. พฤติกรรมของนักการเมือง	7	10.4
6. การทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง	11	16.4
7. การชุมนุมเรียกร้อง/ประท้วงทางการเมือง	11	16.4
8. อื่น ๆ	-	-
รวม	67	100

จากตารางที่ 4.11 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ในประเด็นการบริหารงานของรัฐบาล จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 รองลงมามี 2 ประเด็นที่เท่ากันคือ ประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง และประเด็นการชุมนุมเรียกร้อง/ประท้วงทางการเมือง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 และประเด็นที่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด มี 2 ประเด็นที่เท่ากันคือ ประเด็นนโยบายของรัฐบาลและประเด็นการชุมนุมเรียกร้อง/ประท้วงทางการเมือง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5

ตารางที่ 4.12 ช่วงเวลาในการติดตามข่าวสาร/แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

ท่านติดตามข่าวสาร/แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในช่วงเวลาใด	จำนวน	ร้อยละ
1. ช่วงเวลาเช้า	7	5.2
2. ช่วงเวลาทำงาน	16	11.8
3. ช่วงหลังเลิกงาน	38	28.1

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ท่านติดตามข่าวสาร/แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในช่วงเวลาใด	จำนวน	ร้อยละ
4. ช่วงเวลาว่างจากการทำงาน	26	19.3
5. ช่วงวันหยุด	48	35.6
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.12 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ติดตามข่าวสาร/แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ในช่วงวันหยุด จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงมา ช่วงหลังเลิกงาน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด ติดตามข่าวสาร/แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตช่วงเวลาเช้า จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2

ตารางที่ 4.13 แนวโน้มการติดตามข่าวสาร/แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต
ในอนาคต

แนวโน้มในการติดตามข่าวสาร/แสดงความคิดเห็น ทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในอนาคตของท่าน จะเป็นอย่างไร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพิ่มขึ้น	77	57.0
2. ลดลง	12	8.9
3. เท่าเดิม	15	11.1
4. ไม่แน่ใจ	31	23.0
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.13 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีแนวโน้มในการติดตามข่าวสาร/แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในอนาคต เพิ่มขึ้น จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 รองลงมา คือ ไม่แน่ใจ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ

23.0 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด มีแนวโน้มในการติดตามข่าวสาร/แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในอนาคตกาลลง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9

ตารางที่ 4.14 ความน่าเชื่อถือของข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

ท่านมีความเชื่อถือข่าวสารทางการเมือง จากสื่ออินเทอร์เน็ตมากน้อยเพียงใด	จำนวน	ร้อยละ
1. มากกว่าสื่อประเภทอื่น	15	11.1
2. เท่ากับสื่อประเภทอื่น	86	63.7
3. น้อยกว่าสื่อประเภทอื่น	34	25.2
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.14 พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเชื่อถือข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ตเท่ากับสื่อประเภทอื่น จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 63.7 รองลงมา น้อยกว่าสื่อประเภทอื่น จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 และมากกว่าสื่อประเภทอื่น จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1

2.2.2 อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตกับพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของ
พนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 4.15 อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตกับพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง

อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ต	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. สื่ออินเทอร์เน็ตช่วยให้ การรับรู้ข่าวสารทาง การเมืองเป็นไปอย่าง รวดเร็ว	มากที่สุด	49	36.3			
	มาก	67	49.6			
	ปานกลาง	14	10.4			
	น้อย	4	3.0			
	น้อยที่สุด	1	0.7			
รวม		135	100	4.18	0.79	มาก
2. สื่ออินเทอร์เน็ตทำให้การ รับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีความหลากหลาย	มากที่สุด	40	29.6			
	มาก	71	52.6			
	ปานกลาง	20	14.8			
	น้อย	4	3.0			
	น้อยที่สุด	0	0			
รวม		135	100	4.09	0.74	มาก
3. สื่ออินเทอร์เน็ตช่วยให้ สามารถติดต่อสื่อสารกับ นักการเมืองระดับสูงได้	มากที่สุด	10	7.4			
	มาก	31	23.0			
	ปานกลาง	66	48.9			
	น้อย	19	14.1			
	น้อยที่สุด	9	6.7			
รวม		135	100	3.10	0.96	ปานกลาง
4. สื่ออินเทอร์เน็ตช่วยให้ สามารถค้นหาข่าวสาร ทางการเมืองที่สนใจได้ มากกว่าสื่ออื่น	มากที่สุด	40	29.6			
	มาก	65	48.1			
	ปานกลาง	27	20.0			
	น้อย	3	2.2			
	น้อยที่สุด	0	0			
รวม		135	100	4.05	0.76	มาก

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ต	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
5. สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางสื่อสารที่มีเสรีภาพสูง	มากที่สุด	36	26.7			
	มาก	60	44.4			
	ปานกลาง	38	28.1			
	น้อย	1	0.7			
	น้อยที่สุด	0	0			
รวม		135	100	3.97	0.76	มาก
6. สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสนับสนุนหรือโจมตีทางการเมือง	มากที่สุด	30	22.2			
	มาก	50	37.0			
	ปานกลาง	52	38.5			
	น้อย	3	2.2			
	น้อยที่สุด	0	0			
รวม		135	100	3.79	0.81	มาก
7. สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางสื่อสารที่มีความปลอดภัย	มากที่สุด	3	2.2			
	มาก	20	14.8			
	ปานกลาง	67	49.6			
	น้อย	30	22.2			
	น้อยที่สุด	15	11.1			
รวม		135	100	2.75	0.92	ปานกลาง
8. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นความคิดเห็นที่แท้จริง	มากที่สุด	9	6.7			
	มาก	30	22.2			
	ปานกลาง	67	49.6			
	น้อย	17	12.6			
	น้อยที่สุด	12	8.9			
รวม		135	100	3.05	0.98	ปานกลาง

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ต	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
9. การแสดงความคิดเห็น ทางการเมืองผ่านสื่อ อินเทอร์เน็ต ทำให้สังคม เกิดความแตกแยก	มากที่สุด	25	18.5			
	มาก	49	36.3			
	ปานกลาง	53	39.3			
	น้อย	4	3.0			
	น้อยที่สุด	4	3.0			
รวม		135	100	3.64	0.91	มาก
10. ข่าวสารทางการเมือง จากสื่ออินเทอร์เน็ต ช่วยกระตุ้นให้เกิด ความสนใจการเมือง	มากที่สุด	15	11.1			
	มาก	63	46.7			
	ปานกลาง	47	34.8			
	น้อย	7	5.2			
	น้อยที่สุด	3	2.2			
รวม		135	100	3.59	0.84	มาก
11. ข่าวสารทางการเมือง จากสื่ออินเทอร์เน็ต มีความน่าเชื่อถือ	มากที่สุด	5	3.7			
	มาก	23	17.0			
	ปานกลาง	81	60.0			
	น้อย	20	14.8			
	น้อยที่สุด	6	4.4			
รวม		135	100	3.01	0.80	ปานกลาง
12. ข่าวสารทางการเมือง จากสื่ออินเทอร์เน็ต มีผลต่อความเชื่อ/ ทัศนคติทางการเมือง	มากที่สุด	7	5.2			
	มาก	62	45.9			
	ปานกลาง	55	40.7			
	น้อย	9	6.7			
	น้อยที่สุด	2	1.5			
รวม		135	100	3.47	0.76	ปานกลาง

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ต	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
13. ข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ตสร้างความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของบุคคล/กลุ่มการเมือง/พรรคการเมือง	มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด	15 67 44 5 4	11.1 49.6 32.6 3.7 3.0			
รวม		135	100	3.62	0.84	มาก
อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตกับการสื่อสารทางการเมืองในภาพรวม				3.56	0.48	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการสื่อสารทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่สื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการสื่อสารทางการเมืองในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สื่ออินเทอร์เน็ตช่วยให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ สื่ออินเทอร์เน็ตทำให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความหลากหลาย ($\bar{X} = 4.09$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีความปลอดภัย ($\bar{X} = 2.75$)

2.2.3 อิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 4.16 อิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	มากที่สุด	49	36.3			
	มาก	58	43.0			
	ปานกลาง	18	13.3			
	น้อย	10	7.4			
	น้อยที่สุด	0	0			
	รวม		135	100	4.08	0.89
2. การชักชวนบุคคลที่รู้จักให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	มากที่สุด	23	17.0			
	มาก	71	52.6			
	ปานกลาง	33	24.4			
	น้อย	8	5.9			
	น้อยที่สุด	0	0			
	รวม		135	100	3.81	0.78
3. การติดตามเหตุการณ์หรือข่าวสารทางการเมือง	มากที่สุด	21	15.6			
	มาก	78	57.8			
	ปานกลาง	29	21.5			
	น้อย	5	3.7			
	น้อยที่สุด	2	1.5			
	รวม		135	100	3.82	0.79
4. การเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	มากที่สุด	2	1.5			
	มาก	27	20.0			
	ปานกลาง	47	34.8			
	น้อย	40	29.6			
	น้อยที่สุด	19	14.1			
	รวม		135	100	2.65	1.00

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
5. การสนับสนุนกิจกรรม ของพรรคการเมือง	มากที่สุด	5	3.7			
	มาก	27	20.0			
	ปานกลาง	53	39.3			
	น้อย	35	25.9			
	น้อยที่สุด	15	11.1			
รวม		135	100	2.79	1.00	ปานกลาง
6. การพูดคุยในประเด็นทาง การเมืองกับเพื่อนร่วมงาน หรือบุคคลที่รู้จัก	มากที่สุด	15	11.1			
	มาก	37	27.4			
	ปานกลาง	56	41.5			
	น้อย	19	14.1			
	น้อยที่สุด	8	5.9			
รวม		135	100	3.24	1.02	ปานกลาง
7. การเข้าร่วมสัมมนา อภิปรายทางการเมือง	มากที่สุด	3	2.2			
	มาก	23	17.0			
	ปานกลาง	39	28.9			
	น้อย	50	37.0			
	น้อยที่สุด	20	14.8			
รวม		135	100	2.55	1.01	ปานกลาง
8. การฟังคำปราศรัยของ พรรคการเมือง	มากที่สุด	2	1.5			
	มาก	25	18.5			
	ปานกลาง	46	34.1			
	น้อย	45	33.3			
	น้อยที่สุด	17	12.6			
รวม		135	100	2.63	0.97	ปานกลาง

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
9. การเข้าร่วมกิจกรรม การณรงค์ทางการเมือง	มากที่สุด	3	2.2			
	มาก	32	23.7			
	ปานกลาง	44	32.6			
	น้อย	40	29.6			
	น้อยที่สุด	16	11.9			
รวม		135	100	2.75	1.02	ปานกลาง
10. การเข้าร่วมกิจกรรม การชุมนุมเรียกร้องหรือ ประท้วงทางการเมือง	มากที่สุด	10	7.4			
	มาก	29	21.5			
	ปานกลาง	30	22.2			
	น้อย	28	20.7			
	น้อยที่สุด	38	28.1			
รวม		135	100	2.59	1.30	ปานกลาง
11. อื่น ๆ	มากที่สุด	5	3.7			
	มาก	4	3.0			
	ปานกลาง	125	92.6			
	น้อย	0	0			
	น้อยที่สุด	1	0.7			
รวม		135	100	3.09	0.44	ปานกลาง
อิทธิพลของการสื่อสารทางการเมือง ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองในภาพรวม				3.09	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ

ประกอบด้วย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมาคือ การติดตามเหตุการณ์หรือข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X} = 3.82$) และการชักชวนบุคคลที่รู้จักให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.81$) แต่โดยส่วนใหญ่ พบว่า การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพูดคุยในประเด็นทางการเมืองกับเพื่อนร่วมงานหรือบุคคลที่รู้จัก ($\bar{X} = 3.24$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.09$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเข้าร่วมสัมมนา อภิปรายทางการเมือง ($\bar{X} = 2.55$)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผู้ศึกษาได้นำเสนอสรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า

พนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มีพฤติกรรมการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน โดยภาพรวมพบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เพราะสื่ออินเทอร์เน็ตมีความสะดวก รวดเร็ว ทำให้ง่ายต่อการรับรู้ข่าวสาร ตลอดจนสถานการณ์ทางการเมืองได้ทันทั่วถึง โดยมีความถี่ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน เช่น ติดตามทุกวัน ติดตามในบางครั้งหรือเมื่อมีเหตุการณ์ที่สนใจ และเมื่อประมวลความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่ พบว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต แต่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ทั้งนี้เนื่องจากการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เป็นสิทธิส่วนบุคคลและขึ้นอยู่กับความสนใจที่จะแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมือง นอกจากนี้ ยังพบว่ายังมีพนักงานส่วนท้องถิ่นบางส่วนไม่เคยติดตามข่าวสารทางการเมืองและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เหตุเพราะติดตามข่าวสารการเมืองเฉพาะสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อีกทั้งความเบื่อหน่ายการเมืองในปัจจุบัน ทำให้ไม่สนใจที่จะติดตามข่าวสารทางการเมืองหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นสื่อใดก็ตาม

ส่วนแนวโน้มของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น พนักงานส่วนท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้น และสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีบทบาทสำคัญต่อการนำเสนอข่าวสารทางการเมือง ซึ่งจะทำให้คนหันมาสนใจการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์จะเป็นช่องทางสื่อสารที่มีพลังและสามารถกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่ม การพูดคุยแสดงความคิดเห็น หรืออาจนำไปสู่การชุมนุมเรียกร้องตามเป้าหมายของกลุ่มที่ได้ตั้งขึ้น ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จะเป็นตัวกระตุ้นให้คนในภาคส่วนต่าง ๆ เกิดการรับรู้ เกิดความสนใจ และรู้สึกมีอารมณ์ร่วมในกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดขึ้น อีกทั้งการเปิดโอกาสให้มีการแสดงออกทางการเมืองได้อย่างเสรี รวมถึงการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน การเข้าใจในสิทธิหน้าที่ของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จะส่งเสริมให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีระดับที่สูงขึ้น

ทั้งนี้ การนำเสนอข่าวตลอดจนการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองนอกจากจะเป็นการแสดงออกถึงสิทธิเสรีภาพทางการเมืองแล้ว ที่สำคัญจะต้องมีการควบคุมการนำเสนอข่าวหรือการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไม่ให้เกินขอบเขตของกฎหมาย หรือต้องไม่มีลักษณะเป็นการยุยงส่งเสริม ปลุกกระดมให้เกิดการขัดแย้ง เผชิญหน้า ซึ่งจะนำมาซึ่งความรุนแรงในที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลจะต้องควบคุมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตให้มีมาตรฐานและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่าพนักงานส่วนท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ดังนี้

- 1.1 ติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นประจำทุกวัน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9
- 1.2 ติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 61.42
- 1.3 ข่าวสารทางการเมืองที่มีความสนใจติดตามผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตคือประเด็นเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาล จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8
- 1.4 ไม่เคยแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4
- 1.5 กลุ่มที่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นทางสังคมออนไลน์ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 55.22
- 1.6 ประเด็นที่สนใจแสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตคือ การบริหารงานของรัฐบาล จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8

1.7 ติดตามข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ในช่วงวันหยุด จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6

1.8 แนวโน้มในการติดตามข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในอนาคตเพิ่มขึ้น จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0

1.9 ข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ตมีความน่าเชื่อถือเท่ากับสื่อประเภทอื่น จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 63.7

2. อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า

พนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลกับพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองเนื่องจากงานในหน้าที่ ความรับผิดชอบมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองกล่าวคือ ผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง ทำให้การปฏิบัติงานมีเรื่องการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ยังพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งมีเว็บไซต์ของหน่วยงานเพื่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารรวมถึงผลการดำเนินงานให้ประชาชนได้รับทราบผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต อีกทั้งปัจจุบันมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการทำงานให้มีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมถึงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของส่วนราชการผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ที่หน่วยงานของรัฐต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบ และประชาชนเองก็สามารถที่จะขอข้อมูลข่าวสารของราชการได้ด้วยเช่นกันและจากการสัมภาษณ์พนักงานส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ก็มีความสนใจและให้ความสำคัญกับการติดตามข่าวสารทางการเมือง ส่วนการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองทางสื่ออินเทอร์เน็ตก็เป็นไปอย่างเสรี ไม่ได้ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็น โดยมองว่าเจ้าหน้าที่คือประชาชนมีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออกทางการเมืองได้ นอกจากนี้ ยังพบว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นบางส่วนเห็นว่าสื่ออินเทอร์เน็ตไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง เพราะยังสนใจติดตามข่าวสารทางสื่อหลักมากกว่าทางสื่ออินเทอร์เน็ต และมองว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีการบิดเบือนข้อเท็จจริงมากเกินไป ทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นที่มีการโจมตีให้ร้ายฝ่ายตรงข้าม สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในสังคม

จากการที่อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตมีผลต่อพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากข้อดีและข้อเสียของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต โดยเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการสื่อสารช่องทางอื่นแล้ว สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ข้อดีของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

2.1.1 เป็นช่องทางการสื่อสารที่มีความสะดวก รวดเร็วในการใช้งานและทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

2.1.2 สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้ง่าย และหลากหลายรูปแบบ

2.1.3 เป็นการสื่อสารโดยตรงระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยไม่ผ่านตัวกลาง สามารถโต้ตอบกันได้ทันที

2.1.4 เปิดโอกาสให้สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

2.1.5 ช่วยให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในมุมมองที่มีความแตกต่างหลากหลาย

2.1.6 สามารถติดต่อสื่อสารกับนักการเมืองระดับสูงได้โดยตรง

2.1.7 การนำเสนอข้อมูลข่าวสารมีค่าใช้จ่ายน้อย ต้นทุนต่ำ

2.2 ข้อเสียของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

2.2.1 ข้อมูลที่นำเสนอผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต อาจมีข้อความอันเป็นเท็จหรืออาจมีความคลาดเคลื่อน หรือมีการบิดเบือนข้อเท็จจริง ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ

2.2.2 เป็นสื่อเฉพาะกลุ่ม ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท เป็นอุปสรรคในพื้นที่ชนบทบางแห่งยังไม่สามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตได้

2.2.3 เป็นช่องทางของมิจฉาชีพ หรือกลุ่มผู้ไม่หวังดี ในการแอบอ้างเพื่อหาผลประโยชน์หรือแสดงความคิดเห็นโจมตีผู้อื่นให้เกิดความเสียหาย

2.2.4 เป็นช่องทางที่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือมีการแสดงความคิดเห็นที่ใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ เกินขอบเขต หรืออาจละเมิดสิทธิของผู้อื่น เนื่องจากเป็นพื้นที่สาธารณะทำให้ยากต่อการควบคุมดูแล

2.2.5 ไม่สามารถเข้าใช้งานเมื่อระบบอินเทอร์เน็ตมีปัญหา

สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่ผู้สื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สื่ออินเทอร์เน็ตช่วยให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ สื่ออินเทอร์เน็ตช่วยให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความหลากหลาย ($\bar{X} = 4.09$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีความปลอดภัย ($\bar{X} = 2.75$)

3. อิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า

พนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เหตุเพราะปัจจุบันประชาชนมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น มีการแสดงความคิดเห็นบนพื้นที่สาธารณะมากขึ้น ซึ่งพนักงานส่วนท้องถิ่นเองก็คือประชาชนคนไทยคนหนึ่งที่มีสิทธิเสรีภาพในการเลือกที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง แต่อีกฐานะหนึ่งก็เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จำเป็นต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง ทำให้อาจถูกจำกัดบทบาทหน้าที่บางประการไว้ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับความเป็นข้าราชการ ถึงแม้จะไม่มีกฎหมายใดกำหนดเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังพบว่าปัจจุบัน มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งกลุ่มที่ตั้งขึ้นนั้นอาจไม่มีวัตถุประสงค์ทางการเมือง แต่กลับพบว่าเมื่อมีเหตุการณ์หรือประเด็นทางการเมืองที่สำคัญ จะมีการหยิบยกประเด็นดังกล่าวมาพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ ยังพบว่ายังมีพนักงานส่วนท้องถิ่นบางส่วนเห็นว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เหตุเพราะแต่ละคนมีแนวคิด อุดมการณ์ หรือมีความสนใจการเมืองในระดับที่แตกต่างกัน ดังนั้น พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงขึ้นอยู่กับตัวบุคคลซึ่งบางคนไม่จำเป็นต้องมีสื่อมากระตุ้นก็ให้ความสำคัญและสนใจในกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบกับพฤติกรรมการเลือกรับสื่อของแต่ละบุคคลก็มีความสนใจติดตามหรือแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปไม่เฉพาะแต่สื่ออินเทอร์เน็ตเท่านั้น

สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมาคือ การติดตามเหตุการณ์หรือข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X} = 3.82$) และการชักชวนบุคคลที่รู้จักให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.81$) แต่โดยส่วนใหญ่พบว่า การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพูดคุยในประเด็นทางการเมือง

กับเพื่อนร่วมงานหรือบุคคลที่รู้จัก ($\bar{X} = 3.24$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.09$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเข้าร่วมสัมมนา อภิปรายทางการเมือง ($\bar{X} = 2.55$)

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ สามารถอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบในการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของพนักงานส่วนท้องถิ่น ทั้งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งจากการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นประจำทุกวันผ่านช่องทางการติดตามข่าวสารคือ เว็บไซต์ และข่าวสารที่สนใจติดตามคือ ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาล อย่างไรก็ตามถึงแม้พนักงานส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต แต่กลับพบว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่นิยมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ส่วนกลุ่มที่มีการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตจะใช้สังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการแสดงความคิดเห็น โดยประเด็นทางการเมืองที่มีการแสดงความคิดเห็นก็คือ การบริหารงานของรัฐบาลเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของอัจฉรา โอพารัจันทโรทัย (2553) ที่ศึกษาอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการรับข่าวสารทางการเมือง เมื่อมีข่าวและเหตุการณ์ทางการเมืองที่น่าสนใจ โดยติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์มากที่สุด แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงความคิดเห็นใด ๆ ทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ ยังมีความเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ซึ่งสอดคล้องกับผู้ตอบแบบสอบถาม กล่าวคือ ส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตแต่ความถี่ในการติดตามข่าวสารอาจแตกต่างกันออกไป โดยผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความเห็นว่าคุณสมบัติของสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อใหม่ที่มีความน่าสนใจและมีบทบาทต่อการสื่อสารในยุคปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการสื่อสารช่องทางอื่นแล้ว ถือว่าคุณสมบัติของสื่ออินเทอร์เน็ตช่วยให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ใด หากมีระบบอินเทอร์เน็ต

ก็สามารถรับรู้ข่าวสารและสถานการณ์ปัจจุบันได้ทันทั่วทั้งที่ ส่วนการไม่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เห็นว่า การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถือเป็นสิทธิส่วนบุคคลและขึ้นอยู่กับความสนใจที่จะแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองนั้น ซึ่งผู้วิจัยมองว่าการไม่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ไม่ได้หมายความว่าไม่สนใจที่จะติดตามข่าวสารทางการเมืองหรือแสดงออกทางการเมือง เนื่องจากการแสดงออกทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีหลายรูปแบบ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งนี้ พฤติกรรมดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นเพราะกฎระเบียบของทางราชการที่เป็นข้อจำกัดให้พนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ถึงแม้ว่าจะเป็นประชาชนคนหนึ่งที่มีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออกทางการเมืองภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย แต่ก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการและปฏิบัติตามให้เหมาะสมกับการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่งผลให้การแสดงความคิดเห็นเป็นไปอย่างระมัดระวังหรือไม่สามารถแสดงออกทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าช่วงวันหยุดและช่วงหลังเลิกงานเป็นเวลาที่พนักงานส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวนี้ไม่ได้เป็นเวลาราชการ จึงทำให้การแสดงออกทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นสามารถกระทำได้อย่างอิสระ

นอกจากนี้ ยังพบว่าแนวโน้มการติดตามข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของพนักงานส่วนท้องถิ่นจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตสามารถตอบสนองสิทธิและเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารและแสดงความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี เป็นการแสดงออกทางการเมืองได้อย่างเสรีภาพโดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากบุคคลหรือองค์กรใด ๆ อีกทั้งไม่มีค่าใช้จ่ายเหมือนกับสื่อประเภทอื่น นอกจากนี้การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีบทบาทสำคัญต่อการเมืองไทย ทั้งด้านการสื่อสารทางการเมือง การเป็นพื้นที่สาธารณะ การเคลื่อนไหวทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการให้บริการประชาชนของภาครัฐผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐกานต์ กุลณรงค์ (2550) ที่ศึกษาการสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในช่วงการต่อต้านรัฐบาลทักษิณผลการศึกษาพบว่า แนวโน้มการใช้พื้นที่การสื่อสารทางการเมืองบนอินเทอร์เน็ต พบว่าในยุคโลกาภิวัตน์ อินเทอร์เน็ตจะคงบทบาทสำคัญต่อการเมืองไทยต่อไป ทั้งด้านการสื่อสารทางการเมือง การเป็นพื้นที่สาธารณะ การเคลื่อนไหวทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบใหม่ตลอดจนการให้บริการของภาครัฐแก่ประชาชนโดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และเป็นการขยายตัวทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรัฐบาลในการดำเนินนโยบายด้านอินเทอร์เน็ต และการ

ใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์ และเท่าเทียมกันแต่ถึงแม้ว่าแนวโน้มของการติดตามข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของพนักงานส่วนท้องถิ่นจะเพิ่มขึ้น พนักงานส่วนท้องถิ่นกลับมีความเชื่อต่อข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ตเท่ากับสื่อประเภทอื่น ทั้งนี้อาจมาจากข้อจำกัดของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต กล่าวคือการบิดเบือนของข่าวสารซึ่งถือเป็นจุดอ่อนของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่คนส่วนใหญ่มองว่าการนำเสนอข่าวสารมีความบิดเบือนหรือคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง เนื่องจากเป็นพื้นที่สาธารณะทำให้การเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากบุคคลหรือองค์กรใด อีกทั้งยังยากต่อการตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าวสาร ตลอดจนความซับซ้อนของระบบเทคโนโลยีที่เป็นข้อจำกัดอีกประการหนึ่งซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการใช้งานหากมีความยุ่งยากซับซ้อนจนเกินไปหรือไม่สามารถใช้ได้บางสถานที่หรือบางเวลาจึงทำให้ความน่าเชื่อถือต่อการใช้งานลดลงตามไปด้วย และคุณสมบัติของผู้รับสารเอง ซึ่งหากข่าวสารทางการเมืองที่ผู้รับสารได้รับจากสื่ออินเทอร์เน็ต ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม หรือทัศนคติของตนแล้ว ก็ย่อมไม่ได้รับความสนใจเกิดการปิดกั้นการรับสื่อหรือไม่มีความเชื่อถือจากสื่อ นั้น

2. อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการสื่อสารทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

จากการศึกษาพบว่า สื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการสื่อสารทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในระดับมาก อาทิ สื่ออินเทอร์เน็ตช่วยให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็ว สื่ออินเทอร์เน็ตทำให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความหลากหลาย และสื่ออินเทอร์เน็ตช่วยให้สามารถค้นหาข่าวสารทางการเมืองที่สนใจได้มากกว่าสื่ออื่น ส่วนอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตต่อพฤติกรรมกรรมการสื่อสารทางการเมืองในระดับปานกลาง อาทิ สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีความปลอดภัย ข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ตมีความน่าเชื่อถือ และการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นความคิดเห็นที่แท้จริง และเมื่อประมวลผลพบว่า สื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการสื่อสารทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการแสดงออกทางการเมืองผ่านพฤติกรรมกรรมการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งสามารถแสดงออกมาเป็นรูปแบบ วิธีการของแต่ละบุคคล เช่น การสร้างทัศนคติที่ดีทางการเมือง การพูดคุยประเด็นทางการเมือง การติดตามข้อมูลข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองทางสื่ออินเทอร์เน็ตในช่องทางต่าง ๆ ตามความสนใจ

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ยังมีความคิดเห็นว่า สื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลกับพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นสื่อที่ช่วยให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็วและทำให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความหลากหลาย ประกอบกับงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบดูแลประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมือง ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม การสื่อสารทางการเมืองจึงมีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ การสื่อสารทางการเมืองมีส่วนกระตุ้นเตือนให้รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้ตระหนักถึงความต้องการและความจำเป็นของประชาชนและช่วยวางแผนในโครงการต่าง ๆ ให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ การสื่อสารทางการเมืองยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร กล่าวคือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของส่วนราชการผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ก็เป็นการสื่อสารทางการเมืองระหว่างรัฐกับประชาชนรูปแบบหนึ่ง ซึ่งหน่วยงานของรัฐต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ และประชาชนเองก็สามารถที่จะขอข้อมูลข่าวสารของราชการได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือทางการเมืองที่จะประชาสัมพันธ์ทางการเมืองหรือนโยบายรัฐบาล โดยมีหน่วยงานของรัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารเพื่อชี้แจงนโยบาย และผลการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานของรัฐและประชาชน และที่สำคัญหากพนักงานส่วนท้องถิ่นมีความสนใจและให้ความสำคัญกับการติดตามข่าวสารทางการเมืองแล้ว ก็จะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาทางการเมืองอีกทางหนึ่ง ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างภาพลักษณ์ของหน่วยงาน อีกทั้งยังทำหน้าที่ที่ล่อเมลาทางการเมือง โดยสร้างทัศนคติ ให้ความรู้ ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ที่จะแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน รวมถึงเข้าใจสภาพปัญหาในสังคมการเมืองและนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกันตามครรลองทางการเมือง

3. อิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

จากการศึกษาพบว่า การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในระดับมากคือ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การติดตามเหตุการณ์หรือข่าวสารทางการเมือง และการชักชวนบุคคลที่รู้จักให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แสดงให้เห็นว่าการติดตามข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่กล่าวมาข้างต้นเป็นแบบทางการ และเป็นระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทั่วไปสามารถที่จะกระทำได้ โดยเฉพาะการเลือกตั้งที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชน รวมถึงการ

ติดตามเหตุการณ์ข่าวสารทางการเมือง และการชักชวนบุคคลที่รู้จักให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งถือเป็นสิทธิ เสรีภาพของประชาชนโดยทั่วไปที่จะกระทำได้ ส่วนอิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง อาทิ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเข้าร่วมสัมมนา อภิปรายทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมการชุมนุมเรียกร้องหรือประท้วงทางการเมือง เหตุเพราะเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งมีทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ส่งผลให้พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ติดตามข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ต้องตัดสินใจและคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของตนมากขึ้น เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับนี้ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกในลักษณะของการสนับสนุนหรือคัดค้านก็ตาม ล้วนส่งผลต่องานในหน้าที่ ถึงแม้ว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นจะประชาชนคนหนึ่งที่มีสิทธิเสรีภาพในการเลือกที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง แต่อีกฐานะหนึ่งก็เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จำเป็นต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ทำให้อาจถูกจำกัดบทบาทหน้าที่บางประการไว้ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับความเป็นข้าราชการ ถึงแม้จะไม่มีกฎหมายใดกำหนดเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้อย่างชัดเจนก็ตาม สอดคล้องกับผลการศึกษาของภณชกร กุลสันต์ (2550) ที่ศึกษาอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ: กรณีศึกษา ศาลากลางจังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า การรับข่าวสารการเมืองทางสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดพะเยา เนื่องจากกฎระเบียบของข้าราชการที่ต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมือง แต่การแสดงออกทางการเมืองในสื่ออินเทอร์เน็ต ข้าราชการสามารถทำได้อย่างอิสระ โดยไม่ต้องแสดงตัวตนที่แท้จริง ซึ่งเมื่อสรุปโดยภาพรวมพบว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากพนักงานส่วนท้องถิ่นไม่สามารถแสดงออกทางการเมืองหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ในทุกรูปแบบ จึงทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการติดตามข่าวสารและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองช่องทางอื่น ๆ ที่กฎระเบียบข้าราชการอนุญาตให้ทำได้มากขึ้นด้วย เช่น การพูดคุย วิพากษ์ วิจัยหรือสนทนาทางการเมืองในกลุ่มเพื่อนฝูงหรือครอบครัว เป็นต้น

จากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นมีพฤติกรรมกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในรูปแบบของการติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ แต่ไม่นิยมแสดงความคิดเห็น โดยสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือ

เพื่อให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันจากทั้งกลุ่มที่สนับสนุนและคัดค้านผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ กระจาดสนทนา สังคมออนไลน์ เป็นต้น การขยายตัวของสื่อสื่อสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต การเติบโตของสื่อทางเลือกและคุณสมบัติของสื่ออินเทอร์เน็ตที่เอื้อต่อสิทธิและเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ความสามารถในการสื่อสารที่สะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญคือ อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือการสื่อสารทางการเมืองที่เอื้อต่อการสื่อสารทางการเมืองแบบสองทาง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะปัจจุบันสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อช่องทางหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญที่เป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจที่จะติดตามข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองเหล่านี้มีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดความรู้สึกถึงพลังในการที่จะแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นสิทธิที่ประชาชนพึงมีตามระบอบประชาธิปไตย การเปิดโอกาสให้สามารถแสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างอิสระเสรี ทำให้การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นที่นิยมและมีแนวโน้มการใช้งานเพิ่มขึ้น ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะทำให้การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ สื่ออินเทอร์เน็ตยังเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับการสื่อสารทางการเมืองแห่งใหม่ นอกเหนือจากการรวมตัวบนท้องถนน และตามสถานที่ต่าง ๆ ในช่วงวิกฤติการเมืองในปัจจุบันพื้นที่สาธารณะบนอินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองที่เปิดกว้างสำหรับทุกความคิดเห็นทั้งที่สนับสนุนและคัดค้าน ทำให้ความคิดเห็นบนพื้นที่กระจาดสนทนาเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลาย และแม้ว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นจะต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมืองแต่ก็สามารถแสดงออกทางการเมืองหรือสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามขอบเขตของกฎหมายและประพฤติดินเหมาะสมกับการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น การสื่อสารทางการเมืองจึงถือเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองของระบบการเมือง กล่าวคือ การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตจะทำให้ประชาชนไม่ว่าจะทำงานในสาขาอาชีพใด หากได้รับรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง ย่อมเกิดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและจะส่งผลถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับงานในหน้าที่และงานบริการประชาชน

3.1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีช่องทางประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทางสื่ออินเทอร์เน็ต

3.1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานส่วนท้องถิ่นแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตามระบอบประชาธิปไตย

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ทหาร ตำรวจ เป็นต้น

3.2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการสื่อสารทางการเมืองช่องทางอื่นว่ามีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

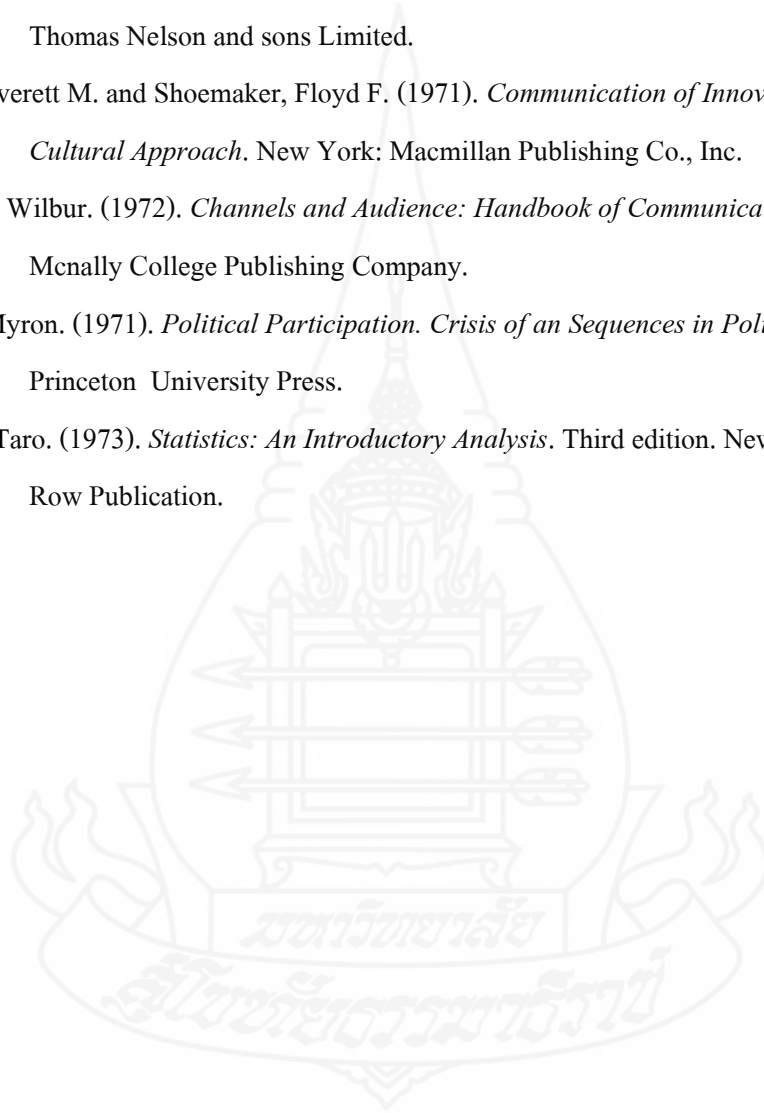
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ “อินเทอร์เน็ตกับการพัฒนาประชาธิปไตย” ค้นคืนวันที่ 20 มิถุนายน 2556 จาก <http://www.kriengsak.com/node/1127>
- ครรชิต มาลัยวงศ์ (2551) “เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการเมือง” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการสื่อสารทางการเมือง* หน่วยที่ 4 หน้า 1-73 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์
- จันทนา สุทธิจารี (2544) *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน* กรุงเทพมหานคร มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท
- ณรงค์ บุญสวขวัณ (2552) *การเมืองภาคพลเมือง บทวิเคราะห์แนวคิดและปฏิบัติการท้าทายอำนาจการเมืองในระบบตัวแทน* กรุงเทพมหานคร เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (2539) *จิตวิทยาการเมือง* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร ออเรียนแทลสกลอ่า
- ณัฐกานต์ กุลณรงค์ (2550) “การสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในช่วงการต่อต้านรัฐบาลทักษิณ” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ถวิลวดี บุรีกุล (2549) *การมีส่วนร่วมของประชาชน ในเอกสารการเมืองการปกครองไทยในรอบ 60 ปี แห่งการครองสิริราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว* กรุงเทพมหานคร สถาบันพระปกเกล้า
- ทัศนาศ พฤติการกิจ (2548) “ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตยทางตรงตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540” การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นพดล อินนา (2549) *ไอทีกับการเมืองไทย* กรุงเทพมหานคร จามจุรีโปรดักท์
- นภดล ปันตีบ (2552) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของกลุ่มเยาวชนพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเชียงใหม่” การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- นวพร นวลประดิษฐ์ (2554) "อิทธิพลของสื่อออนไลน์ที่มีต่อเจตคติและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษา นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา" งานนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- บุญทริกา เจียงเพ็ชร (2543) "พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่ออินเทอร์เน็ต และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีต่อความรู้ ทัศนคติ และกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่ของกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปรีชญา จำเจริญ (2552) รายงานการวิจัย เรื่อง "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนกับการเลือกตั้ง: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2551" ค้นคืนวันที่ 10 สิงหาคม 2556 จาก http://elib3.ect.go.th/Multim/Aped/Aped01_31.pdf
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2551) "การรณรงค์ทางการเมือง" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการสื่อสารทางการเมือง* หน้าที่ 8 หน้า 1-111 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์
- พฤทธิสถาม ชุมพล (2540) *ระบบการเมือง: ความรู้เบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ภณกร กุลสันต์ (2550) "อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ: กรณีศึกษา ศาลากลางจังหวัดพะเยา" การค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ภาชกร ศรีภูมิพฤษย์ (2548) "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนนทบุรี" วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ยุทธพร อิศรชัย (2551) "การสื่อสารทางการเมืองกับกระแสโลกาภิวัตน์" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการสื่อสารทางการเมือง* หน้าที่ 15 หน้า 1-89 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์

- ระวีวรรณ ประกอบผล (2538) “องค์ประกอบและกระบวนการของการสื่อสาร” ใน *เอกสารการ
สอนชุดวิชา หลักและทฤษฎีการสื่อสาร* หน่วยที่ 3 หน้า 144 - 149 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิติศาสตร์
- ราชบัณฑิตยสถาน (2556) *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนม-
พรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554* กรุงเทพมหานคร ราชบัณฑิตยสถาน
- วัลลภ ลำพวย (2551) “แนวคิดและกระบวนการสื่อสารทางการเมือง” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา
การสื่อสารทางการเมือง* หน่วยที่ 3 หน้า 1-76 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมา-
ธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ศรินทร เมธีวิชานนท์ (2553) “อิทธิพลของอินเทอร์เน็ตที่มีต่อการเมืองไทยตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่
23 ธันวาคม 2550 - 2552” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนง
วิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ศุภชัย ยาวะประภาส และปิยากร หวังมหาพร (2551) “การสื่อสารทางการเมืองภาครัฐ” ใน
ประมวลสาระชุดวิชา การสื่อสารทางการเมือง หน่วยที่ 11 หน้า 1-41 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ศุภรัศมี จิตติกุลเจริญ (2540) *ทฤษฎีการสื่อสาร* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2537) *ความเป็นมาของอินเทอร์เน็ตใน
ประเทศไทย* กรุงเทพมหานคร ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์
แห่งชาติ
- สถิตย์ นิยมญาติ (2524) *สังคมวิทยาการเมือง* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- สมควร กวียะ (2539) *การสื่อสารมวลชน บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์ดอกหญ้า
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2546) *การเมือง: แนวความคิดและการพัฒนา* พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์สมาธรรม
- สมศักดิ์ ตาไชย (2551) “พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของครูในการเลือกตั้งสมาชิก
วุฒิสภาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ปี พ.ศ. 2551” การค้นคว้า
แบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่
- สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2547) *ทางเลือกของมวลประชา* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัย
รามคำแหง

- เสถียร เขยประทับ (2540) *การสื่อสารกับการเมือง: เน้นสังคมประชาธิปไตย* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสรี วงษ์มณฑา (2537) “การประยุกต์ทฤษฎีในการสื่อสาร” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา หลักและทฤษฎีการสื่อสาร* หน่วยที่ 12 หน้า 124-127 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัย- ธรรมราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์
- สุจิต บุญบงการ (2542) *การพัฒนาทางการเมืองของไทย* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- สุรศักดิ์ จิรวัดธรรมงคล (2551) “การบริหารการสื่อสารและสารสนเทศทางการเมือง” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การสื่อสารทางการเมือง* หน่วยที่ 5 หน้า 1-44 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์
- อัจฉรา โอปารจันท์โรทัย (2553) “อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง” การค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่
- Almond, G.A. and Powell G.B. (1976). *Comparative Political Today*. Boston Little Brown and Company Inc.
- _____. (1978). *Comparative Political: Political Communication*. Boston Little Brown and Company.
- Bard, William. (1995). *The Internet for Teacher*. 3 rd ed. Foster city.
- Berlo, David K. (1960). *The Process of Communication: an Introduction to Theory and Practice*. New York, Holt Rinehart and Winston.
- Bimber, Bruce. (1998). *The internet and Political Transformation: Populism, Community and Accelerated Pluralism Polity XXXI* (1).
- Chaffee. S. H. (1975). *The Diffusion of Political Information in Political Communication*. London Sage Publication.
- Deutsch, Karl W. (1969). *The Nerves of Government*. New York The Free Press of Glencoe.
- Huntington, Samuel P. and Nelson, Joan M. (1982). *No Easy Choice: Political Participation in Developing Countries*. Cambridge Mass Haward University Press.
- Lester, W.M. and M.L. Goel. (1965). *Political Participation : How and Why Do People Get Involved in Politics*. Chicago Rand McNally.

- Mathews, David. (1999). *Politics for People: Finding a Responsible Public Voice*. 2nd edition. University of Illinois Press.
- Putnam, Robert D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York Simon amp Schuster.
- Rush, Michael and Althoff, Phillip. (1971). *An Introduction to Political Sociology*. London Thomas Nelson and sons Limited.
- Rogers, Everett M. and Shoemaker, Floyd F. (1971). *Communication of Innovations-A Cross Cultural Approach*. New York: Macmillan Publishing Co., Inc.
- Schramm, Wilbur. (1972). *Channels and Audience: Handbook of Communication*. Chicago Ran McNally College Publishing Company.
- Weiner, Myron. (1971). *Political Participation. Crisis of an Sequences in Political Development*. Princeton University Press.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third edition. New York Harper and Row Publication.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของพนักงานส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง ให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบและข้อคิดเห็นของท่าน
ผู้ศึกษาจะเก็บข้อมูลเป็นความลับ เพื่อประโยชน์ของการศึกษาเท่านั้น

วันที่สัมภาษณ์ สถานที่สัมภาษณ์

ชื่อ - สกุล อายุ ปี

ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน

ระดับการศึกษา

ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อ
อินเทอร์เน็ตหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ท่านคิดว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต มีข้อดีหรือข้อเสียอย่างไร
เมื่อเปรียบเทียบกับการสื่อสารช่องทางอื่น
3. ในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ ท่านคิดว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อ
พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของท่านหรือไม่ อย่างไร
4. ในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ ท่านคิดว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อ
อินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของท่านหรือไม่ อย่างไร
5. ท่านคิดว่าแนวโน้มของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตจะเป็นอย่างไร

ภาคผนวก ข
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

1. นางสาวนารีรัตน์ มะโนปา ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักงานปลัด (นักบริหารงานทั่วไป 6)
องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่สิงห์ อำเภอูมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2556
2. นายนพรุจ เชียงส่ง ตำแหน่ง รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (นักบริหารงาน อบต. 7)
องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่สิงห์ อำเภอูมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2556
3. จ.ส.ต.วันชนะ เทศจำ ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชน 4
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกระเจา อำเภอูมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2556
4. นางปรางทอง จุ้ยนุช ตำแหน่ง บุคลากร 6ว
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกระเจา อำเภอูมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2556
5. นายเทวินทร์ แสงไชย ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป (นักบริหารงานทั่วไป 7)
เทศบาลเมืองอูมแสง อำเภอูมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2556
6. นายพีระยุทธ์ กัลยา ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักงานปลัด (นักบริหารงานทั่วไป 6)
องค์การบริหารส่วนตำบลชะมัง อำเภอูมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2556
7. นางสาวอรทัย สุขเพ็ช ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (นักบริหารงาน อบต. 7)
องค์การบริหารส่วนตำบลพิบูล อำเภอูมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2556
8. นายผดุงเกียรติ หุ่นอินทร์ ตำแหน่ง รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (นักบริหารงาน อบต. 7)
องค์การบริหารส่วนตำบลพันลาน อำเภอูมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2556
9. นางสุภาวดี เนียมนัด ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักงานปลัด (นักบริหารงานทั่วไป 6)
องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤช อำเภอูมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2556

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

10. นางศศิธร รongพินิจ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5
องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤชใต้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2556
11. นางสาวสุชานันท์ แสงแจ่ม ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชน 6 ว
องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤชใต้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2556
12. นางสาวนฤมล อุ้งคงคา ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4
องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหม้อ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2556
13. นางณัฐชยา พวงดอกไม้ ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักงานปลัด (นักบริหารงานทั่วไป 6)
องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหม้อ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2556
14. นายต่อพงษ์ กมขุนทด ตำแหน่ง นิติกร 4
องค์การบริหารส่วนตำบลบางเคียน อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2556
15. นายสายชล มะลิตอง ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชน 5
องค์การบริหารส่วนตำบลบางเคียน อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2556

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของพนักงานส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียง
คำตอบเดียว

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. 18 – 20 ปี 2. 21 – 30 ปี 3. 31 – 40 ปี
 4. 41 – 50 ปี 5. 51 – 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

1. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
 3.ปริญญาตรี 4. ปริญญาโท
 5. ปริญญาเอก

4. รายได้ต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 10,000 บาท 2. 10,000 – 15,000 บาท
 3. 15,001 – 20,000 บาท 4. 20,000 บาทขึ้นไป

5. ระยะเวลาการปฏิบัติงาน

1. น้อยกว่า 1 ปี 2. 1 – 5 ปี
 3. 6 – 10 ปี 4. 10 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงคำตอบเดียว

1. ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต มากน้อยเพียงใด

☐ 1. เป็นประจำทุกวัน	☐ 2. สัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง
☐ 3. สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	☐ 4. เมื่อมีข่าวหรือเหตุการณ์ที่สนใจ
☐ 5. ไม่เคยติดตาม (ข้ามไปทำข้อ 4)	

2. ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. เว็บไซต์ (ระบุ)
☐ 2. จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (ระบุ)
☐ 3. กระดานสนทนา (ระบุ).....
☐ 4. สັงคมออนไลน์ (ระบุ)
☐ 5. อื่น ๆ (ระบุ)

3. ข่าวสารทางการเมืองที่ท่านสนใจติดตามจากสื่ออินเทอร์เน็ตบ่อยที่สุด (ระบุลำดับ 1 – 3)

..... 1. การเลือกตั้ง
..... 2. การบริหารงานของรัฐบาล
..... 3. นโยบายของรัฐบาล
..... 4. กิจกรรมของพรรคการเมือง
..... 5. พฤติกรรมของนักการเมือง
..... 6. การทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง
..... 7. การชุมนุมเรียกร้อง/ประท้วงทางการเมือง
..... 8. อื่น ๆ (ระบุ)

4. ท่านแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตหรือไม่

☐ 1. ทุกครั้ง	☐ 2. เกือบทุกครั้ง
☐ 3. บางครั้ง	☐ 4. เมื่อมีข่าวหรือเหตุการณ์ที่สนใจ
☐ 5. ไม่เคยแสดงความคิดเห็นใด ๆ (ข้ามไปทำข้อ 7)	

5. ท่านแสดงความคิดเห็นเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. เว็บไซต์ (ระบุ)
2. จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (ระบุ)
3. กระดานสนทนา (ระบุ).....
4. สังกมออนไลน์ (ระบุ)
5. อื่น ๆ (ระบุ)
6. ประเด็นทางการเมืองที่ท่านแสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตบ่อยที่สุด (ระบุลำดับ 1 – 3)
- 1. การเลือกตั้ง
- 2. การบริหารงานของรัฐบาล
- 3. นโยบายของรัฐบาล
- 4. กิจกรรมของพรรคการเมือง
- 5. พฤติกรรมของนักการเมือง
- 6. การทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง
- 7. การชุมนุมเรียกร้อง/ประท้วงทางการเมือง
- 8. อื่น ๆ (ระบุ)
7. ท่านติดตามข่าวสาร/แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในช่วงเวลาใด
1. ช่วงเวลาเช้า 2. ช่วงเวลาทำงาน
3. ช่วงหลังเลิกงาน 4. ช่วงเวลาว่างจากการทำงาน
5. ช่วงวันหยุด
8. แนวโน้มการติดตามข่าวสาร/แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในอนาคตของท่านจะเป็นอย่างไร
1. เพิ่มขึ้น 2. ลดลง
3. เท่าเดิม 4. ไม่แน่ใจ
9. ท่านมีความเชื่อถือข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ตมากน้อยเพียงใด
1. มากกว่าสื่อประเภทอื่น
2. เท่ากับสื่อประเภทอื่น
3. น้อยกว่าสื่อประเภทอื่น

ส่วนที่ 3 อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตกับพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง

ท่านคิดว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองในระดับใด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียงคำตอบเดียว

ที่	อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ต	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	สื่ออินเทอร์เน็ตช่วยให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็ว					
2	สื่ออินเทอร์เน็ตทำให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความหลากหลาย					
3	สื่ออินเทอร์เน็ตช่วยให้สามารถติดต่อสื่อสารกับนักการเมืองระดับสูงได้					
4	สื่ออินเทอร์เน็ตช่วยให้สามารถค้นหาข่าวสารทางการเมืองที่สนใจได้มากกว่าสื่ออื่น					
5	สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีเสรีภาพสูง					
6	สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสนับสนุนหรือโจมตีทางการเมือง					
7	สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีความปลอดภัย					
8	การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นความคิดเห็นที่แท้จริง					
9	การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ทำให้สังคมเกิดความแตกแยก					
10	ข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ตช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจการเมือง					
11	ข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ตมีความน่าเชื่อถือ					

ที่	อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ต	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12	ข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ต มีผลต่อความเชื่อ/ทัศนคติทางการเมือง					
13	ข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ต สร้างความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของบุคคล/ กลุ่มการเมือง/พรรคการเมือง					

ส่วนที่ 4 อิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
ท่านคิดว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับใด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียงคำตอบเดียว

ที่	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
2	การชักชวนบุคคลที่รู้จักให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
3	การติดตามเหตุการณ์หรือข่าวสารทางการเมือง					
4	การเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง					
5	การสนับสนุนกิจกรรมของพรรคการเมือง					
6	การพูดคุยในประเด็นทางการเมืองกับเพื่อน ร่วมงานหรือบุคคลที่รู้จัก					
7	การเข้าร่วมสัมมนา อภิปรายทางการเมือง					
8	การฟังคำปราศรัยของพรรคการเมือง					
9	การเข้าร่วมกิจกรรมการณรงค์ทางการเมือง					
10	การเข้าร่วมกิจกรรมการชุมนุมเรียกร้องหรือ ประท้วงทางการเมือง					
11	อื่นๆ					

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายชาญรัตน์ สาทนิยม
วัน เดือน ปีเกิด	11 เมษายน 2530
สถานที่เกิด	อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
ประวัติการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พ.ศ. 2554
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลบางเคียน อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
ตำแหน่ง	บุคลากร 5

